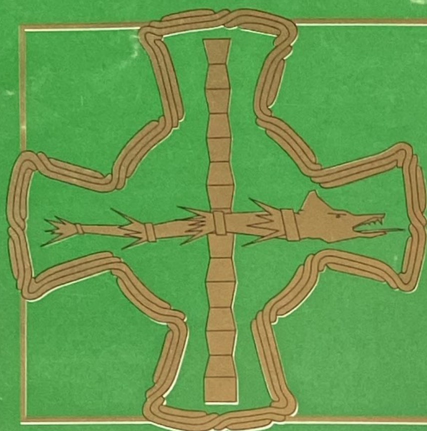

rost
manifest românesc

www.romfest.org

an I • nr. 6 • august 2003 • 15.000 lei

Părintele Daniil
SANDU TUDOR
în pragul canonizării

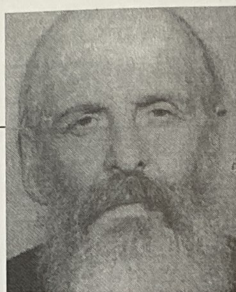
Ion Iliescu antisemitul

Invazia barbară a lumii noi

Coperta I : Părintele Daniil Sandu, la 60 de ani

sumar

numărul 6 - august 2003

editorial:

Gândirea, faptă penală
de Claudiu Târziu (p. 1)

repere:

Părintele Daniil Sandu Tudor, un sfânt al Gulagului românesc
de George Enache (pp. 2 - 6)

Cum a murit Părintele Daniil
de Adrian Nicolae Petcu (7 - 8)

Bibliografia scrierilor lui Sandu Tudor (8)

Sandu Tudor în pragul canonizării
de Răzvan Codrescu (9)

O pseudo-epistolă inedită a lui Sandu Tudor către Mircea Eliade (10 - 11)

O scrisoare de la Sandu Tudor
de Mircea Platon (12 - 13)

Pe urmele deciziei de achitare a lotului "Rugul Aprins"
de Silviu Alupei (14)

politice:

Rusia, o prietenă amenințătoare?
de Cristi Pantelimon (15 - 16)

Obiectivul unei bune guvernări: siguranța cetățeanului
de Varujan Vosganian (17 - 20)

"Mergem" spre economia de piață?
de Alexandru Boer (21 - 22)

Ion Iliescu antisemitul
de Viorel Patrichi (22 - 23)

societate:

Invazia barbară a lumii noi
de Corina Bistriceanu (24 - 25)

esențial:

Tragedia "dezvoltării"
de Edgar Morin și Anne Brigitte Kern (26 - 27)

Dincolo de miezul nopții, doar salcîmii
de Mircea Platon (28 - 30)

creștinul:

Despre inteligența dreptmăritorului creștin
de Ciprian Mihai Cășlariu (31 - 32)

O sectă periculoasă: Martorii lui Iehova (martorii)
Radu Fiume (33 - 34)

cealaltă Româniе:

Doi domnitori români uitați, descoperiți după patru secole într-o mănăstire din Ucraina
de Dumitru Manolache (35 - 36)

la rost:

Ultimul Roller în cuib de Voronin
de Viorel Patrichi (37)

semnal editorial (38)

poșta redacției (39)

comunicat:

Congresul Românilor de Pretutindeni se amână (40)

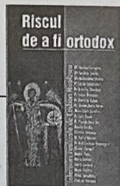

Fondată 2002

Revista națională editată de Asociația ROMFEST XXI

Președinte de onoare
Pr. Gheorghe CALCIU-DUMITREASA

Președinte
Prof. Marcel PETRIȘOR

Director editorial
Claudiu TÂRZIU
tel: 0740 114 706

Director executiv
Nicu BUTNARU
tel: 0723 504 807

Redactori
Mihail ALBIȘTEANU
Silviu ALUPEI
Radu DUMITRESCU
Mircea PLATON
Florea TIBERIAN

Design și grafică
Gina ROGOJINOIU

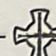
Ediție internet
Dragoș DORAN

Corespondență
C.P. 62, Oficiul Poștal 66,
București.
e-mail: rost@romfest.org
http://www.romfest.org

Difuzare
Rodipet SA

Abonamente
direct la redacție sau prin Rodipet
(număr de catalog: 4843-VI)

ISSN: 1583-6312

GÎNDIREA, faptă penală

Claudiu TÂRZIU

Societatea civilă a trecut prea ușor peste un grav abuz al justiției. Tribunalul Brașov s-a grăbit să creeze un precedent primejdios: a dictat prima condamnare pentru delict de opinie. Astfel, în România, a gîndi și a-ți rosti punctul de vedere a devenit faptă penală. Presa, cu mici excepții, a tratat subiectul în chip senzaționalist, fără să-i vadă implicațiile profunde. Dinspre APADOR-CH, Pro-Democrația și alte organizații de apărare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, n-a venit nici un protest.[1]

Într-o vreme în care torționarii regimului comunist, ucigașii din decembrie '89 și jefuitorii banului public de după prosperă și umplu Parlamentul, brașoveanul Grigore Opriță[2] a fost condamnat la doi ani și jumătate de închisoare pentru că a îndrăznit să-și spună părerea. Rechizitoriul întocmit împotriva sa ar fi hilar dacă, mai întîi, n-ar fi un semn al resurecției totalitarismului.

Pentru a-l scoate vinovat pe Opriță de propagandă naționalist-șovină și de organizarea unor grupări fasciste, acuzarea a comis o serie de erori și excese. Întîi, s-a slujit de relatarea unor fapte din viața lui anterioare apariției OUG 31/ 2002, pe baza căreia a fost judecat. Or, nici o lege nu acționează retroactiv. Apoi, faptele incriminate de procuror nu intră sub incidența vreunei legi. Anchetatorul recunoaște, în rechizitoriu, despre unele acțiuni că nu sînt infracțiuni, dar le relatează ca și cum ar fi. De pildă, tipărirea unor afișe rezonabile pentru Noua Dreaptă, organizație care funcționează legal.

Opriță mai este acuzat că a colaborat la *Gazeta de Vest* din Timișoara (dispărută în 1999) și că a îndemnat anumite persoane să citească *Puncte Cardinale* (Sibiu), publicații aflate în deplină legalitate. Procurorul catalogheazǎ aceste reviste drept extremiste. Editorii lor l-ar putea da în judecată, pentru că nu au fost cercetați vreodată sub acuzațiile de propagandă naționalist-șovină sau rasism - fapte pedepsite sever și înainte de apariția OUG 31 2002, în Codul Penal.

Cu aceeași rea credință, procurorul își sprijină capetele de acuzare pe două cărți despre mișcarea legionară publicate de Grigore Opriță în 1995 și în 1998.[3] Procurorul a răsfoit o singură lucrare (pe cealaltă mărturisind că nu a găsit-o) din care citează copios, fără ca fragmentele redate să-i susțină acuzațiile. El ignoră realitatea că volumele au fost tipărite legal și difuzate prin librării. Dacă ar fi fost extremiste, ar fi trebuit interzise și retrase de la vînzare, iar autorul cercetat în urmă cu ani de zile.

În fine, Opriță este învinuit că a făcut propagandă legionară, dar procurorul nu trimite la textul de lege care sancționează fapta. În schimb, asimilează abrupt și discutabil legionarismul cu fascismul, deși menirea sa nu este de a-și da cu presupusul, ci de a indica legea care a fost încălcată. Manevra este explicabilă prin aceea că fascismul, xenofobia, naționalismul șovin, rasismul sînt pedepsite în mod expres de legea română. Legionarismul, nu.

Fără îndoială, condamnarea lui Opriță pe baza acestui rechizitoriu este nefondată, imorală și are un pronunțat caracter politic. Puterea vrea să arate comunității internaționale că nu tolerează extremismul.[4] Și are nevoie de exemple comode. Primul este Opriță.[5] Urmează verdictul într-un proces similar a doi tineri la Sibiu. Un alt bărbat, din Tîrgu Neamț, este anchetat pentru propagandă naționalist-șovină. Iar la Făgăraș, preotul Radu Frățilă va fi deferit justiției, după ce polițiștii i-au confiscat un bust al lui Iuliu Maniu despre care cred că este al lui Adolf Hitler!

Este evident că Justiția, care răspunde la comenzile PSD, și-a ales victimele din rîndul persoanelor lipsite de notorietate și de protecția unor organizații puternice. Altminteri, C.V. Tudor, Gheorghe Funar sau Adrian Păunescu ar fi fost chemați demult la bară.

Sentința contra lui Opriță este o lovitură dată democrației, prin ea deschizîndu-se drumul unei politici de îngrădire a libertății de expresie. De aceea, protestăm împotriva abuzului săvârșit de justiția brașoveană. Și chemăm la acest gest toate organizațiile neguvernamentale responsabile. Știm că se manifestă o legitimă rezervă față de cazul Opriță, pentru că brașoveanul este membru al Noii Drepte - grupare față de care ne delimităm categoric. Aici nu este, însă, vorba nici de Opriță, nici de Noua Dreaptă. Ci de apărarea unui principiu.

---

[1] Poate pentru că, spre exemplu, dl Valerian Stan, co-președinte al APADOR-CH, a fost acuzat de simpatii legionare, după ce, în iunie anul trecut, a susținut principial, într-un articol în *Cotidianul*, dreptul legionarilor la opinie.

[2] Care nu mai este la vîrsta exaltărilor imberbe, are 39 de ani, de formație profesor de fizică, este director într-o firmă importantă din Brașov și acționarul altei societăți comerciale.

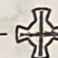
[3] Din '90 încoace, supraviețuitorii legionari și diferiți istorici au publicat sute de cărți despre mișcarea legionară. Vor fi închiși cu toții?

[4] Dl Gabriel Andreescu dă credit asertiunii analistului Péter Bányai conform căreia Puterea își disimulează propriile simpatii legionare băgîndu-i în pușcărie pe niște tineri marginali. ("Cazul Grigore Opriță: a început vînătoarea zăpăciților și a aiuriților", *Observator Cultural*, nr. 180, 5-11 aug. 2003) Dl Bányai merge pe urmele mai vechii idei că și comunismul s-a molipsit de idei legionare în vremea lui Ceaușescu. Cum PSD este moștenitorul PCR... Ipoteza este neverosimilă, dar dă măsura efectelor perverse pe care le poate avea o decizie pripită.

[5] Condamnarea lui Grigore Opriță a căzut sub efectul unei legi a grațierii. Însă, Parchetul de pe lîngă Curtea de Apel Brașov a făcut recurs, cerînd o pedeapsă mai mare și cu executare.

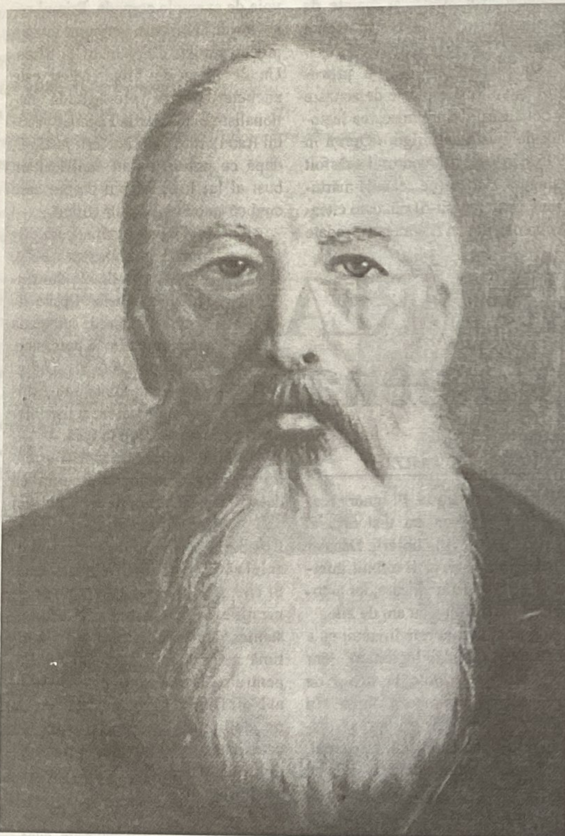

repere

PĂRINTELE DANIIL SANDU TUDOR, un sfânt al Gulagului românesc

George ENACHE

"Recuperat" mai târziu de cultura românească postdecembristă în comparație cu alți autori interbelici, Daniil Sandu Tudor s-a impus rapid în conștiințele generațiilor tinere, mai ales prin opera și activitatea sa pe tărâm religios, dar și prin biografia sa, paradoxală, plină de evenimente remarcabile, dar care ascunde în spatele diversității constanța unui caracter ferm, nedispus la compromisuri, aflat mereu în căutarea adevărului.

Trecut în actele de stare civilă sub numele de Alexandru Teodorescu, când s-a apucat de gazetărie și-a ales pseudonimul Sandu Tudor, pentru ca la tunderea sa în monahism să devină monahul Agaton, iar la îmbrăcarea schimei celei mari să se numească Daniil. Chiar și această multitudine de nume ale sale ne spune ceva, amintind de antica Isis myrionima (cea cu mii de nume) care, fiecare, desemna o calitate a divinității, izvorâte însă toate din aceeași esență tainică.

Sub numele de Sandu Tudor, Alexandru Teodorescu a inițiat săptămânalul *Floarea de Foc* (1932-1936) și cotidianul *Credința* (1933-1938) cărora le-a imprimat o orientare democrată, cu o tentă de stânga. Polemist de mare forță, caracter vulcanic, pe care și l-a păstrat neștirbit și când a devenit monah, Sandu Tudor a scris articole memorabile, în care se pronunța împotriva celor două mari calamități ale secolului XX: extremismul de stânga și extremismul de dreapta. Într-o epocă în care mulți intelectuali erau fascinați de forța, cu iz morbid, ce o generau aceste manifestări în diferite țări ale bătrânului continent, Sandu Tudor le denunța falsitatea și caracterul lor antiuman. Fiind conștient de diferențele dintre cele două extremisme, el le-a tratat într-o manieră unitară, analizându-le originile și fundamentele. Articole precum *Bestialitatea modernă, Veacul ucigătorilor lui Dumnezeu, Între sobor și soviet, Lecția proceselor de la Moscova*, pentru care a fost și condamnat în 1958 de „justiția" comunistă, pot fi și azi consultate cu folos de un analist al fenomenului totalitar.

În paralel cu angajamentul ca ziarist în viața cetății, Sandu Tudor își descoperă treptat vocația religioasă. O călătorie la muntele Athos și salvarea aproape miraculoasă dintr-un accident de avion îl determină pe Sandu Tudor să apuce calea credinței. Întors din război, Sandu Tudor își găsește refugiul spiritual la mănăstirea Antim. Aici el este unul din principalii inițiatori ai asociației Rugul Aprins, întâlnire considerată de unii exegeți unică între intelectualii români ai veacului și Biserica Ortodoxă, realizată cu ajutorul unui călugăr venit de departe, Ioan Culighin, care a adus binecuvântarea stareților de la Optina pentru practicarea Rugăciunii inimii. Fără a intra în amănunte, de altfel binecunoscute, credem că experiența Rugul Aprins a fost o rezolvare fericită la dilemele spirituale ale epocii interbelice.

Deși activitatea organizată a Rugului Aprins a fost scurtă, ea a marcat decisiv viața celor care au luat parte la ea. Interzisă de autoritățile comuniste în 1948, activitatea asociației a încetat și datorită plecării lui Sandu Tudor, devenit între timp monahul Agaton, la mănăstirea Govora, și de acolo stareț la Crasna. Arestat în 1950 pentru pretinse ilegalități făcute pe frontul din est, Sandu Tudor este condamnat la doi ani de închisoare într-un proces în care s-a comportat cu mult curaj. Eliberat în 1952, el se reîntoarce în rândurile monahilor devenind ieroschimonahul Daniil, stareț la Rarău.

Anii '50, i-au confirmat lui Sandu Tudor din plin toate previziunile sale referitoare la comunism, scrise în anii interbelici. În condițiile terorii instaurate atunci de regimul „democrat popular" el a fost mereu convins că Iisus Hristos este CALEA care poate să ajute la salvarea omului. Profitând și de faptul că, cel puțin teoretic, libertatea credinței era garantată de constituție el s-a ridicat împotriva materialismului ateist, afirmând preeminența spiritului.

El a încercat, în mod sistematic din 1955, să trezească conștiința unor tineri printr-o paidee creștină care avea ca finalitate conturarea unei personalități libere, trăitoare în Hristos, purificată de zgura ideologiei comuniste. Într-o lume în care manifestările exterioare diferite de direcția trasată de partid erau sever cenzurate, trebuia apărat sâmburele viu, interior, al conștiinței. Precum focul păstrat sub cenușă, așa și oamenii, dacă știau să păstreze în ei scânteia vieții adevărate, puteau renaște într-o conjunctură favorabilă.

În condițiile în care o cateheză desfășurată în mod liber, cu un număr mare de oameni, era imposibilă, părintele Daniil a ales calea îndrumării, cu ajutorul altor monahi, a unui număr redus de studenți. Avantajul era în schimb o educație mai atentă care urma să creeze în final o elită. Acești studenți ar fi urmat apoi să intre în monahism și să fie la rândul lor învățători pentru alții. Prin acest sistem se urmărea ridicarea intelectuală și morală a vieții bisericești iar faptul că, prin tradiție, mănăstirile erau centre spirituale către care se îndreptau toți credincioșii ortodocși, impunea ca în ele să existe viețuitori vrednici care să știe să îndrume pe oameni în duhul adevărului.

Din lectura materialelor avute la dispoziție rezultă că activitatea lui Sandu Tudor și a apropiaților acestora nu a luat formele unei conspirații împotriva statului comunist. Ei nu au răspândit nici manifeste, nu au instigat la revoltă, nu au organizat cine știe ce acțiuni revoluționare. Doar și-au exercitat dreptul pe care, teoretic, orice român îl avea, de a crede și de a-și practica credința religioasă în mod liber, dacă nu contravenea legilor statului. De aceea, pentru a putea fi încadrați în codul penal și a se păstra o umbră de legalitate, când au fost arestați Sandu Tudor și colaboratorii lui, Securitatea a considerat că activitatea religioasă, conform bunei tradiții marxiste, este o mască în spatele căruia se ascundeau diverse scopuri politice. S-a căutat în primul rând să se argumenteze o acțiune legionară pentru că atunci pedeapsa ar fi fost foarte aspră. Singurul argument al anchetatorilor: în cadrul grupului, erau mai multe persoane care fuseseră membri sau simpatizanți ai legiunii. Nu s-a putut aduce nici un argument în favoarea acestei aserțiuni și, totuși , când s-a judecat procesul majoritatea au fost calificați drept legionari. Singurele fapte care se apropiau cât de cât de prevederile codului penal erau mărturisirile făcute de unii anchetați după interogatorii îndelungate că ar fi comentat în mod ostil statului comunist prevederile conferinței de la Geneva sau evenimentele din Ungaria. În lipsă de probe anchetații au fost forțați să facă afirmații de genul că în momentul rugăciunii ei nu se gândeau la Dumnezeu ci aveau în minte prăbușirea comunismului. Și pentru aceste lucruri cei implicați au primit pedepse grele.

De fapt era pedepsit delictul de a gândi altfel decât noua „ortodoxie" care se impunea în România, ideologia comunistă. În aceiași ani, la închisoarea Pitești, se desfășura o altfel de „educație", adresată tot tinerilor, menită să facă din aceștia

soldați de nădejde ai comunismului. Din sinistra „mănăstire” „absolvenții” au fost răspândiți prin alte închisori pentru a „învăța” și pe alții. Ideologia totalitară trebuia să pătrundă în conștiințele chiar și a celor mai reticenți opozanți ai regimului. Religia, numai prin faptul afirmării lui Dumnezeu, spunea ceva radical diferit de materialismul ateist, baza teoretică a comunismului, și de aceea trebuia combătută. Cei din lotul Rugul Aprins au fost pedepsiți pentru credința lor creștină, pe care nu au ezitat să o afirme.

Teodorescu Alexandru a fost arestat în noaptea de 13/14 iunie 1958 împreună cu alte 15 persoane cere vor forma lotul ”Teodorescu Alex. și alții”. Dosarul care cuprinde anchetele, procesul, recursul și actele de penitenciar are 10 volume și poartă numărul 113668, păstrându-se la Arhivele Ministerului de Justiție, Secția Instanțelor Militare.

Ne facem o datorie să reamintim pe toți cei ce au făcut parte din lot cu data arestării lor (anul este 1958), volumul și filele unde se află procesele verbale de anchetă:

- Teodorescu Alexandru, 14 iunie, vol. I, f. 1-54.
- Făgețeanu Alexandru-Adrian, 25 februarie, vol.1, f, 55-176.
- Ghiuș Vasile-Benedict, 14 iunie, vol.1, f.177-250.
- Braga Roman, 14 iunie, vol.1, f. 251-320.
- Boghiu Serghie-Sofian, 14 iunie, vol.1, f.321-360.
- Dubneac Felix,14 iunie, vol. 1, f. 361-420.
- Papacioc Anghel-Arsenie, 14 iunie, vol.2, f.1-115.
- Mironescu Alexandru, 14 iunie, vol.2, f. 116-175.
- Văsâi Gheorghe, 14 iunie, vol.2, f.176-236.
- Mironescu Șerban, 14 iunie, vol. 2, f.237-315.
- Rădulescu Nicolae, 29 iulie, vol.2, f.316-350.
- Pistol Grigore Dan, 29 iulie, vol.2 f. 351-378.
- Dabija Gheorghe, 5 august, vol.2 f.379-396.
- Voiculescu Vasile, 5 august, vol.2, f. 397-423.
- Stăniloae Dumitru, 4 septembrie, vol.2, f. 424-445.
- Mihăilescu Emanoil, 18 septembrie, vol.2, f.446-469.

După cum se observă, primul este arestat Alexandru Făgețeanu pentru activitatea sa în cadrul Siguranței în timpul rebeliunii legionare. În cadrul anchetei apar și elemente despre activitatea diverșilor membri ai viitorului lot. Securitatea mai află informații datorită supravegherii informative a Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române. În urma acestor indicii grosul lotului este arestat în noaptea de 13/14 iunie, ceilalți, arestați mai târziu, fiind implicați în urma anchetelor care au urmat.

Alexandru Teodorescu a fost arestat pentru săvârșirea infracțiunii de uneltire contra ordinii sociale, prevăzută și pedepsită de art. 209 pct. 1 C.P. al R.P.R(vol.1 f. 12). Ancheta nu avea asupra lui nici o dovadă. În prima anchetă din 14 iunie i se cere direct să recunoască toată activitatea lui subversivă. Acuzatul a refuzat categoric să facă acest lucru (vol.1, f.13-14). Din procesul verbal de interogatoriu din 1 iulie rezultă că, obligat să recunoască că primise la schitul Rarău câțiva studenți (aceștia declaraseră acest lucru între timp) Sandu Tudor a spus doar că au trecut în vizită pe acolo, negând orice altă semnificație a evenimentului. Pe 3 iulie i se prezintă ordonanța de punere sub învinuire, deși nu existau dovezi, în care este acuzat că ar fi organizat o grupare subversivă, în cadrul căreia ar fi desfășurat activitate împotriva regimului „democrat popular” (vol.1, f. 17). La următoarea anchetă, când i s-a cerut să comenteze acest act el l-a respins categoric.(vol. 1, f.18-19). Abia în 19 iulie mai este consemnat un interogatoriu în care este întrebat de diferite persoane. Sandu Tudor a afirmat că le cunoaște, însă a avut cu ele relații de prietenie negând, că ar fi complotat împotriva statului.(vol.1, f. 23).

Pe 22 iulie are loc marea lovitură pentru Sandu Tudor. Văzând că nu pot scoate nimic de la el, anchetatorii hotărăsc să treacă la demascarea prin confruntare. Au fost puși să declare împotriva lui George Văsâi, Șerban Mironescu iar pe 23 iulie Alexandru Mironescu. Dacă la prima confruntare, cu Văsâi, a încercat să pareze, subliniind că el și cei apropiați au desfășurat numai activitate religioasă, în fața celorlalți doi acceptă spusele lor (vol. 1, f.41-48). Dar anchetatorii nu vor mai scoate nimic în plus de la el, Sandu Tudor mulțumindu-se doar să recunoască ceea ce au declarat alții (vol.1. f.29-30). Între timp, i s-a mai cerut să vorbească despre două persoane, de Giacomo Giorgio și Gheorghe Ungureanu, prieteni ai să despre care a refuzat să dea relații.(vol.1, f. 23, 26).

Considerând aceste lucruri insuficiente, anchetatorii răscolesc în biblioteci și descoperă articolele anticomuniste ale lui Sandu Tudor. Pe baza lor este învinuit de activitate intensă împotriva clasei muncitoare, infracțiune prevăzută și pedepsită de art. 193 al C.P al R.P.R. și în acest caz Sandu Tudor se menține pe poziție, recunoscând numai atunci când îi sunt puse în față articolele. (Procesele verbale de interogator din 22 august și 1 septembrie, vol.1, f. 35-38).

O ultimă încercare are loc pe 1 septembrie, când este confruntat cu Roman Braga, ale cărui declarații sugerau, în mod indirect, că în cadrul grupului Rugul Aprins s-ar fi desfășurat activitate legionară. Sandu Tudor a găsit puterea să respingă aceste acuzații.(vol.1, f. 49).

Pe baza slabului material probatoriu strâns Sandu Tudor a fost acuzat de activitate ostilă clasei muncitoare și de susținere a fascismului, de organizare a unei activități contrarevoluționare în cadrul asociației Rugul Aprins în perioada 1945-1948 și de întruniri subversive cu foști membri ai asociației Rugul Aprins și alte elemente în perioada 1955-1958(vol.4, f.299-300).

Fiind considerat liderul grupului el a fost condamnat „la 25 ani temniță grea și 10 ani degradare civică pentru infracțiunea p.p. de art. 209 pct. 1 c.p. comb. Cu art. 31 C.P. și art. 58 pct. 2-5 c.p.” (crimă de uneltire contra ordinii sociale). A mai fost condamnat la „15 ani detențiune riguroasă pentru crima p.p. de art. 193/1 al. 4 c.p. prin schimbare de calificare conf. art. 292 c.j.m. din

crima p.p. de art. 193/1 al. 1 C.P.” (activitate intensă contra clasei muncitoare; i s-a schimbat calificarea în acest caz pentru că nu a deținut funcții de conducere). Din acestea urma să execute pedeapsa cea mai grea (vol.4, f. 310).

Din păcate dosarul de penitenciar al lui Sandu Tudor nu se află la un loc cu cele aparținând celorlalți inculpați în dosarul 113668. Se știe că a murit în 1960 în închisoarea Aiud. Mărturiile supraviețuitorilor arată că și acolo el a avut o atitudine demnă.

Documentele pe care le prezentăm în cele ce urmează arată fața ascunsă a anchetei desfășurată asupra lui Sandu Tudor. Văzând că nu scot nimic e la el, cei care conduceau ancheta, căpitanul Enoiu Gheorghe și lt. maj. Moldovan Iosif, îi introduc în celulă un informator. Numele lui, el ca persoană nu contează în acest caz. Este important numai ca instrument care a consemnat timp de aproape o lună trăirile unui om, pe care se pare că începuse să-l admire și relata spusele lui ofițerilor într-o manieră care sugera că informatorul, mai slab de înger, ar fi dorit ca acele cuvinte să fi fost ale lui . Coroborate cu procesele verbale de interogator aceste note informative ne arată dimensiunea morală a părintelui Daniil care a refuzat orice compromis în fața anchetatorilor, neacceptând sub nici o formă să „toarne” pe alții. Din notele informative rezultă că au fost mult mai multe anchete, care nu au mai fost consemnate, probabil din cauza lipsei de informații de consemnat. Aceste note și anchetele i-au convins pe ofițeri că nu se poate scoate nimic de la el, alegând în consecință calea cea mai dureroasă pentru Sandu Tudor, confruntarea cu prietenii.

Dar, cel mai important lucru pe care-l arată aceste note informative este fundamentul pe care s-a sprijinit tăria părintelui Daniil în fața anchetatorilor. Foarte mulți dintre cei arestați au rezistat, însă motivația lor era diferită. Pe unii îi mobiliza ura, pe alții un eroism titanic sau gândul la cei dragi. Părintele Daniil își găsește puterea în credința în Dumnezeu, în convingerea că este o lume și o judecată de apoi în care tot ce este strâmb pe lumea aceasta va fi restaurat. Mulți preoți au fost anchetați și mulți s-au îndoit de adevărul credinței ce o propovăduiau, mărturisind ce le cereau anchetatorii. Cazul părintelui Daniil este cel al unei conștiințe care și-a pus învățătura în practică, un exemplu și un prilej de meditație pentru cei care se simt îndemnați să apuce calea preoției.

Sandu Tudor și Alexandru Mironesc în anii ‘30

Notă preliminară:

Notele informative, manuscrise, unele având și copii dactilografiate, sunt atașate volumului 6 al dosarului 113668, de la fila 416 până la fila 433. Ele nu sunt puse în ordine cronologică. Acest lucru l-am făcut noi. Redăm fragmentar doar câteva din aceste note din pricina spațiului tipografic limitat.

Declarație, 16.06.1958

În legătură cu Theodorescu Alexandru (Sandu Tudor) declar următoarele:

Din capul locului mi-a atras atenția că dacă vrem să discutăm amândoi, nu vom vorbi decât despre probleme bisericești, de morală creștină și filozofie, natural dacă mă interesează. Altfel refuză orice discuție și preferă să mediteze, fiind învățat cu aceasta din viața de sihăstrie pe care o duce. Are multă experiență din obiceiurile polițienești și știe că este frecvent cazul de a se introduce în celule tot felul de codoși care să tragă de limbă pe cei năpăstuiți.

Am fost de acord cu el și până ieri m-a tot suspectat să vadă în ce ape mă scald. Mi-a mărturisit aceasta și mi-a cerut scuze pentru îndoiala cu care m-a tratat. Mi-a spus cu această ocazie că a mai fost arestat timp de doi ani, că a fost la canal, dar a fost achitat datorită dârzeniei cu care a fost înzestrat de D-zeu să se apere.

A cunoscut cu această ocazie tot felul de oameni și josnicia lor, vânzându-i pe semenii lor pentru un blid de mâncare sau mici favoruri. Nu se miră că oameni de rând sunt în stare să comită asemenea fapte, când alții cu renume au dat dovadă de slăbiciune și s-au vândut. Exemplu viu care a stârnit revoltă, mi l-a dat pe Nichifor Crainic.

Ca exemplu de oameni folosiți ca informatori ai securității în libertate mi l-a dat pe un doctor de la Tg. Neamț. Acesta a fost pus să servească informații despre el. Se afla la o mănăstire unde se țineau niște cursuri. Acest doctor a fost angajat să țină cursuri de higienă și alte sfaturi medicale. După câtva timp împrietenindu-se amândoi, doctorul i-a spus ce însărcinare are și l-a rugat să dicteze personal nota informativă ce urmează să o prezinte. I-a dat apoi sfaturi ce motive să invoace pentru a se descotorosi de această muncă.

În privința arestării, spune că a venit în București de la sihăstria lui din Rarău cu câteva zile (2-3) înainte pentru a prezenta lui Zaharia Stancu un poem al său, la indicațiile prealabile ale acestuia, precum și pentru diverse treburi personale. În aceeași seară a fost invitat la masă de Zaharia Stancu unde au mai fost de față câțiva literați de actualitate, printre care și Jebeleanu. Urmau să se întâlnească astă seară pentru a citi și discuta poemul. Imediat ce a sosit în București l-a anunțat telefonic pe Zaharia Stancu de sosirea lui. Nu a precizat, poemul a rămas la Stancu sau l-a luat cu el.

A fost găzduit la un prieten al său, profesor universitar de fizică-chimie. Vineri noaptea s-au trezit cu

securitatea care aveau mandat de arestare pentru profesorul respectiv. Aceştia dând peste el acolo şi cum nu era anunţat de gazdă la miliţie, a fost luat pentru lămurirea situaţiei ca contravenient. Pur şi simplu a căzut ca musca-n lapte, spune el.

Adus aici şi pentru a da dovadă de exces de zel, este acuzat de activitate subversivă contra R.P.R.

Se căieşte că n-a fost destul de prevăzător, căci dacă ar fi avut bănuieli că va fi arestat, n-ar mai fi venit la Bucureşti ci s-ar fi ascuns la vreo mănăstire retrasă, unde nu l-ar mai fi găsit nimeni.

Se gândeşte ce durere trebuie să fie în mijlocul familiei prietenului său, care are un trecut politic şi rudă cu Titel Petrescu.

Spune că a fost ameninţat că dacă nu vorbeşte sincer despre activitatea lui subversivă şi legăturile ce le are cu diverşi legionari, se va recurge la metode mai convingătoare decât vorba frumoasă. Nu crede însă că se va ajunge la bătaie ţinând cont de vârsta lui (61 ani), de faptul că este călugăr şi în plus că suferă de tensiune şi hernie. Este foarte scârbit că unul din anchetatori şi-a permis să-l înjure.

În privinţa legionarului Roman de la Iaşi despre care a fost întrebat, spune că acesta a fost la el cerându-i să-l spovedească (este tot călugăr într-o mănăstire). După ce i s-a spovedit, l-a sfătuit, zice el, să uite trecutul său politic şi să se liniştească. (...)

Declaraţie, 18.06.1958

În legătură cu Theodorescu Alex. (Sandu Tudor) declar următoarele:

Este foarte revoltat pentru că a observat, zice el, la ultima anchetă că nu există motive temeinice care să justifice arestarea lui. I se cere să vorbească despre activitatea lui subversivă, iar când cere să i se spună în ce constă aceasta, i se răspunde că va fi demascat la timp, dar până atunci să vorbească singur despre ea. Aceasta îl face să creadă că nu există nici o probă serioasă contra lui şi că acum se încearcă a se născoci ceva. Nu va admite să se umble cu înscenări şi chiar dacă ar fi să sufere o condamnare, speră să scape cu viaţă şi ştie el cum să procedeze ca să vă tragă la răspundere pentru nedreptatea ce i s-a făcut. Se merge până acolo încât toţi cei ce merg la el să se spovedească şi să-i îndrumeze pe calea adevărului, sunt consideraţi ca făcând parte dintr-o organizaţie contra revoluţionară al cărui cap este el.

Nu-şi poate închipui cum anchetatorul său, deşi un om tânăr, îşi permite să-l înjure şi să-l ameninţe. Îi este milă de el căci este un rătăcit care şi-a vândut sufletul şi conştiinţa. Păcat de el căci pare să fie un om inteligent. Este mulţumit totuşi că prin comportarea şi atitudinea luată, i-a impus acestuia buna cuviinţă în faţa sa. Pentru viitor şi-a stabilit o linie de conduită care să oblige pe anchetator să-i acorde respectul cuvenit ca reprezentant al bisericii.

În nici un caz nu va admite să fie călcat în picioare şi batjocorit. Dacă se intenţionează să fie condamnat cu orice preţ, să i se spună cu frumosul acest lucru şi este dispus să semneze orice i se cere. El îşi poate duce tot atât de bine viaţa de sihăstrie şi mărturisirea „Domnului" şi în puşcărie. Nu-l înspăimântă singurătatea. În nici un caz nu va accepta să tragă după el şi alţi oameni. Este de acord cu orice i se cere în ceea ce-l priveşte pe el personal. (...)

Părerea lui este că motivele arestării sale s-ar putea datora şi următoarelor fapte:

El are un „ucenic" al său (cum îl numeşte fără să-i spună numele) care este plecat la Paris (Este vorba despre Andrei Scrima - n.red.). Acesta a început să publice în presa franceză nişte articole în care vorbeşte şi despre el. Felul în care îl prezintă, este adevărat că ar însemna pentru el în aceste momente un oarecare pericol. În al doilea rând, fosta lui soţie se află tot la Paris şi împreună cu profesorul Ciorănescu de la Sorbona (nu ştiu dacă nu este vorba cumva de Emil Cioran căci el l-a numit Ciorănescu) s-au hotărât să facă o antologie a literaturii române (Este vorba despre profesorul Alexandru Ciorănescu, autor a numeroase lucrări despre literatura română, franceză, de teoria literaturii etc.). (....)

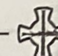
Declaraţie, 3.07.1958

În legătură cu Teodorescu Alexandru (Sandu Tudor) declar următoarele:

Din relatările sale rezultă că la Cluj a fost ultima oară cu 1-2 săptămâni înainte de a fi arestat. Acolo voia să se întâlnească cu episcopul ortodox provenit din foştii uniţi (greco- catolici), pe care însă nu l-a găsit fiind plecat la Roman, a cărui episcopie o girează. Nu a spus pentru ce voia să-l întâlnească. Cu această ocazie a stat de vorbă cu un preot, vechi prieten al său, nu i-a spus numele, care l-a informat că stareţul şi călugării de la mănăstirea Polovraci din Oltenia au fost arestaţi. Motivele arestării lor se datoresc faptului că deşi ştiau că în comuna respectivă se află un colonel fugit după 1944, trăind deghizat la o femeie din sat, nu l-au denunţat. Mai mult încă, aceştia se fac vinovaţi că l-au şi ajutat în toată această perioadă. El a fost divulgat în urma unei certe iscate între două femei: cea care-l adăpostea şi o alta care o concura. (...)

Afirmă că în jurul patriarhiei s-au adunat foarte mulţi foşti politicieni eliberaţi din închisoare sau care încă nu au fost descoperiţi. Aceştia se află atât în rândul preoţilor, a personalului administrativ, a salariaţilor din întreprinderea patriarhiei, cât şi în corală. (Într-adevăr, din consultarea a diverse dosare rezultă că multe "persoane cu probleme" şi-au găsit adăpost în cadrul Bisericii ortodoxe Române, patriarhul Iustian dovedindu-se un protector al celor neagreaţi de regimul comunist - n. red.). Printre aceştia sunt mulţi foşti legionari. Ca legionari, a pomenit de însăşi bibliotecarul patriarhiei, care îndeplineşte şi funcţia de secretar personal al patriarhului Iustinian. (este vorba despre Bartolomeu Anania - n. red.). (...)

Presupune că s-a pornit o campanie serioasă contra personalului patriarhiei, pentru a avea motive să-l înlocuiască pe Iustinian cu mitropolitul Iustin al Moldovei, devenit politrucul conducătorilor ţării.

CUM A MURIT Părintele Daniil

Adrian Nicolae PETCU *

Multă vreme nu s-a ştiut când celebrul monah Daniil Sandu Tudor a trecut la cele veşnice. Aceasta şi pentru faptul că, în dosarul penal 113.668, care conţine întregul lot arestat de Securitate în cazul Rugului Aprins, nu se află şi dosarul de penitenciar al celui în cauză. Mare ne-a fost surpriza atunci când la Arhivele Ministerului Justiţiei, Direcţia Instanţelor Militare (AMJ), în fondul penal 20.948 am găsit dosarul de penitenciar cu datele privitoare la detenţia părintelui Daniil. De fapt, acest fond penal conţine dosarul constituit de Securitate la arestarea din 1950, cu documente, majoritatea strânse de Siguranţă în perioada interbelică şi fragmente din articolele sale.

Astfel, în dosarul de penitenciar am descoperit certificatul care înregistrează data morţii (vezi facsimilul), referatul medical şi câteva date despre perioada detenţiei. Tot aici, l-a rubrica corespunzătoare, am găsit fotografia părintelui Daniil, care i s-a făcut la întocmirea actelor de arestare.

La mutarea sa de la Jilava la penitenciarul Aiud, pe 18 martie 1959, potrivit procesului verbal nr. 0078.458, părintele Daniil avea asupra următoarele lucruri: „un costum pufoaică maro ctg III, una per[eche] sandale negre ctg III, una bonetă neagră ctg III, una cămaşă maro ctg III" [1].

Deşi într-o declaraţie dată după arestarea din 1950, părintele Daniil arată că nu a aderat la mişcarea legionară, ci dimpotrivă a polemizat cu ziarele legionare de pe poziţii antifasciste, pe coperta 1 a dosarului său de penitenciar, întocmit în 1958, stă scris mare, cu cerneală roşie: „Legionar".

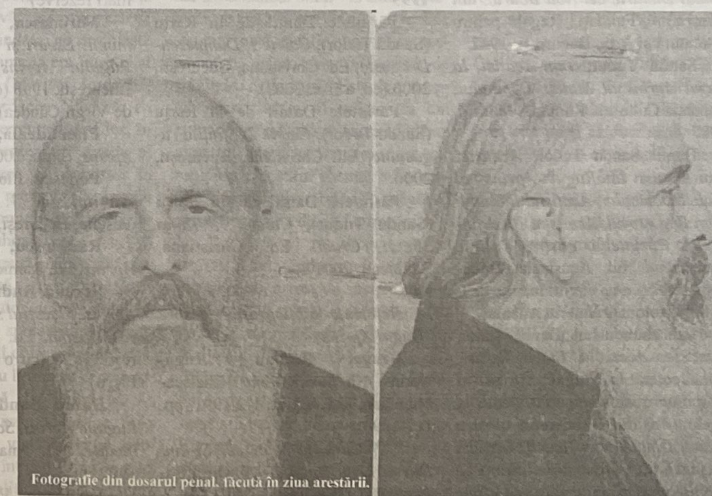
Desigur, cunoscând obiciurile Securităţii, nu putem şti cu exactitate dacă în certificatul de deces este trecută adevărata cauză a morţii. Documentele aflate la dispoziţia noastră nu lămuresc nici dacă hemoragia cerebrală a fost provocată de vreo agresiune la care ar fi fost supus părintele, sau a izbucnit din altă pricină.

În orice caz, referatul medical pe care îl publicăm în premieră poate deschide o pistă de cercetare.

Pentru a înlesni înţelegerea documentului, am completat unele cuvinte între paranteze drepte.

MAI
Formaţiunea 0622
Serv. Medical
Referat medical

Deţinutul C[ontra] R[evoluţionar] Teodorescu A. Alexandru, născut la 22. 12. 1896, fiul lui Alexandru şi Sofia, de profesiune preot, condamnat 25 ani t[emniţă] g[rea] a fost internat în spitalul Formaţiunii 0622 de la 16. 11 orele 14, 00 până la 17. 11 ora 1, 00, cu d[ia]g[nosticul]: Hemoragie cerebrală (inundaţie ventriculară) boală hipertonică visceralizată. Este bolnav din 1959, fiind în evidenţa secţiei de boli interne şi numărând internări repetate în spital în perioadele de agravare a bolii hipertonice. În dimineaţa zilei de 16.

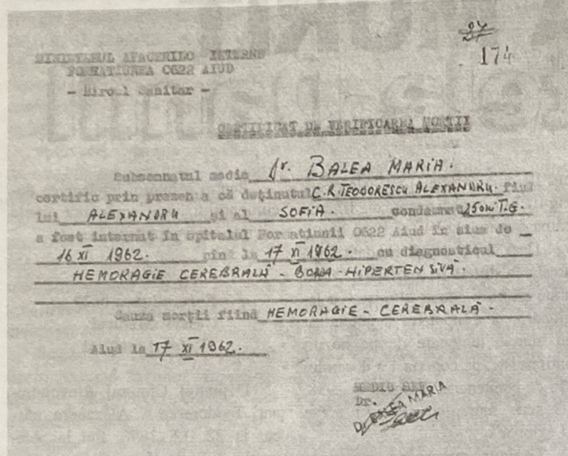
Fotografie din dosarul penal, făcută în ziua arestării.

Note:

* Consilier principal, CNSAS.

1 AMJ, fond penal, dosar 20.948, vol. II, f. 172.

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
FORMAȚIUNEA 0622 AIUD
- Biroul Sanitar -

CERTIFICAT DE VERIFICAREA MORȚII

Subsemnatul medic dr. BALEA MARIA.
certific prin prezenta că deținutul C.R. TEODORESCU ALEXANDRU. fiul lui ALEXANDRU și al SOFIA. condamnat 25 ani T.G.
a fost internat în spitalul Formațiunii 0622 Aiud în ziua de 16 XI 1962. pîn la 17 XI 1962. cu diagnosticul HEMORAGIE CEREBRALĂ - BOALA HIPERTENSIVĂ.

Cauza morții fiind HEMORAGIE - CEREBRALĂ -

Aiud la 17 XI 1962.

MEDIC ȘEF
Dr. BALEA MARIA

11. 962 bolnavul își pierde brusc conștiința și intră în stare comatoasă. Este adus de urgență la spital, unde se constată o comă profundă cu vărsături bilioase și alimentare, convulsii tonico-clonice, respirație stertoroasă (?!), tensiunea art. 250/150, tachicardie. Se pune diagnosticul de hemoragie cerebrală masivă la nivelul ventriculelor, i se efectuează emisie de 250 cc. sânge. Vasodilatatoare provocaină i[ntra] v[entriculară], sulfat de magnesiu, hemostatice; vit. K, hemofilin, vit. C, pungă cu gheață pe regiunea cefalică.

Cu tot tratamentul aplicat bolnavului decedează la orele 1, 00 cauza morții hemoragie cerebrală.

(AMJ, fond penal, dosar 20.948, vol. II,f. 173-173v.)

BIOGRAFIA scrierilor lui Sandu Tudor

Sandu Tudor, *Comornic* [versuri], București, 1925

Sandu Tudor, *Acatistul Preacuviosului Părintelui nostru Sfîntul Dimitrie cel Nou Boarul, din Basarabov*, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, București, 1942

Sandu Tudor, *Imn-Acatist la Rugul Aprins al Maicii Domnului*, Fundația Culturală Română, Madrid, 1987

Daniil Sandu Tudor, *Acatiste: Imn-Acatist la Rugul Aprins al Maicii Domnului, Acatistul Sfîntului Ioan Bogoslovul, Acatistul Preasfințitului Părintelui nostru Calinic Cernicanul*, Ed. Anastasia, București, 1997 (cu un cuvînt înainte de Î. P. S. Bartolomeu Valeriu Anania)

Ieroschimonahul Daniil Tudor, *Acatiste: Acatistul Bunei Vestiri, Imn-Acatist la Rugul Aprins al Născătoarei de Dumnezeu, Acatistul Preacuviosului Părintelui nostru Sfîntul Dimitrie cel Nou Boarul din Basarabov, Acatistul Sfîntului Sfințitului Părintelui nostru Calinic Cernicanul*, Ed. Christiana, București, Ed. Christiana, 1999

Ieroschimonahul Daniil Sandu, *Scrieri 1*, Ed. Christiana, București, 1999

Daniil Sandu Tudor, *Taina Rugului Aprins. Scrieri și documente inedite*, Ed. Anastasia, București, 1999

Părintele Daniil de la Rarțu (Sandu Tudor), *Caiete 1, Dumnezeu-Dragoste*, Ed. Christiana, București, 2000 (ed. a II-a: 2003)

Părintele Daniil de la Rarțu (Sandu Tudor), *Caiete 2, Sfințita rugăciune*, Ed. Christiana, București, 2000

Părintele Daniil de la Rarțu (Sandu Tudor), *Caiete 3, Taina Sfintei Cruci*, Ed. Christiana, București, 2001

Referințe bibliografice despre "Rugul Aprins"

Braga, Roman, "Rugul Aprins", în *Lumină lină* [Chelsea-Michigan, U.S.A.], nr. 1-2/1991, pp. 117-129

*** *Cuviosul Ioan cel Străin. Din arhiva Rugului Aprins*, Ed. Anastasia, București, 1999 (cu o postfață de Sofian Boghiu)

*** *Învățături duhovnicești. Comentarii la Imnul- Acatist la Rugul Aprins al Maicii Domnului. Viața ieroschimonahului Sandu Tudor*, ediție îngrijită de Ierodiaconul Cleopa, Ed. Panahia-Sf. Mânăstire Rarțu, f. a. (de consultat, dar cu mari rezerve)

Mironescu, Alexandru, *Calea inimii. Eseuri și dialoguri în duhul Rugului Aprins*, Ed. Anastasia, București, 1998 (cu un cuvînt înainte de Virgil Cândea)

Plămădeală, Antonie, *Rugul Aprins*, Sibiu, 2002

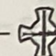
Popescu. Florentin, *Detenția și sfîrșitul lui V. Voiculescu*, Ed. Vestala, Bucureși, 2000

Rădulescu, Mihai, *Rugul Aprins*, Ed. Ramida, București, 2003

Scrima, André, *Timpul Rugului Aprins. Maestrul spiritual în tradiția răsăriteană*, Ed. Humanitas, București, 1996 (cu o prefață de Andrei Pleșu)

Daniil Sandu Tudor, *Taina Rugului Aprins. Scrieri și documente inedite*, Ed. Anastasia, București, 1999

Vasilache, Vasile, "Rugul Aprins: Cercul literar cultural de la Mânăstirea Antim din București", în *Calendarul "Credința"* [Detroit, U.S.A.], 1992, pp. 66-71

SANDU TUDOR
în pragul canonizării

Răzvan CODRESCU

Sandu Tudor este de mai multă vreme propus spre canonizare, nu ca poet religios sau ca animator al "Rugului Aprins", ci ca martir al dreptei credințe în vremea prigoanei comuniste. Hărțuit permanent de Securitate și arestat în mai multe rînduri, chiar după ce intrase în cinul monahal și se retrăsese în inima Rarăului, el a dispărut fără urmă în temnița de la Aiud, pe la începutul anilor '60, necunoscîndu-se nici pînă astăzi împrejurările exacte ale morții, nici locul unde a fost îngropat. O ultimă fotografie ni-l înfățișează slab și hieratic, cu privirea de-o adîncime și blîndețe nelumească, cu barba atîrnîndu-i albă pe piept – un om prefăcut în icoană.

Sunt voci – bisericești și nebisericești – care cîrtesc însă împotriva memoriei sale, și mai ales împotriva posibilei sale treceri în rîndul sfinților mărturisitori.

I se impută, bunăoară, o tinerețe cam intempestivă, aventuroasă și boemă. Petre Pandrea își amintește cîtă antipatie reciprocă era între el și Maica Mihaela (Marieta Iordache, sora "bădiei" Iordache Nicoară, ea însăși moartă în temnița de la Ciuc, în 1963), care-l socotea un *dandy* al anilor '30 și, deci, un impostor în haină monahală, retras la Rarău mai mult de teama comuniștilor decît din considerente duhovnicești. Alții îi evocă (și îi impută) firea dificilă, aproape țîfnoasă, care-l prefăcea într-un interlocutor imprevizibil și incomod, de o subiectivitate agresivă, insuportabil chiar și atunci cînd avea dreptate. Nu lipsesc nici cei care să-i facă o vină din faptul că s-a călugărit prea tîrziu, după ce "și-a făcut de cap" o viață întreagă, pendulînd derutant între dreapta și stînga, în ordinea politică, și între cultură și religie, în ordinea spirituală. Mai mult decît atît, un profesor de teologie trecut nu demult la cele veșnice (drept care nu-i mai amintesc nici numele, nici petele biografice) nu s-a dat înapoi să-l califice pe el drept eretic, iar "Rugul Aprins" ca pe o grupare de tip sectant, chiar dacă pe acolo a trecut mai toată "floarea" teologiei și duhovniciei românești contemporane!

Lăsînd la o parte stupizenia infamă a celei din urmă acuzații (pentru "sectologul" respectiv, de altfel, toată intelighenția creștină românească stă sub semnul ereziei, de la Nae Ionescu la Petre Țuțea și de la Sandu Tudor la Ioan Alexandru, nefiind cruțați nici cei încă în viață, precum maestrul Sorin Dumitrescu și chiar... Părintele Galeriu!), există o doză de adevăr în cele de mai sus. Chiar și după ce s-a orientat sincer spre mistică și spre Ortodoxie (primul lui *Acatist*, închinat Sfîntului Dimitrie Basarabov, deși tipărit abia în 1942, datează din 1927), Sandu Tudor a fost, încă mulți ani, un personaj atipic și contradictoriu. Desăvîrșirea nu este aproape niciodată un dar instantaneu: omul viu suie treptele ei pe rînd și anevoie, mai repede sau mai încet, mai lin sau mai contorsionat, ba uneori chiar prăbușindu-se și luînd-o de la capăt. Este de-a dreptul necreștinește să judeci un om numai după o fază sau numai după un aspect al vieții lui: creștinismul este religia păcătosului chemat la îndreptare, a iertării și a răbdării, a dragostei prisositoare și a dreptei cumpăniri.

Da, fără să fie propriu-zis un ticălos, Sandu Tudor, mai ales în prima tinerețe, a fost un ins pătimaș și oscilant. Cîți sfinți n-au străbătut însă un traseu asemănător, ba chiar și mult mai sinuos? și ce vorbă e asta, că s-a călugărit prea tîrziu? Un N. Steinhardt, de pildă, călugărit cu doar vreo nouă ani înainte de moarte, este pentru asta mai puțin monah?! Sau ce discuții mai încap în fața jertfei pentru Hristos? Sfîrșitul mucenicesc spală și păcatele mirenești (vezi cazul Constantin Brâncoveanu, ca fiind cel mai la îndemînă), darămite pe ale unuia care a pătimit în haină monahală, după ani de asceză și meditație, anume pentru credința lui – de care nu numai că nu s-a dezis, dar pe care a mărturisit-o pînă la capăt, prin scris și prin viu grai, trăgînd după el alte zeci și sute de conștiințe, în epoca cea mai ostilă spiritualității din toată istoria românească și europeană.

A pune la îndoială o astfel de viață încununată de mucenicie este nu doar nedrept, ci aproape indecent, mai ales cînd este vorba de oameni – o, cît de mulțumiți de sine! – care n-au trecut prin nici una dintre marile încercări ale veacului și n-au produs, în sfera teologiei sau a culturii, nici echivalentul unui simplu caiet cu note de lectură sau al unui singur condac din miile de pagini rămase de la Sandu Tudor...

Ieroschimonahului Daniil Sandu Tudor i-ar sta bine să deschidă șirul mucenicilor români din temnițele comuniste *recunoscuți* și *cinstiți* ca atare într-o lume ce duce lipsă, înainte de toate, de modéle curente de dăruire jertfelnică. Este jenant că pînă astăzi nici unul dintre "sfinții închisorilor" din Romania (de la Valeriu Gafencu sau Mircea Vulcănescu pînă la Daniil Sandu Tudor sau Marietta Iordache) n-a ajuns în calendar, cînd prin alte părți au fost canonizați cu sutele! Mă tem că acesta este semnul cel mai clar că încă n-am ieșit, nici măcar la nivel bisericesc, din lunga și sinistra paranteză comunistă.

Comunismul, cu toată otrava lui bezbojnică, nu va muri cu adevărat decît atunci cînd vor începe să retraiască în inimile și în conștiințele noastre cei pe care el i-a ucis pentru credința lor în Dumnezeu și în destinul creștin al neamului românesc.

Fraților aruncători de pietre, lăsați-ne morții să reînvie și să ne însuflețească cu credința și idealurile lor slujite pînă la jertfă! Lăsați-l pe Sandu Tudor să retrăiască în noi, cu lamura vieții sale, căci vai de poporul care nesocotește darurile lui Dumnezeu "Cel preamărit prin Sfinții Lui"!

O pseudo-epistolă INEDITĂ A LUI SANDU TUDOR CĂTRE MIRCEA ELIADE

Republicăm aici, preluat din revista sibiană *Puncte cardinale* (anul XII, nr. 6/138, iunie 2002, p. 14), un text din 1949 al lui Sandu Tudor (pseudonimul literar al poetului și gazetarului Alexandru Teodorescu, figură centrală a grupării “Rugului Aprins” de la Mănăstirea Antim, devenit mai tîrziu monahul Agathon, apoi ieroschimonahul Daniil, mort către începutul anilor ‘60 în temnițele regimului comunist, fără a se cunoaște unde a fost îngropat). Această “pseudo-epistolă” (de fapt, un subtil pamflet), desigur neexpediată, este extrasă dintr-un caiet al autorului cu note de lectură la Mircea Eliade, Techniques du Yoga (Gallimard, 1948), sursă aflată în posesia D-lui Alexandru Dimcea, care merită toată gratitudinea pentru salvgardarea și editarea (deocamdată parțială) a scrierilor inedite ale lui Sandu Tudor, ca și pentru bunăvoința cu care a sprijinit acest număr al revistei Rost.

Barele duble din textul tipărit marchează delimitarea paginilor din manuscris (în număr de 10, considerînd și pagina de titlu). Ortografia este a autorului.

Sandu Tudor într-un grup de scriitori

Citind cartea lui Mircea Eliade Techniques du Yoga:

Iată căpătuită, în sfârșit, și cartea aceasta a ta. A fost ca o mare înotare printre mărăcini, bolovani și găuri. Iar rezultatul? Cu câte nu m’am înavuțit, câte n’am învățat!

Îmi vine cu adevărat să scriu un întreg poem de tresăltare și avânt!

Prietenul meu Mircea a rămas veșnicul acelaș. Îl văd prin sita depărtării și anilor: acum ceva suriu de tot, dar înduioșător de ne schimbat.

Câte cunoștințe, câtă vervă, ce neașteptat; ce erudit, ce savant ești, Mircea!

Dar ca și altădată, dragă prietene, m’ai uluit, m’ai depășit, am nevoie să ne oprim puțin în loc și să fim puțin serioși. Îți mai aduci aminte: acesta era un vechi obiceiu “năist”. Să ne uimim oprindu-ne locului – și de noi înșine. Extraordinar! Stai înmărmurit ce poate săvârși “agerimea asta dâmbovițeană”, când a sărit, nu imaginar, ci în salt aevea, cu totul real, din ashra- // murile sălbatice ale Himalaei, de-a dreptul pe plaiurile de lumină și rafinament ale Muntelui Sfintei Genoveva (La Montagne Sainte-Geneviève).

Cu toți suntem de acord. Nici nu putea să fie ceva mai extraordinar, mai cap în cap.

Dar tu, Mircea, ești ca totdeauna “extraordinar”! De la octava mie de metri a “mayei” indiene, a nirvanei, a non-existențialismului din Soare-

Răsare, de-a dreptul în furnicarul cel mai occidental cu putință, în concretul cel mai “existențialist” și biruitor pe malurile Senei – e adevărat puțin cam corcit, cam surogat; dar asta nu are prea mare însemnătate, nu umbrește, sincer, cu nimic marea viziune pe care ne-o dai tu, Mircea!

Tu ești peste zările obișnuite și vulgare ale zilei și vezi prin uriașii tăi ochelari metafizici atât de departe! Aduci cu tine atâta noutate, atâtea idei, atâta fosforescență, atâți licurici transcedentali, dar mai ales atâta experiență yoga, atâta tehnică yoga, atâta trăire autentică yoga. Yoga cea mai pură cu putință realizată în ashra- // mul de la Rishikesh în văgăunile Himalaei, cei mai înalți munți din lume, lucru pe care îl știu și copiii. Călăuzit de un încercat guru, guru adevărat, tu te-ai nevoit, te-ai străduit, te-ai supus aspru celor mai grele exerciții yoghine. Cu yoga nimeni nu se joacă. Pentru yoga trebuie să te dăruiești întreg, viața întreagă. De aceea și tu, ca să capeți încrederea tuturor, lămurești, fără șovăire și pe bună credință, autenticitatea experienții tale. De aceea te-ai și grăbit să mărturisești dintru începutul cărții tale că ai “sejurnat” șase luni întregi în ashramul de la Rishikesh. Șase luni în post și extaz, pentru un “dâmbovițean” ca tine e ceva unic, definitiv, face cât o viață întreagă. La Rishikesh în transă, în *agracarya* – adică cea mai desăvârșită conduită de saddhana, de supremă concentrare și răpire, ca un adevărat *Boddhisattva*. Dovada cea mai zdrobitoare și de netăgăduit sunt și fotografiile luate la fața locului. Parcă mi-amintesc: tu, Mircea, // în haina galbenă a unui *bhikkhu* stând jos, în cea mai clasică și corectă poziție a tehnicii *jhana*. Într’adevăr, nici un valah, Mircea, nu a făcut cândva așa ceva. Ești nemaipomenit!

Și după vechiul nostru obiceiu “năist” să ne răzimăm în coate și cu bărbia în palme – întoarcerea la o clipă de răgaz desăvârșit – să ne facem gânditori și serioși. Seriozitatea însă aduce tristețe, iar tristețea simțământul cu totul răsturnat unei înflăcărări, sglobii cum pornisem. Melancolia atâtor ani ne desparte: 22 Noembrie 1928, când ți-am dat în gară minunatul triptic rusesc pe sticlă ca să-ți fie ție calea păzită și sufletul tău să rămână ortodox, acolo în miraculoasa Indie unde plecai. Și iată, 21 de ani tot prăfuind cu tălpile noastre nătânge drumul cel larg. Iar acum unde suntem, unde am ajuns, ce am ajuns? În loc de călugări sau sfinți, de asceți sau magi pseudoștiutori, pretinși savanți ai meleagurilor primitoare și “faubouriene” ale // Sorbonei. Nu te-am mai văzut de atâți amari de ani, dragul meu. Trezirea asta “à la Nae” sunt sigur însă că te va face să recunoști că nu ești prea încântat de tine însuți, de împlinirile tale. E și firesc, e și frumos; e un semn bun să fii pururi nemulțămit de tine. Și apoi… știu, știu. Ai dreptate: *Primum vivere, deinde philosophari*. Văd cuta puternică a zâmbetului tău “nirvanic” de înțelept îngăduitor: darea ta din umeri de arhanghel demisionat.

O! tu, cuceritorul de lumi, măreț apologet al virilității.

Și acum un gând de prieteni și, pentru adevăr, o mărturisire de cinste critică: ți-am citit cartea fără curmare, în câteva zile; aceasta fiindcă mi-a trezit multe sugestii și mi-a dat multe informații. Dar vai câte mii de ghilimele peste ghilimele și câte cuvinte sanscrite și indiene, ce pompă uriașe de focuri bengale, ce vârcolire în gol pretențioasă, // ce lipsă deplină de gând viu, de părere a celui ce s’ar angaja cu o trăire, o ascetică lunecare golașe peste clasicele locuri comune, și aceasta tocmai atunci când pari că ai vrea să dovedești ceva nou. Vai! la ce desăvârșită artă de a mâslui ai ajuns. Vai! ce minunat neant ai reușit tu să ne aduci.

Știu că aceasta nu te va supăra prea mult. De-altminteri violența sincerității mele, pe care o cunoști, nu poate umbri sau scutura pomul cel bătrân al prieteniei noastre.

Noi suntem “năiști” adevărați și ne plac poamele și adevărurile crude. Dinții noștri nu se strepezesc ușor, fiindcă știm să mușcăm și noi tare și suntem, Mircea, încă destul de “virili”.

Și acum, lunecând ușor spre fantezie, vreau să te întreb: Cunoști oare pe José Cadalso, strălucitorul poet spaniol? Mi-am adus aminte de spiritualele sale îndrumări profesorale, de savant, din faimosul lui *Los eruditos a la violeta.* // Nu știu dacă ai citit această carte. Tu, care ești un desăvârșit poliglot și stăpânești așa de bine spaniola, ai norocul să bucuria să o poți citi în original. Eu însă, care nu mă călăuzesc decât, indirect și nătâng, de dicționare și puțină închipuire, abea pot să ghicesc cât de minunată trebue să fie *Los eruditos a la violeta*. Am intuiția, aproape descoperirea întreagă și clară – ca un bun ironist ce ești – [că] te-ai hotărât să fii cel mai autentic adept al marelui poet. Ceva din umorul lui cuceritor te mână în dorința ta gratuită de a birui cu tot dinadinsul Occidentul.

De altminteri ironia este virtutea cea mai științifică, a științei pure. Mi-aduc aminte că Bachelard sfătuește pe omul obiectiv de a practica acest exercițiu de auto-zeflemisire. Trebue să distingi în tine-însuți convingerile ne discutate, farmecele care falsifică inducția adevărului. Să nimicim fiecare în noi înșine cu cât mai mare grije propriile noastre fobii sau filii, // complezențele pentru intuițiile prime. Evidența cea dintâi nu e un adevăr. A te îndoi de tine, a te zeflemisi pe tine-însuți, e asceza unui savant. “Nici un progres nu e posibil, în cunoașterea obiectivă, fără această ironie auto-critică”.

Din această frățească pornire de prietenie “în duh și adevăr” țin să descoperi sau să recitești satira lui Cadalso, al cărui ucenic, poate fără să vrei, ești.

Eruditos a la violeta: răsună frumos în spaniolă, cea mai virilă dintre toate limbile neolatine.

Ca printr’un ochian televăzător, te văd, Mircea, mergând îngândurat spre Sorbona. Ești tăcut în cea mai englezească formă. Ai o violetă mare a primăverii la butoniera stângă. Aceasta, afară de Cadalso, amintește și ceva din Wilde, desăvârșit *dandy* al viitorului. Ai și o geantă de piele de porc, limonie de tot, uriașe, îndopată cu volume groase, pline cu bizare slove sanscrite. //

Eruditos a la violeta în cea mai nouă și reușită formă, frate Eliade. Ironia.

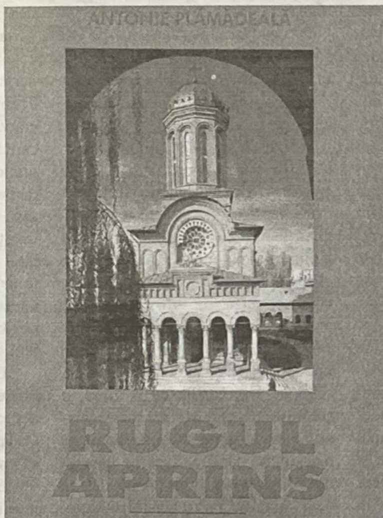
O SCRISOARE de la Sandu Tudor

Mircea PLATON

Născut în anul 1899 la București, Sandu Tudor (pe numele sau adevărat Alexandru Theodorescu) va fi, de-a lungul epocii interbelice, ofițer de marină și profesor de liceu, poet și reputat publicist.

În 1948, devine călugăr, sub numele de *Agaton*, în Mânăstirea Antim din București, unde organizează și conduce gruparea duhovnicească *Rugul Aprins* (nucleu de iradiere duhovnicească în care se implicau nume ca: Benedict Ghiuș, Dumitru Stăniloae, Alexandru Mironescu, Paul Sterian, Vasile Voiculescu, Paul Constantinescu, Constantin Joja, Alexandru Elian, Sofian Boghiu, Felix Dubneac, Andrei Scrima, Ion Marin Sadoveanu). După o primă arestare și o detenție de trei ani, Agaton se așază în Schitul Cresna din județul Gorj, unde este hirotonit ieromonah. Apoi îmbracă schima cea mare și devine ieroschimonahul Daniil, în Mânăstirea Neamț, de unde se va retrage la Schitul Rarău; de aici va fi arestat de Securitate, în noaptea de 13/14 iunie 1958, și desigur i se confiscă toate manuscrisele (Bartolomeu Valeriu Anania în volumul *Monahul Daniil (Sandu Tudor) - Acatiste*, Ed. Anastasia, 1997). Astfel a dispărut, înghițit fără urmă de "zmeul cu labe roșii și nas coroiat" unul din marii mistici și mucenici ai acestui neam. Ce a rămas în urma unui om despre care se spune că a citit și a scris enorm? Două-trei cărți, câteva amintiri, regrete... și iată, o scrisoare, un îndreptar duhovnicesc ce îl pune pe monahul Daniil în rând cu marii duhovnici-epistolieri, din Răsărit, ori din Apus, de la Sf. Vincent de Paul la Ioan de la Valaam.

Scrisă în 27 februarie 1956, epistola de mai jos a zăbovit, toți acești ani, pe fundul cufărului unui haiduc. La destinatarul ei, domnul *George Ungureanu* din Câmpulung-Moldovenesc: bucovinean, român din stirpea veche și din ce în ce mai rară a luptătorilor pentru mântuirea neamului și izbânda Crucii, meșter în snoave și povești, om al trăirilor primordiale, al pădurii și stihiilor, care se vede că a făcut legătura cu duhurile munților. Despre cum a ajuns să îl cunoască pe monahul Daniil și despre prietenia ce s-a legat între un isihast erudit și un muntean sfătos, despre cum acesta din urmă ajunge să îl cunoască și să stea vreme de trei ani și în intimitatea lui Alexandru Mironescu, toate acestea sunt « o altă poveste ». În așteptarea ei, să sorbim din curatele unde ale isihasmului românesc. Ale "creștinismului pădureț".

Prietene,

Mi-ai povestit, cândva, câte ceva despre dumneata, dureri, suferințe, încercări, și poate dacă am fi fost mai vechi prieteni mi-ai fi spus și de bucurii, căci nu este viață care să nu cuprindă și de una și de alta.

Te-am ascultat și, pentru că și viața mea e singuratică și plină de meditație în orice colț unde mă mișc, m-am gândit mult la cele ce-mi spuneai, precum și la cele ce observasem fără să-mi spui și de care poate nici dumneata nu-ți dai seama, căci omul nu se cunoaște bine pe sine niciodată, oricât s-ar studia.

Ți-am ascultat ultima povestire din care înțeleg prea bine că te zbați în interiorul făpturii D-tale ca un încarcerat. O, cum te înțeleg, ai vrea să scapi, să-ți simți sufletul iar ușor și liber, depărtat de umilințele și deznădejdea ce te-au copleșit, ai vrea să te agăți de ceva valabil, ceva deosebit, ceva mare care să întreacă tot ce ai trăit, să acopere totul și să te stăpânească numai acel ceva de care nici D-ta nu știi prea bine ce ai vrea să fie! Am observat că scrii, deci cunoști inspirația, e și ea o parte din acel ceva pe care îl dorești în viața D-tale încercată. Am observat că te duci kilometri ca să cunoști câte un om deosebit, ai fost la mânăstire, ai trecut prin toată gama începătorului în viață, trufie, sporovaială etc. dar am reținut că te-a mișcat ceva, te-a răscolit, ai plâns, te-ai cutremurat descoperind atâta renunțare, atâta iubire simplă și mare pentru Adevărul care e Hristos. Orbecăind, prietene, ai ajuns și aici și de aici e posibil să-ți fi rămas în inimă, ca un moment emoționant, amintirea ceasurilor de zguduitoare tresărire a adâncimii sufletești. Când mi-ai povestit, pentru prima oară - deși te cunosc puțin - am observat pe chipul D-tale transfigurarea, luminița aceea scurtă, dar orbitoare, care urcă sufletele mari pe înălțimi unde unele rămân mai mult și creează, altele se coboară copleșite, însă transformate.

Sandu Tudor și Alexandru Mironescu

Pentru prima dată am simțit că sufletul D-tale mi-e frate; și e un frate mai mic, care mi-a dezvăluit cu încredere o latură a sa pe care și-a descoperit-o uimit și nici nu știe dacă o mai are: l-a străfulgerat o clipă, l-a zguduit - și el a rămas nehotărât, nesigur cu vechile-i suferințe și regrete, cu viața prinsă cu odgoane groase de lut, ființa împlântată adânc în minciuna, în care se zbate și se chinuie - și din adâncuri tenebroase a zărit o clipă lumina de mai sus...

Această constatare m-a determinat să-ți scriu, sunt o mulțime de lucruri pe care ar trebui să le faci pentru prima oară în viața D-tale, deoarece D-ta ești chemat să te desăvârșești. De aceea ai suferit atâtea lovituri, de aceea ai fost văduvit de atâtea lucruri, ai fost batjocorit, umilit, înfrânt, ca să te poți smeri, să înveți să te smerești. Retras în smerenie și în umilință voită, vei începe prin a cunoaște primii pași de libertate. Conștiința se va ușura brusc ca un arc. Sufletul îți va deveni simplu, inima sinceră ca a unui copil. O, ce fericit vei fi dacă vei reuși măcar o dată să cunoști această stare.

Dar pentru asta trebuie să te lupti cu D-ta însuți ca un leu, să-ti recunoști totul, și bine și rău, cu curaj, să te lepezi de păcatele grele, să te îndepărtezi de ce e murdar sau ce te-ar murdări prin cugetări sau fapte ca: răzbunări, ponegriri, bârfiri, ură, revoltă etc. - toate fac primul rău nouă înșine și... mai puțin obiectului urât. Acestuia poate să-i facă și un bine, poate să-l scutească de regrete, considerându-și vina lichidată în fața urei ce i-o porți. Aici mă refer numai la drama D-tale familială.

Îndrăznesc însă să mă refer și la prieteni, fii atent, sufletul D-tale e derutat, credințele zdruncinate, o influență rea îți poate strica; și nu uita că cel mai bun prieten al omului gânditor este singurătatea, în ea te arăți cum ești, cu ea meditezi, chibzuiești, plănuiești, te umpli de spirit și înțelepciune și drumul D-tale își lărgește treptat suprafața pe care o netezește și o urmează înțelepciunea. Nu face caz de cunoștința nimănui, orice om e un biet om, azi e așa, mâine poate să fie altfel, nu te încrede în nimeni decât în Dumnezeu, pe care să-l rogi ca un copil să-ți dea putere, sănătate și pace sufletească.

În momentul de față D-tale nu-ți poate fi nimeni de folos, decât numai bunul Dumnezeu, căci ce om poate să te iubească, cu toate slăbiciunile și inegalitățile personale, în ceasul disperării, când nu mai știi ce vrei, nici ce-ți trebuie?

O femeie? E cel mai puțin folositor, ea te va sili pe nesimțite să-ți urnești întregul eu, încărcat de neliniști, spre ea, ca și cum ea ar fi centrul pământului! - Crede-mă, prietene, nimic nu-ți poate ajuta singur, gândind intens și cu curaj, smulgând lipsurile ce dăinuie înlăuntrul ființei bine păzite de vanitate și punând în locul lor sentimente mai proaspete, adânci și... așa de simple... iertarea, bunătatea, cumpătarea, răbdarea, sinceritatea etc.

De fapt, într-o scrisoare cât pot fi cuprinse din adevărurile trăite de o ființă asemeni D-tale încercată? Cu toată dorința ce am să te îndrumez, să te ajut, ar fi insuficiente bietele scrisori, chiar de ar fi mai multe. Nu-ți bate capul să afli cine ți le scrie, nu te-ar mulțumi mai mult. Aș vrea numai să reții și să crezi că ceea ce mă determină să-ți scriu e o oarecare asemănare de fire, cândva și eu m-am risipit iubind, urând, dorind una și alta din tot ce e omenesc și e pe lume. Și între ele aveam scurte răgazuri de inspirație, scriam, cugetam, apoi toate m-au obosit și am dorit ceva unic și sublim; pentru aceasta am făcut o mulțime de greșeli și am suferit, până am aflat că acel ceva e *dragostea de Dumnezeu*.

Cu bine!

P. S. Îți voi mai scrie, sper că scrisorile mele îți vor folosi câtuși de puțin. Fii discret, nu le arăta la nimeni, umple-ți viața cu aceste sfaturi sincere, nu e un subiect de roman ieftin; dar nu am ocazia să-ți vorbesc și simt o obligație morală să te ajut, să-ți țin de urât; cu ceva mai viu decât o carte.

Scuză-mi scrisul cu unele greșeli; îți scriu în fugă, printre foarte puținul timp pe care îl am, nu te interesa de formă, ci caută a înțelege fondul.

Pe urmele DECIZIEI DE ACHITARE a lotului "RUGUL APRINS"

Silviu ALUPEI

• În urmă cu mai bine de șapte ani a trecut neobservat un eveniment judiciar extraordinar, care, dacă ar fi fost focalizat de mass-media și dezbătut de societatea civilă, putea însemna un pas oficial în declanșarea procesului comunismului din România anilor 1944 - 1989.
• Deși toți membri grupării Rugul Aprins au fost achitați în 1996, în urma judecării unui recurs în anulare introdus de Procuratura Generală, la solicitarea Părintelui Adrian Făgețeanu, la Curtea Supremă de Justiție, hotărârea judecătorească este tarată de mentalitatea comunistă.

Într-o broșură intitualtă *Rugul Aprins. Arestare. Condamnare. Achitare* (Ed. Agapis, 2003), scriitorul Mihai Rădulescu a arătat drama acelui grup de autentici mistici ai ortodoxiei românești. După ce reproduce dispozitivul deciziei CSJ de achitare a lotului Rugul Aprins (nr. 16/ 1996, dosarul penal nr. 32/ 1995), autorul redă o frază- cheie cu care se sfârșește hotărârea celor 37 de judecători: *"(...) Cu opinia separată a domnilor judecători Paul Florea și Paul Mitroi, în sensul achitării inculpaților în baza art. 11 pct. 2, lit. a, raportat la art. 10 lit. a din Codul de Procedură Penală"*.

Mihai Rădulescu, el însuși fost deținut politic, care a suferit enorm în pușcăriile comuniste, își încheie scrierea cu următoarele cuvinte: *"Devine foarte interesant să se cunoască în ce a constat opinia separată a domnilor judecători Paul Florea și Paul Mitroi"*.

Dezlegăm aici "misterul". Ceilalți 35 de judecători au decis achitarea membrilor lotului Rugul Aprins în virtutea aceluiași articol de lege, dar raportat la o altă literă (respectiv "d"). Aparent, e un amănunt nesemnificativ. În fapt, diferența este enormă. Căci litera "d" a art. 10 CPP prevede că *"faptei îi lipsește unul din elementele constitutive ale infracțiunii"*, iar litera "a" că *"fapta nu există"*. Cu alte cuvinte, celor 35 de judecători ai CSJ - toți numiți în funcții de către președintele neo-comunist Ion Iliescu - puțin le-a lipsit să nu îi condamne din nou pe "reacționarii" din Rugul Aprins. Ceilalți doi judecători, Florea și Mitroi, și-au dovedit profesionalismul și tăria de caracter refuzând să fie părtași la o astfel de decizie și precizând că fapta nu există.

Nădăjduim că istoria recentă a României post-comuniste va reține opinia separată a magistraților adevărați Paul Florea și Paul Mitroi. Poate că, fără să realizăm, în 1996, la CSJ, când a fost achitat lotul Rugul Aprins, a fost declanșat procesul comunismului, în mod subtil, într-un raport de forțe decurajant: de doi la 35. Dar, "cei din urmă vor fi cei dintâi".

Condamarea

Reproducem câteva din condamnările dictate de Tribunalul Militar al Regiunii a II-a prin sentința 125/ 1958:

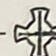
Teodorescu Alexandru (Sandu Tudor, stareț, fost publicist, licențiat în litere), 25 de ani temniță grea pentru "infracțiunea de uneltire contra ordinii sociale" și 15 ani de temniță grea și confiscarea totală a averii pentru "infracțiunea de activitatea intensă contra clasei muncitoare;

Făgețeanu Alexandru (Părintele Adrian, monah, fost avocat, licențiat în drept și teologie), 20 de ani de muncă silnică pentru "activitate intensă contra clasei muncitoare și contra mișcării revoluționare";

Ghiuș Vasile Benedict (călugăr-diacon, licențiat în Teologie), 18 ani muncă silnică, confiscarea averii, 10 ani degradare civică pentru "infracțiunea de uneltire contra ordinii sociale".

Cu pedepse asemănătoare au fost condamnați: Părintele Sofian Boghiu, Părintele Felix Dubneac, călugărul-diacon Roman Braga, profesorul universitar dr. Alexandru Mironescu, Șerban Mironescu (licențiat în Filologie) și studenții Gheorghe Văsâi, Nicolae Rădulescu și Emanoil Mihăilescu.

O frază-tip apare în actul de acuzare întocmit de procurori tuturor celor 11 inculpați: *"au atras tinerii într-o activitate mistico-religioasă (...) manifestându-se cu ei dușmănos la adresa ordinii sociale existente"*. O altă formulare tipică proceselor staliniste este și această acuzație; *"educație mistico-religioasă în spirit ostil regimului existent și de defăimare a Uniuni Sovietice"*.

RUSIA, o prietenă AMENINȚĂTOARE?

Cristi PANTELIMON

Timp de mai bine de un deceniu după Revoluție, Rusia a fost o prezență foarte discretă în România, dar în ultima vreme lucrurile au început să se schimbe, iar schimbarea nu este doar una de nivel politic, care aproape că nu e sesizabilă pentru omul de rând, ci este una mai profundă, în primul rând economică, dar și de resortul a ceea ce se numește "mentalitate".

Toată lumea reclamă necesitatea de a avea o "altfel" de relație cu Rusia, potrivit sintagmei politice foarte uzitate, care este "Noua Rusie". Despre acestă "Nouă Rusie" nu vorbește numai propaganda guvernului de la Moscova (la noi a apărut de curând o revistă cu acest nume, condusă de o persoană care s-a declarat sincer KGB-ist!), dar și diplomația americană, la nivelul cel mai înalt. Președintele SUA vorbea despre podul spre "Noua Rusie" idee, care, fie vorba între noi, este respinsă de Moscova, ba, se pare că și președintele Iliescu e de acord cu partea rusă în acest punct. Întors recent de la Moscova, după ce a semnat tratatul cu Rusia, acesta părea convins că formula lui Bush nu este tocmai potrivită. Rusia încearcă să-și schimbe imaginea, este evident, iar din această strategie face parte și acest nou botez. Adevărul este că avem, în bună măsură, de-a face cu o nouă Rusie, iar relațiile României cu ea trebuie să se așeze pe baze noi. În acest punct însă apare întrebarea-cheie: care trebuie să fie tonul acestor relații? Majoritatea comentatorilor sunt tentați să considere că pragmatismul este soluția optimă pentru acest nou început. Faptul că România a pierdut contactul cu uriașa piață rusească este dat drept exemplu negativ de comportament antipragmatic. "Totul este comerț", spun oamenii de afaceri, iar dacă relațiile comerciale dintre cele două țări sunt bune, relațiile politice nu pot fi decât bune și ele. Această idee este însă eronată și simplificatoare. Doar pragmatismul nu va fi niciodată suficient pentru a avea o relație normală cu o mare putere ca Rusia. De altfel, o Rusie foarte pragmatică în relația cu noi va putea deveni oricând un potențial pericol atât pentru economia României, cât și pentru tentativele ei de, să spunem așa, auto-apărare. Astfel, o Rusie pragmatică va fi o Rusie care-și va menține trupele smirnoviste pe Nistru, pentru a preîntâmpina și descuraja unirea Basarabiei cu România. O Rusie prietenă, nu neapărat conciliantă, dar încrezătoare în noi, va fi cea care va accepta evidența istorică a necesității reîntregirii țării noastre. Căci Rusia trebuie să știe că o Românie mai puternică și prietenă este mai avantajoasă decât o Românie fără Basarabia, dar mai degrabă ostilă, atât la nivelul opiniei publice, cât și la nivel diplomatic. Rusia este acum incapabilă să administreze teritoriul românesc dintre Nistru și Prut. România, în schimb, are acest potențial administrativ, iar creșterea capacității ei economice va

PENTRU UN NAȚIONALISM CRITIC

Biblioteca Județeană "Nicolae Iorga" din Ploiești a găzduit, pe 16 iulie a.c., lansarea numărului 5 al revistei *Rost* și deschiderea oficială a filialei Prahova a asociației Romfest XXI. După succesele înregistrate la Galați și Timișoara, revista *Rost* a avut parte de o primire prietenoasă și la Ploiești. Profesorul Nicolae Boaru, directorul Bibliotecii Județene, a făcut o caldă prezentare a revistei, mărturisind prețuirea sa pentru linia *Rost*-ului. Claudiu Târziu, director al *Rost* și vicepreședintele organizatoric al Romfest XXI, a vorbit despre valorile, principiile și programul asociației și, implicit, ale revistei. Publicistul Răzvan Codrescu, membru al Consiliului Director al Romfest XXI, a făcut o analiză critică a stării societății românești. El a subliniat că *Rost* și Romfest XXI sînt mijloace de exprimare ale unui naționalism-creștin luminat, care încearcă să pună diagnosticul corect societății românești, pentru ca apoi să-i prescrie tratamentul cuvenit. "Dacă nu ne vom recunoaște păcatele, slăbiciunile și greșelile, nu vom putea să ne însănătoșim niciodată din punct de vedere moral", a afirmat Răzvan Codrescu. Presa locală a reflectat obiectiv evenimentul.

AFACEREA PALATUL DE JUSTIȚIE

Acțiunea Populară (AP) a sesizat Parchetul Național Anticorupție cu privire la o afacere dubioasă făcută de Cabinetul Năstase. AP bănuiește guvernul că a trucat o licitație pentru a încredința consolidarea și reparațiile capitale ale Palatului de Justiție din București unei firme franceze. Evindet, pentru un comision consistent, care, în opinia AP,

ar putea merge pînă la 50% din valoarea lucrărilor. Prețul de execuție este de 15,7 milioane de euro. Însă, guvernul a garantat un împrumut extern pentru refacerea Palatului de Judtiție de 34 de milioane de euro. Ce se întîmplă cu diferența de 18,3 milioane de euro? Cică ar putea fi folosite pentru "înlăturarea microorganismelor" din clădire. Ridicol. Mai mult, aceeași firmă franceză a mai făcut afaceri suspecte cu FSN-PDSR-PSD, în timpul guvernărilor anterioare. Tot de milioane de dolari. E și ăsta un mod de a-ți finanța partidul.

ÎNTOARCEREA LA RĂDĂCINI

Dilema și *Observatorul Cultural* sînt de acord măcar în privința beștelirii celor pe care îi suspectează de naționalism. Ultimii puși la colț în ambele gazete din această pricină sînt: H.-R. Patapievici și Dan C. Mihăilescu. Primul l-a invitat, recent, în emisiunea sa de la TVR Cultural pe cel de-al doilea, pentru a discuta și despre compromiterea ideii de naționalism. Radu Cosașu de la *Dilema*, preluat și de *Observator*..., îl incondeiază mai ales pe Dan C. Mihăilescu pentru vehemența cu care a afirmat că naționalismul a fost compromis de național-comunismul ceaușist și de "politica xenofobă dezgustătoare a PRM-ului". Dan C. Mihăilescu este taxat și pentru covingerea sa că "anticomunismul trebuie să revigoreze un naționalism sănătos, neintoxicat, al rădăcinilor". Rădăcini pe care Cosașu le identifică în naționalism și ortodoxism - definite ca atare de Nicolae Iorga încă din 1912. Și obiectează că n-avem imaginație ideologică și că "din cauza rădăcinilor obsedante nu ajungem neam la arborescență". Noi credem că, îngrijindu-ne de rădăcini, vom avea într-o zi și coroană

fi și în beneficiul economiei rusești, care va găsi în Basarabia o bună piață de desfacere. Asemenea argumente nu țin neapărat de registrul pragmatic. Influența Rusiei asupra Ucrainei ar putea de asemenea să crească pe direcția unui stat român mai puternic și prietenos.

Oblomovismul nostru

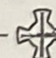
Toată lumea se hrănește cu prejudecăți reconfortante, cum ar fi aceea că rușii sunt un popor leneș, care nu ne poate depăși în competiția ideală spre "valorile europene". Din păcate, în această atitudine se ascunde un soi de oblomovism al nostru, o orbire a propriei noastre comodități, căci, chiar dacă țăranul rus nu are o atitudine de corsar englez, dornic de câștig, uităm că Rusia are o elită extrem de puternică și modernă (la fel ca cea care ne-a impus Regulamentul Organic în secolul XIX), abilă, care își trage forța tocmai din statornicia mujicului rus. Între "maica Rusie" și "gura de rai" a noastră diferența este că prima este de zeci de ori mai mare! Hrănită, prin mijloace mai mult sau mai puțin legale, dintr-o fostă economie imperială, vastă, elita actuală a Rusiei este capabilă de gesturi strategice în plan economic la nivel mondial sau cel puțin regional. Oricum, după rapiditatea cu care s-a angajat și s-a ancorat în economia românească în ultimii ani (în domeniul siderurgic și petrolier), Rusia dovedește că are încă ambiții de mare putere la gurile Dunării.

Ortodoxia noastră și panslavismul lor

Avem cu Rusia un destin religios asemănător, prin rădăcina comună a ortodoxiei, deși panslavismul (idee imperială) s-a strecurat adesea eretic în manifestările bisericii pravoslavnice ruse. Ne simțim aproape, spiritual vorbind, de marii scriitori ortodocși ruși de la începutul secolului XX, dar trebuie să fim preocupați în aceeași măsură de propriile noastre contribuții la patrimoniul universal al ortodoxiei. Faptul că România a reportat o victorie pe plan religios în fața Rusiei în ce privește recunoașterea Mitropoliei Basarabiei nu trebuie să ne îmbete cu apă rece. Nu este o victorie geopolitică, ci una strict a ortodoxiei. Este o victorie care i se datorează cu totul Celui de Sus. De altfel, dacă ortodoxia ne va ajuta să trecem puntea acestor vremuri tulburi, trebuie s-o facă în așa fel încât destinul nostru moral să nu semene cu al celorlalte popoare din jur. De ce? Pentru că atât Occidentul, cât și blocul slav din jurul nostru au început să dea semne de gravă oboseală morală, probabil dintr-o epuizare de ordin religios. Discuția este, desigur, vastă, dar noi, românii, nu trebuie să ne sfiim să credem că avem o misiune morală. În felul acesta, vom răspunde acelor detractori minori care nu zăresc categoria sfințeniei în ortodoxia noastră.

Cine se teme de KGB (FSB)?

A existat în epoca anterioară revoluției din 1989 o adevărată isterie pe tema serviciilor secrete rusești, a KGB-ului în speță. "Prestigiul" special al acestui serviciu era chiar mai mare decât cel care i se atribuie acum organismului similar al SUA, despre care aflăm oricum mult mai multe știri ce țin de domeniul spectacolului. În mediile specializate, se vorbește extrem de mult despre marile fonduri pe care serviciile speciale ruse le atrag din Europa, via România. Evident, cu ajutorul oamenilor ce sunt legați, într-un fel sau altul, de aceste servicii secrete. Are această problemă un caracter ieșit din comun? Nici gând. Logica serviciilor secrete astăzi este, în bună măsură, logica oricărei societăți comerciale. Ele trebuie să-și dezvolte "patrimoniul" și influența prin toate mijloacele legale sau mai puțin legale...Nu e nimic ieșit din comun că rușii încearcă astfel să profite de statutul de stat de frontieră al Uniunii Europene. Este tocmai dovada de pragmatism pe care comentatorii noștri o cereau! Într-o epocă a globalizării economice, serviciile secrete ele însele devin un fel de transnaționale de tipar economic, în care caracterul "patriotic" este adesea sacrificat intereselor de moment.

Obiectivul unei bune guvernări: SIGURANȚA CETĂȚEANULUI

Varujan VOSGANIAN

Obiectivul final al unei bune guvernări este creșterea siguranței cetățeanului. Siguranța cetățeanului nu este un concept abstract. Domeniile sale sunt precise, iar gradul în care siguranța cetățeanului este garantată are, cel mai adesea, posibilități de a fi cuantificat. Asumarea siguranței cetățeanului drept concept central al politicilor de guvernare presupune înțelegerea actului de guvernare ca un management al riscului.

Diminuarea riscului duce, practic, la creșterea siguranței cetățeanului. Este foarte important ca guvernarea să aibă în vedere scăderea factorilor de risc. Acest lucru nu se poate petrece numai din spirit de prudență, așa cum, de pildă, e suficient să stingi focul în sobă pentru a preîntâmpina un incendiu. În această privință doar simpla prudență nu e suficientă. Căci stingând focul în sobă s-ar putea să se facă prea frig. Scăderea factorilor de risc implică, obligatoriu, creșterea gradului de performanță.

Siguranța cetățeanului este un concept care nu se raportează doar la categoria de pericole care-l pândesc, în derularea diferitelor dimensiuni ale existenței sale. El se referă în egală măsură la predictibilitatea existenței sale. Incertitudinea, imprevizibilitatea constituie factori de risc care erodează demnitatea persoanei. Impredictibilitatea este o componentă arhaică a societății. O societate modernă, organizată pe norme, legi și reglementări stabile, își reduce arbitrariul, având un grad sporit de predictibilitate, util nu numai la nivelul siguranței personale, dar și la cel al siguranței în afaceri sau al siguranței naționale.

Siguranța cetățeanului se realizează prin subsumarea următoarelor dimensiuni:

a) Siguranța alimentară

Siguranța alimentară este legată de evoluția sectorului agricol și de asigurarea pentru fiecare familie a unui minimum de subzistență. Agricultura trebuie așezată pe baze capitaliste, ceea ce înseamnă că proprietatea trebuie separată de producție și conectarea între acestea trebuie făcută pe baze manageriale și cu muncă salariată. Politica agricolă trebuie centrată pe sprijinirea fermierului și dezvoltarea piețelor agricole.

b) Siguranța stării de sănătate

Noțiunea-cheie a siguranței îngrijirii medicale este continuitatea

bogată, dar uitînd de ele vom rămîne în aer. Cît despre imaginație, au destulă anticreștinii și cîrtitorii contra neamului.

PREOȚI ROMÂNI, PERSECUTAȚI ÎN UCRAINA

Ucraina înăbușă în fașă orice tentativă de consolidare a identității naționale a românilor din sudul Basarabiei, aflat acum între granițele sale. În ultimul timp, serviciile secrete ucrainiene se ocupă de dinamitarea comunităților românești care solicită ca parohiile ortodoxe să treacă din subordinea Mitropoliei Odesei (aparținînd Patriarhiei Ruse) în cea a Mitropoliei Basarabiei (aflată sub oblăduirea Patriarhiei Române). "Grupuri de răsculați" îi bat pe românii care cer slujbe în limba română și pe preoții români ortodocși. Abuzurile s-au întețit în ultima vreme. Guvernul român ar trtebui să găsească o cale diplomatică pentru a interveni în favoarea respectării drepturilor etnicilor români din sudul Basarabiei.

ROMÂNII ȘI CULTURA DE TV

Potrivit unui sondaj recent al CURS și Mercury Research, românii petrec între 4 și 6 ore pe zi în fața televizorului. Cărțile-s scumpe, lenea-i mare, iar concursurile pe teme de cultură generală ne dau impresia că facem exerciții intelectuale. N-ar fi bai dacă baremi ar fi emisiuni culturale adevărate prin canalele tv ale patriei, dar așa ceva mai rar... Singurul post dedicat exclusiv culturii, TV Cultural, ajunge la 47,9 % dintre românii din orașe și doar la 5 % dintre țărani. Cîți îl vizionează este o altă poveste. "Cultura" făcută pe baza unor filme gen "Clona" sau "Tînăr și neliniștit", precum și a unor emisiuni ca "Punem pariu că-i vară?" ne ajută să fim o turmă numai bună de manevrat prin

campanii electorale și de exploatat după.

O NOUĂ MINERIADĂ LA ORIZONT?

Notoria căpetenie a ortacilor e pe cale să iasă din pușcărie după ce a ispășit doar 4 din cei 18 ani de închisoare cît a primit pedeapsă pentru răsturnarea guvernului Roman. Președintele Iliescu și-a zis să facă un gest "de clemență" la sfîrșit de mandat pentru cel care l-a ajutat să curețe Piața Universității de "reacționari", să doboare un guvern care-i scăpase de sub control (Roman, 1991) și să atace un altul (Radu Vasile, 1999). Ion Iliescu a recunoscut că Miron Cozma nu e singurul vinovat. Păi, dacă am avea o justiție corectă, Cozma ar sta nu încă 12 ani în pușcărie, ci măcar 25, iar în celule învecinate i-ar ține de urît figuri politice mult-mediatizate azi. Societatea civilă protestează împotriva grațierii lui Cozma. Probabil, degeaba. Poate că liderul minerilor va fi salvat de data asta, dar ce se întîmplă dacă va fi condamnat și pentru celelalte mineriade? Cozma este membru de vază al PRM și, în plus, umblă vorba că vrea să-și facă un partid muncitoresc. La lovituri de stat are o țîră de experiență, așa că se poate lansa în lupta... politică. Și atunci, ce să i se mai întîmple?

PAPA ȘI BERLUSCONI, CONDAMNĂ HOMOSEXUALITATEA

Într-un document dat publicității recent, Vaticanul condamnă tranșant homosexualitatea. După ce în Olanda niște preoți catolici au binecuvîntat "uniunea" dintre homosexuali, Sfîntul Scaun a luat poziție. "Căsătoria este sfîntă, în vreme ce actele homosexuale merg împotriva legii morale naturale.(...) Acelora care se îndreaptă dinspre toleranță spre legitimarea

actului medical din punctul de vedere al îngrijirii, al supravegherii epidemiologice și al condițiilor adecvate de viață. Astăzi riscul discontinuității actului medical este major și este legat de lipsa medicamentelor, a materialelor sanitare și a condițiilor corespunzătoare în unitățile medicale.

c) Ocrotirea persoanei

Ocrotirea persoanei înseamnă ocrotirea vieții, onoarei și demnității acesteia. Statul este dator să-și folosească autoritatea pentru a proteja cetățeanul de orice tentativă de aplicare a forței asupra acestuia. Amenințările la adresa siguranței personale sunt datorate violenței cu rădăcini culturale, economice și sociale, accentuării inegalităților și incapacității autorităților. Creșterea riscurilor legate de ocrotirea persoanei ține de dimensiunile crescânde ale alcoolismului pe fundalul sărăciei, de lipsa de soluții pentru protejarea sau integrarea anumitor categorii sociale, de neimplicarea instituțiilor statului în procesul de prevenire a violenței, de insuficiența resurselor societății civile în desfășurarea unor acțiuni semnificative de prevenire a infracționalității.

Soluțiile pentru creșterea siguranței persoanei sunt, în primul rând, reducerea numărului de marginalizați și excluși social, îmbunătățirea activității de ordine publică, dezvoltarea societății civile și reducerea violenței domestice.

d) Siguranța proprietății

Siguranța proprietății este echivalentă cu garantarea de către stat a proprietății. Cum am mai arătat, aceasta necesită o voință politică explicită. Până acum, guvernările succesive s-au cramponat de faptul că garantarea proprietății nu este menționată ca atare în textul constituțional. Este o temă falsă. Garantarea proprietății ține de o anumită moralitate politică, de asumare democratică și capitalistă. Nimeni nu împiedică puterile statului ca, în sistemul legislativ românesc și pe parcursul aplicării acestuia, să respecte principiul garantării proprietății.

e) Siguranța investițională

Siguranța investițională este un concept amplu, care este rezultat al diminuării unui număr important de factori de risc. Aceste riscuri sunt: riscul instituțional, legislativ, concurențial, monetar, valutar, financiar, comercial. Ele au fost prezentate pe

larg în capitolul privind mesajul economic al Dreptei.

Siguranța investițională este o componentă importantă a stabilirii riscului de țară. România este o țară cu un risc de țară relativ ridicat. Consecințele acestei evaluări se concretizează în scăderea interesului investitorilor străini, scăderea oportunităților și creșterea costurilor în ceea ce privește împrumuturile externe. Riscul de țară impietează și asupra încrederii cu care sunt acreditate practic toate structurile economice și, în primul rând, sectorul bancar, știut fiind că riscul aferent sectorului bancar este socotit a fi mai ridicat decât riscul de țară.

O componentă importantă a siguranței investiționale este siguranța financiară, care se referă la gradul de risc ce însoțește depunerile și investițiile plasate pe piețele financiare. Riscurile financiare sunt legate de modul de aplicare a reglementărilor, de vidul de reglementare, de credibilitatea instituțiilor financiare, bănci sau fonduri de investiții, de instabilitatea monetară etc. Faptul că economiile populației au o pondere atât de ridicată în depunerile din sistemul bancar, sporește riscul financiar, fiind cele mai sensibile la stimulii pieței.

Soluția pentru creșterea siguranței financiare este legată de reforma piețelor financiare.

f) Siguranța locativă

Siguranța locativă are în vedere dezvoltarea mecanismelor care să înlesnească accesul la o locuință, după puterea financiară a fiecăruia. Riscul locativ se manifestă prin aceea că piața ipotecară este inexistentă, oferta de locuințe este redusă, iar costul ridicat al creditului îngrădește achiziționarea unei locuințe prin achitarea ei pe termen lung.

g) Siguranța locului de muncă

Incertitudinea locului de muncă este una dintre cele mai grave expresii ale lipsei de siguranță a cetățeanului. Rata șomajului, relativ ridicată în România, este doar unul dintre elementele care trebuie luate în calcul pentru a aprecia riscurile privind accesul la un loc de muncă. Alte aspecte agravante sunt legate de durata medie dintre pierderea locului de muncă și găsirea unuia nou, de gradul ridicat de folosire a muncii la negru, de presiunile de natură politică asupra funcționarilor publici, de lipsa unei piețe funcționale a forței de muncă. Soluțiile agreate până în prezent, privind preocuparea excesivă pentru protecția socială pasivă, nu au dus la stabilitate socială, ci doar la amânarea unor crize pe piața forței de muncă. Scopul protecției sociale, mai ales într-un caz ca acesta, trebuie să aibă în vedere scăderea, pe viitor, a dependenței față de stat. De aceea, protecția socială, în situația disponibilizărilor derivate din efectele ajustărilor structurale, trebuie să introducă criteriul intenției viitoare legate de disponibilitatea de a participa la cursuri de reconversie profesională, începerea unei activități pe baze private, mobilitatea angajării etc.

Oricât ar părea de ciudat, barometrul stării de sănătate a tranziției nu îl reprezintă privatizarea sau rata inflației, ci structura ocupării.

În această privință nu există repere absolute. Trebuie să ținem seama de structura resurselor, de specificul economic și de mentalități. Dincolo de acestea, se conturează anumite corelații structurale pe care economia românească va trebui să le respecte. Ele se referă la diminuarea forței de muncă ocupate în industrie și agricultură și la creșterea populației ocupate în sfera serviciilor, inclusiv în sfera serviciilor financiare. Aceste tendințe sunt rezultat al celorlalte procese asociate cu ideea de reformă: privatizare, restructurare, inovație tehnologică, creșterea eficienței economice, emanciparea mentalităților, creșterea nivelului de trai, conservarea mediului și dezvoltare durabilă. Ele cuprind, de asemenea, componenta culturală, pe cea sociologică și pe cea demografică. Din acestea decurge o nouă structură a veniturilor și consolidarea clasei de mijloc. Redimensionarea structurii forței de muncă reprezintă obiectivul cel mai

drepturilor pentru homosexualii care coabitează trebuie să li se reamintească faptul că aprobarea sau legalizarea răului este ceva cu totul deosebit față de tolerarea răului", se precizează în documentul papal. Spre final, sînt date și cîteva recomandări pentru politicienii catolici: "Un legislator catolic are datoria morală să-și exprime clar și în mod public opoziția și să voteze împotriva legislației favorabile uniunilor homosexuale".

Coaliția guvernamentală a lui Berlusconi a anunțat că susține acțiunea papală de respingere a legalizării uniunilor homosexuale. În Europa bate vînt de normalitate.

ROMÂNII DE PRETUTINDENI, "REDESCOPERIȚI"

Guvernul condus de Adrian Năstase și-a adus aminte de românii din afara granițelor, că tot vin alegerile și orice vot e important. Drept care a purces la a sorcovi prim mass media cu promisiuni față de românii de pretutindeni. Că va interveni pentru respectarea drepturilor românilor minoritari în alte state, că va acționa pentru și pentru... etc. Abia acum va elabora o "strategie pe termen lung". Sensibil, nevoie-mare, guvernul ăsta la durerile românilor răspîndiți prin lume. Numai că n-a făcut mai nimic pentru ei în anii de cînd conduce România. Cel puțin Departamentul pentru Românii de Pretutindeni parcă-i un serviciu secret: nu are nici o acțiune vizibilă și cu efect.

BASARABIA, ÎNAPOI LA CHIRILICĂ

Guvernul comunist de la Chișinău face totul pentru reînvierea stalinismului în Basarabia. Printre altele, intenționează ca în această toamnă să renunțe la grafia latină a limbii române, în

favoarea celei chirilice, și la tricolor ca drapel de stat. Între timp, Ion Iliescu caută puncte de colaborare cu fostul general de miliție Vladimir Voronin, azi șeful statului artificial de dincolo de Prut. Societatea civilă din România nu s-a agitat prea tare la aflarea ultimilor vești cum e cea despre publicarea aberantului dicționar "româno-moldovenesc". Partidele politice de la noi se mărginesc la declarații studiate. Iată că se adeveresc, una cîte una, temerile lui Iurie Roșca și ale PPCD, în vreme ce românii din țară parcă s-au consolat cu ideea că Uniunea Europeană își va avea granița pe Prut.

CAMPIONUL IDEOLOGIEI DE CONJUNCTURĂ

Valerian Stan îl pune la punct fără drept de apel pe analistul Dan Pavel, într-un articol intitulat "Cine ne sunt detractorii". Textul trebuia să apară într-un cotidian central, dar a fost scos din pagină în ultima clipă, probabil pentru a evita un război. Totuși, articolul a fost publicat pe Internet. Iată ce dezvăluie Valerian Stan despre unul dintre detractorii săi: "Dan Pavel a fost aproape permanent (înainte de 1989 - n. red.) semnatarul paginii de ideologie politică a *Vieții studențești*, otrăvind ani la rând conștiințele mai multor generații de studenți. El a fost și un portavoce al naționalismului ceaușist. Un exemplu este implicarea sa în campania antimaghiară începută de Ceaușescu în vara lui 1987. Textele lui Dan Pavel agitînd pericolul "teoriilor cu caracter revanșard", cum le-a numit, sunt un apogeu al naționalismului comunist și o instigare fățișă la șovinism și ură interetnică. Pentru ca astăzi Dan Pavel să treacă drept campion al "multiculturalismului" și "bunei conviețuiri interetnice".

important și, totodată, cel mai complex al tranziției.

h) Siguranța familiei

Riscurile familiare survin din accentuarea sărăciei, pe fondul reducerii finanțării și a lipsei de viziune strategică în domenii vitale cum ar fi învățământul, sănătatea, cultura, protecția socială, parteneriatul cu societatea civilă. Efectele sunt: debilitatea fizică, bolile, creșterea cazurilor de dizabilități, mortalitatea accentuată în rândul copiilor, abandonul școlar, copiii fără adăpost, delicvența juvenilă, destrămarea familiilor, alcoolismul unuia sau a ambilor părinți, creșterea dependenței de droguri, copiii abuzați fizic, sexual sau emoțional ori neglijați, creșterea violenței conjugale.

Soluții pentru reducerea amenințărilor la adresa siguranței familiei au în vedere acțiuni conjugate: legislative (lansarea unui pachet de legi sociale privind ajutoare financiare și materiale pentru familiile defavorizate, instituții de primire temporară etc.); instituționale (reforma instituțiilor sociale, comasarea instituțiilor ce se ocupă de familie, descentralizarea finanțărilor către entități locale, susținerea organizațiilor neguvernamentale de profil etc.); financiare (găsirea unor noi modalități de sprijinire financiară pentru familiile cele mai afectate de sărăcie ori de calamități); economice (combaterea șomajului, stimularea întreprinderilor mici și mijlocii, îndeosebi a întreprinderilor familiale, dezvoltarea zonelor defavorizate etc.); în plan educațional (îndrumarea fiecărui cetățean către învățare continuă, sprijinirea educației copilului, planning familial, respingerea violenței în familie și societate etc.); în plan cultural (orientarea familiei în direcții benefice societății și individului, lărgirea orizontului cultural al populației inclusiv prin stimularea circulației ideilor și persoanelor, facilitarea percepției valorilor și principiilor unei societăți moderne); în planul ordinii publice (creșterea gradului de siguranță de protecției a familiei, a avutului său și a siguranței personale a membrilor săi).

O politică specială necesită mama și copilul, ca și problematica generală a femeii, a cărei independență precum și statut în societate și familie sunt încă marcate de factori restrictivi și discriminatorii.

i) Accesul la educație

Riscurile generate de sistemul educațional rămân importante în România. Sistemul educațional se află într-o criză amplificată de înțelegerea eronată a priorităților. Riscurile educaționale se manifestă atât asupra profesorului, cât și asupra elevului și părintelui.

Corpul profesoral este caracterizat prin deficitul statutului social, lipsa criteriilor de profesionalizare, deficit de informare și, mai ales, de comunicare și participare la decizii. La rândul său, elevul este, adesea, desconsiderat, marginalizat și neimplicat corespunzător în procesul propriei educații. Prin elev, presiunile sistemului se repercutează asupra părintelui. Diminuarea riscurilor educaționale presupune redimensionarea rolului social al profesorului și al actului educației, redefinirea calității și eficienței procesului de educație și democratizarea sistemului școlar. Accesul la educație nu se poate obține doar prin măsuri administrative, iar criza sistemului nu are doar o soluție financiară.

În viziunea Dreptei, accesul la educație reprezintă șansa cetățeanului de a accede la modernizare. Aceasta înseamnă emanciparea individului și posibilitatea acestuia de a alege pentru sine propria cale.

Starea de siguranță are o importanță covârșitoare în ceea ce privește comportamentul economic al indivizilor. Trăind în incertitudine, indivizii tind să se izoleze, iar inițiativele lor se mărginesc numai la evitarea pericolelor imediate, fără a-și stabili o conduită pe termen mediu. Or, comportamentul economic presupune implicare în sistemul social, în primul rând în mecanismele de piață, discernământ, capacitatea de a opta între alternative și de a îmbina, în administrarea resurselor, orizonturile de timp.

"Mergem" spre ECONOMIA DE PIAȚĂ?

Alexandru BOER

Raportul anual al Comisiei Europene privind România, care va fi prezentat pe 5 noiembrie a.c., reprezintă un element-cheie pentru evaluarea obiectivului de aderare la Uniunea Europeană în 2007. Încheierea negocierilor de aderare în octombrie 2004 depinde, în mare măsură, de acordarea statutului de "economie de piață funcțională". Din păcate, România este singura dintre statele candidate care nu a primit acest statut. Declarațiile recente ale comisarului european pentru extindere, Günther Verheugen, nu par a fi deloc optimiste, din cauza ritmului lent al reformelor structurale din economia românească.

Prin definiția sa, criteriul economic - "o economie de piață funcțională și capacitatea de a face față presiunilor concurențiale și forțelor pieței UE" - consacră rolul major pe care politica concurenței îl ocupă în funcționalitatea unei economii de piață. De altfel, în cadrul negocierilor cu UE, capitolul 6 "Politica în domeniul concurenței" prezintă o caracteristică specială, fiind singurul capitol pentru care conformitatea cu *acquis*-ul comunitar trebuie să fie integral aplicabilă în momentul încheierii sale și nu în momentul aderării.

Principiile cuprinse în Tratatul Uniunii Europene stipulează că statele membre ale comunității europene vor adopta o politică economică "condusă conform respectului unei economii de piață deschisă, cu liberă concurență". Politicile concurenței urmăresc protejarea și dezvoltarea unei concurențe eficiente pe piața comună europeană. Cadrul legislativ comunitar se concentrează pe patru domenii principale de acțiune: eliminarea acordurilor restrictive ale concurenței și a abuzurilor de poziție, controlul fuziunii firmelor, liberalizarea sectoarelor economice sub formă de monopol și monitorizarea subvențiilor acordate de către stat, obiectivul fiind eliminarea distorsiunilor care pot afecta concurența pe piața internă. Competența care tratează aceste probleme o are Comisia Europeană iar, în anumite cazuri, această autoritate este aplicată împreună cu jurisdicția autorităților de concurență a statelor membre. În ceea ce privește controlul fuziunilor și controlul subvențiilor acordate de statele membre, autoritatea aparține exclusiv Comisiei Europene. Capitolul 6 privind "Politica în domeniul concurenței" cuprinde, formal, două părți: legislația anti-trust și ajutorul de stat. Dacă pentru legislația anti-trust, statele candidate nu au întâmpinat mari dificultăți, domeniul ajutoarelor de stat este unul deosebit de sensibil, ridicând cele mai multe și dificile probleme. Criteriul european - stabilit în cadrul Consiliului European de la Lisabona din martie 2000 - prevede că ajutorul de stat este interzis, iar Comisia Europeană solicită statelor candidate ca această regulă să fie aplicabilă cu mult înainte de data aderării. Astfel, CE urmărește ca firmele naționale să se "obișnuiască" să acționeze fără sprijinul statului, pentru a nu se confrunta cu mari dificultăți în momentul intrării efective pe piața internă. Există și excepții de la respectarea acestui criteriu, ajutorul de stat fiind acceptat în cazul acordării sale în domenii strict precizate, cum pentru dezvoltarea regională sau pentru salvarea și restructurarea unor sectoare aflate în dificultate.

Raportul de țară pe anul 2002 privind România al Comisiei Europene arată că "în ceea ce privește concurența, legislația românească este în linii mari armonizată cu prevederile acquis-ului comunitar", dar subliniază necesitatea întăririi capacității de aplicare a legislației precum și "transpunerea unor reguli substanțiale" în ceea ce privește ajutorul de stat. În acest sens, Raportul Comisiei recomandă o abordare mai

fermă şi pro-activă pentru a aplicarea efectivă a regulilor. Potrivit calendarului stabilit cu Comisia Europeană, în acest moment, armonizarea legislaţiei româneşti în domeniul concurenţei consemnează, însă, întârzieri (amendarea Legii privind ajutorul de stat trebuia realizată în primul semestru al acestui an), fapt care poate afecta serios şansele României de a obţine anul acesta statutul de economie funcţională de piaţă din partea Comisiei Europene.

Sub presiunea redactării de către experţii Comisiei Europene a Raportului de ţară pe 2003, Guvernul a iniţiat, de curând, Proiectele de lege privind modificarea şi completarea Legii concurenţei nr. 21/1996 şi a Legii nr. 143/1999 privind ajutorul de stat, cele două proiecte de lege trebuind a fi adoptate cât mai curând în Parlament. Cu toate că modificările aduse Legii concurenţei şi Legii ajutorului de stat se află în conformitate cu prevederile *acquis*-ului comunitar, eficienţa acestor acte normative depinde, cu precădere, în ceea ce priveşte problematica ajutorului de stat, de capacitatea de aplicare simultană a acestora cu Legea falimentului, de întărirea disciplinei financiare şi de privatizare. Înainte însă de a fi aplicate, proiectele de lege trebuie să fie adoptate. Armonizarea legislaţiei în domeniul concurenţei reprezintă unul dintre criteriile cele mai importante (dacă nu, poate, cel mai important) care stau la baza întocmirii unui Raport favorabil din partea Comisiei Europene.

Neobţinerea statutului de "economie funcţională de piaţă" ne poate pune în situaţia delicată de a spera nu atât în respectul partenerilor noştri europeni, cât în milostenia lor.

ION ILIESCU antisemitul!

Viorel PATRICHI

Dumnezeul politicienilor i-a servit lui Ion Iliescu o ironie pe măsura vremurilor de glorie pe care le trăim: preşedintele este acuzat de antisemitism fiindcă ar fi luat în deşert Holocaustul. El a oferit un interviu lui Grig Davidovitz de la ziarul *Haaretz* de la Ierusalim: a spus că şi alte popoare au avut de suferit în perioada interbelică şi după. De pildă, românii. De exemplu, "tatăl meu a fost militant comunist şi a fost trimis în lagăr. A murit la 44 de ani". Gata, a fost declarat antisemit: a minimalizat *shoah*-ul! Toată presa evreiască şi nu numai i-a sărit în cap, mai ales că politicienii stau pe burtă în această perioadă, iar ziariştii nu au de cine se lua.

Tocmai lui Ion Iliescu i s-a întâmplat să devină ciuca avertismentelor. Trebuie izolat ca Haider! El, care de la '44 încoace, cu toţi brucanii şi sionii... Să afirmi că Ion Iliescu este antisemit e ca şi cum ai spune că regele Juan Carlos a devenit republican. Mai ales că preşedintele nostru vrea să se împace cu toată lumea: cu opoziţia, cu regele Mihai, cu Miron Cozma, cu pupezele zbârlite de fum... El ştia foarte bine în ce furnicar se bagă, dar a făcut-o deliberat: "Holocaustul a fost un fenomen general în Europa şi astfel de evenimente au avut loc şi pe teritoriul României; masacrele de la Bucureşti şi Iaşi din 1941 şi trimiterea de evrei în lagăre de concentrare din Transnistria au avut loc în România, iar liderii din acea vreme sunt responsabili pentru acele evenimente. Totuşi, este imposibil să fie acuzat poporul român şi societatea românească de acest lucru".

Unde este eroarea aici? Preşedintele a îndrăznit să afirme că au murit "şi alţii". Cum să spui aşa ceva, când Holocaustul a devenit o religie a damnării celorlalţi? Nu am auzit să se scandalizeze cineva la nivel mondial pentru milioanele de morţi de pe conştiinţa comuniştilor care nu erau numai indigeni. Ce-ar fi să fixăm o zi şi pentru comemorarea morţilor din gulaguri? Termenul "holocaust" înseamnă "ardere de tot" şi nu se aplică pentru aceste victime. La Hiroshima a fost "ardere de tot"? Da, dar nu... Dacă acceptăm sensul restrictiv, atunci cuvântul trebuie aplicat numai pentru evreii care au sfârşit tragic în urma "soluţiei finale" (exterminarea prin gazare în lagărele naziste). România nu a trimis evrei la gazare, fiindcă Ion Antonescu nu a acceptat "soluţia finală", aşa cum a procedat Ungaria. În schimb, mulţi evrei din România lui Antonescu au murit ca urmare a deportărilor spre Transnistria. Nu s-a ajuns la consens privind numărul morţilor, dar dacă a fost ucis un singur copil în acele împrejurări, este cel puţin trivial să negăm. După ce s-a răstit la Ion Iliescu, Yosef Lapid, ministrul Justiţiei din Israel, repune în circulaţie aceleaşi cifre cosmice: "Este adevărat că au rămas 350.000 de evrei în România, dar 420.000 au fost ucişi acolo şi în teritoriile cucerite de armata română". E greu de priceput.

Sigur, putem invoca starea de război, atitudinea pro-sovietică a multor evrei din nord-estul României şi umilirea armatei române la retragerea din 1940, după ultimatumul lui Stalin. Iată ce spune Yad Vashem despre Ion Antonescu:

"Referitor la politica lui faţă de evrei, Antonescu a făcut deosebirea între evreii care trăiau în România de dinaintea primului război mondial şi în sudul Transilvaniei, pe care-i considera adevăraţi români, şi cei care trăiau în Basarabia şi în sudul Bucovinei. El a ordonat ca evreii din zona rurală din Basarabia şi Bucovina să fie exterminaţi, iar cei din oraşe să fie băgaţi în ghetouri şi în lagăre de concentrare. În vara lui 1941, el a exilat 150.000 de evrei basarabeni şi bucovineni în Transnistria, unde mulţi au murit sau au fost ucişi. În restul României, evreii au fost concentraţi în oraşe, iar proprietăţile lor au fost confiscate. Totuşi, Antonescu a refuzat să-i predea naziştilor." Prin urmare, numărul morţilor trebuie încă studiat. Era război. Cum puteau reacţiona militarii români la revenirea lor din 1941 în ţinuturile bântuite de ruşi, unde unii evrei ieşeau cu drapele sovietice înaintea hoardelor lui Stalin? Situaţia a fost extrem de complexă şi trebuie judecată numai în context istoric. România se afla în prăpastie şi militarul Antonescu nu putea tolera nici o extremă: nici pe comuniştii pro-sovietici ai Anei Pauker, nici pe legionarii lui Horia Sima. Pe toţi a vrut să-i anihileze crezând că astfel va salva ţara. A reuşit doar cu legionarii, dar ei nu par aşa supăraţi pe istorie.

De altfel, adevăratul motiv al iritării este în altă parte: despăgubirile pentru morţi şi retrocedările pentru urmaşi. "Oamenii se confruntă cu lipsuri şi, în acelaşi timp, înaintează asemenea revendicări deoarece în istoria românească, în timpul celui de-al doilea război mondial şi după aceea, proprietăţile au fost naţionalizate. Înseamnă oare aceasta că cetăţeanul român amărât de azi trebuie să plătească pentru ce s-a întâmplat atunci? Merită să fie jupuiţi cei care trăiesc astăzi în condiţii grele? Şi doar ca să fie compensaţi alţii? Nu consider că este un lucru potrivit" , a spus Ion Iliescu. Campanie electorală? Greu de susţinut că preşedintele ar avea motive personale s-o facă acum. Deducem însă că se exercită presiuni asupra statului român pentru despăgubiri: este o perioadă propice şi toţi vor să profite fiindcă vrem să intrăm în NATO şi în Uniunea Europeană. Acum e momentul. Până şi Vladimir Voronin vrea tratat cu România tot acum!

Trebuie sesizat însă şi un aspect mult mai grav: Ion Iliescu vede verde când aude cuvântul "proprietate". Ţara este într-adevăr sărăcită. De cine oare? Dar proprietăţile trebuie restituite sau despăgubite, după caz, indiferent de etnie. Altfel, plătim toţi la Curtea Europeană a Drepturilor Omului pentru "erorile" justiţiei române din procesele de restituire. Atunci de ce să ne lăsăm "jupuiţi" de judecători? Evreii trebuie să-şi primească drepturile, dar şi ţăranii români, care au rămas fără boi, fără plug, fără pământ timp de 50 de ani. Cine plăteşte? Întrebarea ne încovoaie şi nu mai ţine de antisemitism, un cuvânt fără acoperire în România lui Ion Iliescu. Şi astăzi, problema este de natură economică, iar nu rasială.

Invazia barbară a lumii noi

Corina BISTRICEANU

Vechii greci îi denumeau barbari nu doar pe cei născuţi şi trăitori în afara spaţiului geografic şi politic al cetăţilor greceşti, ci pe **cei care nu gândeau greceşte şi care nu vorbeau greaca**, care se plasau spiritual în afara paideumei, a culturii specifice acestei limbi. Nu era o categorie valorică relativă la gradul de civilizaţie, de progres tehnic şi nivel de trai al vreunei populaţii sau persoane, ci o valoare absolută, dată de identificarea sau nu cu tipul cultural grec. Astăzi, acest termen, ca multe altele încăpute tot mai greu în bagajul din ce în ce mai sumar al urmaşilor vechilor barbari, este folosit în limbajul comun pentru a înfiera primitivismul, asociat de multe ori cu ceea ce se interpretează, prin prisma criteriilor moderne, drept cruzime, oprimare, reprimare şi alte moduri de nerespectare a noilor drepturi (fie că acestea se referă la oameni, animale, spaţii fizico-geografice ş.a.). Dacă vechii greci numeau barbarie ceea ce era exterior specificului culturii lor, astăzi am ajuns să înţelegem prin barbarie tocmai acest specific al culturilor de oriunde.

În accepţia orizonturilor deschise despre care ne place astăzi să vorbim, mai ales atunci când interesele ne cer sau numai ne sugerează o identitate atât de largă cât să încapă filosofia lui *ubi bene, ibi patria*, hotarele sunt caduce. A menţine, în acest spaţiu deschis tuturor posibilităţilor, ideea specificului, a ireductibilului cultural al unei ţări, înseamnă, pe de o parte, orgoliul zadarnic de a te opune valului globalizării, iar, pe de altă parte, o dovadă de intoleranţă, îngustime de spirit, în ultimă instanţă de barbarie.

Specificul cultural are astăzi două categorii în care poate fi înţeles de populaţiile moderne: *exotismul* şi *barbarismul*. Ceea ce este pitoresc, colorat, spectaculos şi distractiv face obiectul recentei industrii a turismului. Ceea ce nu distrează, ceea ce indispune sau lezează principiile industriei respective este barbar. La rândul său, însă, barbaria poate căpăta forme acceptabile prin estetizarea în care sunt specialişti agenţii mass media. Barbaria sărăciei, războiului sau pur şi simplu a primitivismului moravurilor devin "interesante", cu condiţia să fie prezentate pe posturi de televiziune sau în reviste internaţionale, care îşi construiesc un renume tocmai prin curajul şi insistenţa cu care caută şi găsesc lucruri atractive în cele mai "insalubre" zone ale lumii noastre.

Turismul, un drog permis al lumii noastre

Turismul este substitutul modern al călătoriei, al drumului ca parcurs iniţiatic. Pitorescul sau exoticul denumesc surprizele care îl extrag în mod plăcut pe călătorul modern din rutina apăsătoare a spaţiului familiar. Căci chiar în acest plan, al familiarului, a avut loc o mutaţie crucială. Casa, familia, ocupaţia au devenit pentru omul oraşelor de astăzi, "scene", pe care interpretarea "rolurilor" (ca să folosim o terminologie sociologică de mare actualitate) devine tot mai mult o corvoadă. Turismul este modul permis şi chiar recomandat de evadare, prin care timpul liber este consumat, şi la fel şi banii, resursele care susţin tot mai prosperul sector terţiar. Profesioniştii vacanţelor, experţi în evaluarea gradului de oboseală a omului societăţii moderne, traduc imediat acest nou indicator al modernităţii în disponibilităţi de cheltuire. Cu cât individul este mai obosit, mai prizonier al unei rutine alienante, cu atât va fi mai dispus să-şi achiziţioneze o vacanţă mai exotică. El trebuie convins că suma – de multe ori foarte mare – pe care o plăteşte este o investiţie în propria persoană.

Fuga de obişnuit, de cotidian se transformă, cel mai adesea, în fuga de sine. Psihologii, aceşti descoperitori şi, în acelaşi timp, inventatori ai noii patologii, atrag atenţia asupra caracterului schizoid al personalităţii umane moderne. Astăzi, nu mai suntem prezenţi în lume cu întreaga noastră experienţă de viaţă şi în integralitatea personalităţii noastre ci, în funcţie de contextul care ne reclamă, ca specialişti competenţi în anumite domenii, locatari ai unei structuri de locuit, soţi, părinţi, membri ai unui public, ţinte ale campaniilor electorale sau publicitare etc. Aceste faţete care ne compun nu se suprapun, separaţia lor devenind condiţie pentru păstrarea echilibrului unor personalităţi compozite. Suntem obişnuiţi cu regula de a nu amesteca viaţa profesională cu cea personală, viaţa privată cu cea publică, relaţiile afective cu cele sexuale etc., distincţiile devenind tot mai fine şi mai greu de operat.

În acest cadru, "timpul liber" este înţeles, de cei mai înţelepţi dintre noi, ca intervalul în care ne putem reorganiza, reîntregi ca personalitate. Totuşi, adesea, revenirea la rutină este mai reconfortantă decât părăsirea ei. Timpul liber devine, pentru omul obişnuit să răspundă la solicitări, asemenea unui automat, corvoada de a înfrunta propriul vid interior. De aici răspândirea atât de largă a plictiselii, izvorâtă din negarea sinelui, din anularea identităţii. În acest prag, orice te atrage spre exterior, te poate face să uiţi sau să ignori pustiul dinlăuntru, este bine venit.

De aceea turismul este o investiţie ce contribuie la echilibrul precar al omului modern. În această filosofie a evaziunii, călătoria, în sine, capătă sensul unei experienţe halucinante. Locurile, cât de îndepărtate, sunt consumate rapid, în ceea ce au mai suculent, adică mai exotic. Intuind efemerul incursiunilor de vacanţă, turiştii încearcă să surprindă ceva cât de cât statornic în memoriile - tot mai fidele - ale aparatelor de fotografiat sau de filmat. Excursia nu îi va face să înţeleagă nimic din sensurile care structurează altfel lumea în spaţiile pe care le străbat, dar ameţeala goanei le linişteşte angoasa spaţiului familiar şi a propriei dezrădăcinări.

Dezrădăcinaţii

Societăţile tradiţionale, cum era cea antică, pe care am invocat-o la început, sau cum este cea rurală, mai aproapiată experienţei noastre, admiteau călătoria ca pe o experienţă extraordinară, aproape ezoterică. Fie că vorbim despre epopeea odiseică sau despre transhumanţa păstorilor români, deplasarea presupunea, înainte de toate, un mare pericol: călătorul îşi asuma statutul malefic al străinului, iar pătrunderea sa în spaţii necunoscute îi impunea efortul de anulare a acestui statut. A fi de-al locului însemna a avea toate drepturile. A fi străin însemna a nu fi nimic mai mult decât o ameninţare latentă. Dacă o calamitate se abătea asupra unui sat, de vină erau străinii, veneticii, oamenii fără căpătâi, adică fără casă. Ei se sustrăgeau tradiţiei locale prin necunoaşterea ei, ba mai mult, o întinau prin introducerea unor noi moravuri. Pentru a preveni pericolul dezintegrării autorităţii tradiţionale, străinii erau anatemizaţi, excluşi de la drepturile localnicilor, supravegheaţi atent de organele controlului informal. Doar prin permanenta revendicare de la locul obârşiei (Ulise îşi invocă în permanenţă patria şi familia, simbol al apartenenţei), care îi transforma în oaspeţi, sau prin metamorfoza grea şi dureroasă care ducea la adopţie, la integrarea în noul spaţiu, călătorii reuşeau să neutralizeze statutul ingrat pe care îl aveau abandonându-şi căminul.

Pentru turiştii de astăzi, călătoria este o manifestare a nevrozei noutăţii şi diversităţii. Avizi de altceva, acasă pretutindeni, ei sunt de nicăieri. Apatrizi, ei se plasează în afara chiar a locului de care, formal, aparţin. Se identifică la fel de uşor cu civilizaţia tibetană, indiană, franceză sau cu urmaşii Imperiului Inca. Amorfi din punct de vedere cultural, invadează pământul, ba chiar îşi dispută primele bilete de excursie pe Marte. Faţă de această uriaşă migraţie, culturile nu se pot apăra decât prin reinventarea hotarelor care le separă de noii barbari.

Tragedia „DEZVOLTĂRII”

Edgar MORIN
Anne Brigitte KERN

Dezvoltarea e cuvântul stăpân, devenit O.N.U.-sian, în care s-au întâlnit toate vulgatele ideologice a celei de-a doua jumătăți a sec. XX-lea. La fundamentul ideii directoare de dezvoltare se află marea paradigmă occidentală a progresului. Dezvoltarea trebuie să asigure progresul, care progres trebuie să asigure dezvoltarea.

Dezvoltarea are două aspecte . Pe de o parte este un mit global în care societățile devenite industriale ating bunăstarea, își reduc inegalitățile externe și dau indivizilor maximum de fericire pe care-l poate da o societate. Pe de altă parte este o concepție reductivă în care creșterea economică este motorul necesar și suficient al tuturor dezvoltărilor sociale, psihice și morale. Această concepție tehnico-economică ignoră problemele umane ale identității, ale comunității, ale solidarității, ale culturii. Astfel noțiunea de dezvoltare este grav subdezvoltată. Noțiunea de subdezvoltare este un produs sărac și abstract al noțiunii sărace și abstracte de dezvoltare.

Legată de credința oarbă în mersul înainte irezistibil al progresului, credința oarba în dezvoltare a permis pe de o parte eliminarea îndoielilor, pe de alta a permis ocultarea barbariilor puse în mișcare în dezvoltarea dezvoltării.

Mitul dezvoltării a determinat credința că totul trebuia sacrificat pentru el. El a permis justificarea dictaturilor necruțătoare, fie ele de model „socialist” (partid unic) sau de model pro-occidental (dictatură militară). Cruzimile revoluțiilor dezvoltării au agravat tragedia subdezvoltării.

După 30 de ani închinați dezvoltării, marele ehilibru Nord / Sud rămâne și inegalitățile se agravează. 25% din populația globului trăind în țările bogate consumă 75% din energie, marile puteri conservă monopolul înaltei tehnologii și chiar își însușesc puterea cognitivă și manipulatoare asupra capitalului genetic al speciilor vii, inclusiv asupra celei umane. Lumea dezvoltată își distruge surplusurile agricole, își lasă pământurile pârloagă, în timp ce lipsurile și foametea se înmulțesc în lumea săracă.

Imediat ce apar războaiele civile sau dezastre naturale, ajutorul caritabil de moment este devorat de paraziți birocratici sau afaceriști. Lumea a treia continuă să suporte exploaterea economică, dar ea suportă și cecitatea, gândirea mărginită, subdezvoltarea morală și intelectuală a lumii dezvoltate.

În Africa solurile de sleiesc, climatul se degradează, populația crește, SIDA face ravagii. La o policultură satisfăcând nevoi familiare și locale se substituie o monocultură supusă hazardului pieței mondiale. Sub lovitura acestor hazarduri, monocultura suferă criză după criză; capitalurile investite în sectoarele de criză fug. Exodul ruralilor umple bidonvilurile celor fără lucru. Monetarizarea și transformarea tuturor lucrurilor în marfă distrug viața comunitară a serviciilor reciproce și a conviețuirii prin întrajutorare. Ce este mai bun din culturile indigene dispare în avantajul a ceea ce este mai rău în cultura occidentală.

Ideea dezvoltaționistă a fost și este oarbă la bogățiile culturale ale societăților arhaice sau tradiționale care n-au fost văzute decât prin ochelari economici și cantitativi. Ea n-a remarcat în aceste culturi decât false idei, ignoranță, superstiții fără a-și imagina că ele conțineau intuiții profunde, cunoștințe acumulate în milenii, înțelepciune a vieții și valori etice care la noi s-au atrofiat. Fruct al unei raționalizări occidentalo-centrice, dezvoltarismul a fost în același timp orb la faptul că, culturile societăților noastre dezvoltate comportă în cuprinsul lor, ca și toate culturile de altfel, dar în moduri diferite, alături de adevăruri și virtuți profunde (precum cele ale raționalității autocritice care permit vederea carențelor și a fobiilor propriei noastre culturi) și idei arbitrare, mituri nefondate (precum mitul providențialist al progresului), enorme iluzii (cum ar fi iluzia de a fi ajuns la vârful raționalității și de a fi depozitarii exclusivi ai acesteia), orbiri teribile (precum cele ale gândirii parcelare, compartimentate, reducționiste și mecaniciste).

În chiar izvorul său european, dezvoltarea modernității urbane și industriale a antrenat distrugerea culturilor rurale milenare și ea începe să atace țesutul diverselor culturi regionale, care rezistă în mod inegal. În sânul marilor culturi istorice ale Asiei și ale lumii islamice s-a rezistat la occidentalizare fie prin asumarea unei duble identități (Japonia, Maroc) fie prin regenerarea fondului religios și etnic.

Cum am spus-o deja, rezistența la occidentalizare se operează prin însușirea armelor și instrumentelor Occidentului: formula Statului-națiune, tehnicile industriale, administrative și militare, ideologiile emancipatoare ale dreptului popoarelor. De unde, într-un același proces, o dublă mișcare de reînrădăcinare în trecut și catapultarea spre viitor. O dinamică complexă, unde interacționează identitate/națiune/religie/Stat/tehnică și unde intervin capitalismul, ideologiile Occidentului, ideologia revoluționară, cultura de masă, provoacă revoltă, nădejde, apoi resemnare, disperare, din nou revoltă. Toate acestea nu fără sfâșieri, conflicte interioare, compromisuri nelegitime; oricum ar veni, occidentalizarea progresează via tehnicizare, transformarea în marfă, mercantilizare și ideologizare, și, într-un sens contrar, cum am văzut mai înainte, progresează balcanizarea și reîntemeierea în identitate etnoreligioasă.

În restul lumii, dezvoltarea tinde să isprăvească dezintegrarea culturilor arhaice începută din vremile istorice și continuată masiv prin colonizare. Lumea culturilor indigene, azi redusă la 300 milioane de persoane, este sortită morții.

Asistăm la ultima fază a prăbușirii culturilor vânătorilor și culegătorilor care mai supraviețuiau în pădurile tropicale, în munții sălbatici, în întinderile deșertice. Progresele medicinei aduc igienă și vindecare, dar duc la pierderea remediilor și practicilor vindecătorilor sau vracilor; alfabetizarea aduce cultura scrisă, dar distruge culturile orale purtătoare de cunoștințe și înțelepciuni milenare. Tipurile tradiționale de personalitate sunt destructurate.

Experiența recentă din golful James ilustrează procesul. În logica dezvoltării, Hydro-Quebec a întreprins acolo construcția de mari baraje, destinate să furnizeze electricitate la preț avantajos provinciei și, în același timp să atragă implantarea unor uzine de aluminiu. O parte a teritoriului a fost cumpărată de la indienii cris, ceea ce le-a oferit mijlocul de a se sedentariza, să dobândească case și echipament electromenajer, să adopte și să se adapteze la muncă/energie/creștere, etc. Dar în teritoriile obținute de Hydro-Quebec crearea de lacuri artificiale a tăiat rutele de migrare pentru turmele de caribu, iar eliberarea de fosfor în ape a făcut peștele necomestibil. Oamenii, obligați să-și lase vechile activități de pescari și vânători, s-au dus să muncească la construcția de baraje, apoi au devenit șomeri. Bătrânii, inactivi, se lasă hrăniți. Tinerii dau în patima beției și poți vedea copii de 4 ani îmbătându-se cu bere. Femeile care au abandonat fără tranziție peștele și carnea pentru făinoase și zaharoase, au devenit obeze. Vechea comunitate a fost distrusă și nu s-a constituit o alta nouă. Altruismul a făcut loc egoismului. Un mod vechi de viață, o lume veche cu viața ei a murit. Bunăstarea domestică a venit, dimpreună cu alcoolismul, drogurile, plictisul. Indienii cris azi sunt bogați în mărfuri și săraci cu sufletul, nenorociți, pe cale de dispariție.

În toate cazurile, și desigur și în Europa, dar mai grav în afara Europei, dezvoltarea distruge mai mult sau mai puțin rapid solidaritățile locale , trăsăturile originale adaptate unor condiții ecologice singulare.

Desigur culturile nu trebuie idealizate. Trebuie știut că orice evoluție comportă abandon, orice creație comportă distrugere, că orice câștig istoric se plătește printr-o pierdere. Trebuie înțeles că, muritoare ca tot ce trăiește, fiecare cultură este demnă să trăiască și trebuie să știe să moară. Avem nevoie de asemenea să menținem necesitatea unei culturi planetare. Drept este că multiplicitatea culturilor, adaptări minimale la condițiile și problemele locale, împiedică azi accesul la nivel planetar. Dar nu se poate extrage din fiecare și generaliza ceea ce a adus ea mai bogat ? Atunci cum să integrezi valorile și tezaurele culturale ale culturilor care se dezintegrează ? Nu-i prea târziu. Trebuie să înfruntăm cele două somații contradictorii: să salvăm extraordinara diversitate culturală pe care a creat-o diaspora omenirii și în același timp, să nutrim o cultură planetară comună. Vedem pe alocuri că, paralel cu procesul de omogenizare civilizațională pe care-l propulsează revărsarea tehnico-industrială, are loc si un proces de întâlniri și sincretisme culturale: neîncetat, se recreează diversitate culturală în USA, în America latină și în Africa. Ceea ce nu înlătură faptul că dezvoltarea tehnico-industrială amenință lumea cu cruzime.

Pretutindeni este tehnicizarea generalizată, industrializarea generalizată, urbanizarea generalizată, cu efectele lor ambivalente dintre care nu se știe care vor prevala. Toate acestea determină cu mare viteză distrugerea culturilor agrare, sfârșitul unei lumi țărănești multimilenare: în timp ce 3% din populația lumii trăia in oraș în 1800, azi 80% din locuitori sunt urbanizați în Occidentul european. Megalopole ca Mexico, Shanghai, Bombay, Jakarta, Tokio-Osaka nu încetează să crească. Acești monștri urbani suferă (și-i fac să sufere pe locuitorii lor) ambuteiaje, zgomote, stres, poluări de tot felul. Mizeria materială proliferează în bidonviluri, mizeria morală nu e concentrată numai în cartierele drogurilor și delicvenței; ea domnește și în centrele luxoase protejate de miliții și gorile.

Demografii de la ONU au prevăzut că în 2000, mai mult de 50% din populația mondială va trăi în mediul urban, 60 de megalopole vor număra peste 650 milioane de locuitori. Din 21 de megalopole de peste 10 milioane de locuitori, 17 se vor situa în țări sărace.

Unde duce dezvoltarea mondială?

Unele merg spre dezastru; altele care se smulg subdezvoltării economice, se vor regăsi cu problemele de civilizație ale lumii dezvoltate. Aceasta din urmă cunoaște în rest în cuprinsul său o dezvoltare a subdezvoltării economice: 35 milioane de ființe umane sunt sub pragul de sărăcie în Statele Unite. Pare-se că intrăm într-o societate „duală” care aruncă în ghetourile ei pe cei excluși de la dezvoltare, dintre care 10-20% de șomeri.

Ne îndreptăm spre criza mondială a dezvoltării?

Oricum trebuie să respingem conceptul subdezvoltat al dezvoltării ce făcea din creșterea tehnico-industrială panaceul oricărei dezvoltări antropo-sociale și să renunțăm la ideea mitologică a unui progres irezistibil crescând la infinit.

Din *Pământul – patrie*
Traducere de dr. Nicolae Colțoiu

Dincolo de miezul nopții, doar salcîmii

Mircea PLATON

Nimic nu e atît de simplu pe cît pare. Albul nu e alb, principiul noncontradicției nu se verifică, lucrurile sînt oglinzi sau abisuri: unele ne resfrîng, altele ne înghit. Pînă și colbul e viu.

O dimineață ploioasă după o noapte de insomnie în timpul căreia am auzit țîrîitul greierilor scurgîndu-se în clepsidră dintr-o crinolină într-alta, o tufă de trandafiri zvîcnind într-o ramură uscată prin grilajul grădinii Copou într-o seară de umede lumini, credința că văzduhul e doar un deget de coniac pe fundul unui pahar, licoare ce ne îmbată și ne conservă în același timp, o plimbare prin cimitirul orașului, loc unde totul are un aer solemn și idilic totodată, un aer de Românie peste care nu au trecut comuniștii (îngropați acolo, toți cei de azi vom intra în rînd cu bărbați adevărați, cu favorite și figură demnă, cu matroanele cu frunți melancolice și gura pungită de griji domestice, cu un întreg neam care ne privesc din fotografii și al cărui duh înalt nu a putut fi izgonit de pe colinele cu plopi, sălcii și cruci de marmură), o senzație de sufocare și dorința de a mă surpa în neant, leneșe naufragii interioare din care scap doar scriind – lectura dovedindu-se de acum un absint mult prea diluat - , gîndul continuu, prin răsărituri și apusuri, la silueta aceea fugară... toate, toate m-au făcut să îmi amintesc de o vară de demult, de la 16 ani, o vară cu maidane incendiate de trîmbe de praf, cu implozii de gînduri și solstiții ale melancoliei, o vară de opiu, transfiguratoare, afrodisiacă, în care, răscolind prin biblioteca pe care o veche familie ajunsă-n ruină o vînduse la anticariat, am dat peste **Cours d'esthetique** de Th. Jouffroy, ediția a doua, Hachette, 1863, carte pe care o peniță tînără, dar educată, scrisese cu sepia: **Biblioteca pictorului C. Stahi**. Și dedesubt, mai decolorat (oare de ce pe cărțile vechi, întotdeauna, data e mai pală decît restul autografului ?), anul: **1867**. C. Stahi - fiul de preot, zugravul de icoane și naturi moarte cu vechi ceasloave, un moldovan crepuscular, cu vernis-uri bizantine – și Th. Jouffroy... Ați auzit de "noaptea lui Jouffroy"? Trag repede din raft **Mémoire sur l'organisation des sciences philosophiques**, o deschid, dau paginile... *"Curiozitatea mea nu putuse să se descotorosească de aceste obiecțiuni puternice, colb semănat în aer de geniul a două secole de scepticism. În ciuda spaimei pe care mi-o provocau, ba poate chiar din cauza acestei spaime, îndoielile sfîrșiseră prin a-mi capta cu totul inteligența.*

În zadar copilăria, cu poeticele sale impresii, tinerețea, cu amintirile religioase, majestatea, vechimea, autoritatea credinței în care fusesem crescut, întreaga memorie, toată imaginația, întregul meu suflet se ridicaseră împotriva invaziei unei necredințe care le rănea adînc: inima nu putea ține piept rațiunii.

Odată pusă la îndoială în ochii săi autoritatea creștinismului, simțise cum i se zguduie temelia tuturor convingerilor; trebuise, pentru a le consolida, să le examineze valoarea și, cu oricît subiectivism procedase la această operațiune, ieșise sceptică din această încercare. Inteligența îmi alunecase pe această pantă și, puțin cîte puțin, se îndepărtase de credință. Dar melancolica revoluție nu se desfășurase în lumina conștiinței: prea multe scrupule, prea multe și vii și sfinte sentimente mă făcuseră să mă tem de ea pentru ca să-i recunosc deschis progresul. Se împlinise pe tăcute, printr-o activitate involuntară căreia nu îi fusesem complice, și de multă vreme nu mai eram creștin cînd, în inocența intențiilor mele, mă înfiora simpla bănuială sau mi se părea că mă calomniez dacă aș afirma așa ceva. Dar eram prea sincer cu mine însumi și dădeam prea multă importanță chestiunilor religioase pentru ca, vîrsta fortificîndu-mi rațiunea și viața studioasă și singuratică a școlii accentuîndu-mi dispozițiile meditative ale spiritului, această orbire în ceea ce privea adevăratele mele opinii să mai poată dura multă vreme.

Nu voi uita niciodată seara de decembrie în care vălul care îmi ascundea mie însumi propria necredință a fost sfîșiat. Îmi aud încă pașii în camera aceea îngustă și austeră prin care, mult timp după ora stingerii, aveam obiceiul să mă plimb; văd încă luna, pe jumătate ascunsă în nori, luminînd cu intermitențe pardoseala rece. Ceasurile nopții treceau fără ca eu să-mi dau seama; îmi urmam cu spaimă rațiunea care cobora, din strat în strat, spre adîncurile conștiinței mele și, risipind una după alta toate iluziile care îmi ascunseseră pînă atunci adevărul, mă făcea să-l văd din ce în ce mai clar.

În zadar mă atașam de ultimele rămășițe de credință ca un naufragiat de resturile navei sale; în zadar, înfricoșat de vidul necunoscut în care urma să plutesc, mă azvîrleam împreună cu ele, pentru ultima oară, înspre copilărie, familie, obîrșie, înspre tot ceea ce îmi era scump și sfînt: nemilosul curent al gîndirii era mai puternic; părinți, familie, amintiri, credințe, mă obliga să le părăsesc pe toate; examinarea continua mai încăpățînat și mai sever pe măsură ce se apropia de sfîrșit și nu s-a oprit decît cînd l-a atins. Știam atunci că în adîncul meu nu mai rămăsese nimic în picioare.

Acest moment a fost înspăimîntător și cînd, spre dimineață, m-am azvîrlit epuizat în pat, mi s-a părut că simt cum viața mea dinainte, atît de veselă și de împlinită, se stinge și că în față mi se deschide o alta, sumbră și pustie, în care urma să trăiesc singur, numai cu fatala mea rațiune care tocmai mă scosese din matcă și pe care eram înclinat să o blestem. Zilele care au urmat acestei descoperiri au fost cele mai triste din viața mea. Ar fi prea lung să vă povestesc ce angoase m-au sfîșiat. Deși rațiunea nu privea fără orgoliu lucrarea sa, sufletul nu se putea obișnui cu o stare atît de puțin potrivită slăbiciunii omenești, încercînd, prin zvîrcoliri violente, să recîștige țărmurile de care se depărtase și regăsind în cenușa trecutelor sale credințe scîntei care păreau uneori să reaprindă credința.

Dar convingerile răsturnate de rațiune nu se pot reclădi decît tot prin ea și aceste scîntei se stingeau imediat. Dacă, pierzîndu-mi credința, aș fi pierdut și grija întrebărilor la care ea îmi oferea răspunsuri, fără îndoială că starea aceasta violentă nu ar fi durat prea mult, oboseala m-ar fi domolit și viața mi-ar fi adormit, ca atîtea altele, în scepticism. Din fericire nu era astfel; niciodată nu simțisem mai bine importanța acelor probleme decît cînd pierdusem soluția. Eram necredincios, dar detestam necredința; acest lucru mi-a hotărît sensul vieții. Neputînd să suport nesiguranța în ceea ce privește enigma destinului uman, nemaiavînd lumina credinței pentru a-i găsi rezolvarea, nu-mi mai rămîneau decît luminile rațiunii pentru a-i da de capăt. Am hotărît deci să consacru tot timpul care ar fi necesar, ba chiar viața dacă ar fi trebuit, acestei căutări: pe această cale am ajuns la filosofie, care mi s-a părut a fi chiar această căutare."

E, oare, posibilă revelarea nimicului? Nu a răului, a nimicului! E cu putință un extaz ateu? O formă de iluminare care să ne arunce în afara dezechilibratei, șchioapei (din cauza celui de-al doilea termen) dialectici Dumnezeu – diavol? Jouffroy a fost silit să se supună rațiunii. Cărei rațiuni? A sa? Nu, pentru că, singur o spune, întreaga sa ființă s-a opus, a înaintat cu teamă pe urmele unei legiuni de gînduri care, în răstimpul atît de scurt al unei nopți, l-au stins. Ceața tăgadei i s-a coborît în văile sufletului înecînd totul în bolboroselile ei întunecate. Nu e o revelație "fulger" (cum sînt cele "clasice"), ci o maree ale cărei valuri nu ar fi depășit crenelurile stîncosului catolicism al lui Jouffroy dacă acest metafizic Priam nu încredința cheile cetățuii sale unui trădător, complice al invaziei: orgoliul.

Creștinul abdică în fața unei revelații care îi statornicește un stăpîn ("Eu sînt Domnul Dumnezeul tău; să nu ai alți dumnezei afară de mine"), Jouffroy cedează în fața uneia care îl lasă singur "domn și stăpînitor" peste toate întinderile cugetului și faptelor sale. Creștinul se smerește, Jouffroy se înalță. Fie și din unghiul de vedere al moralei laice, creștinul care, dînd ascultare, își statornicește limite e superior - prin dezinteresare – filosofului care se pretinde constrîns de o forță implacabilă, dar care de fapt se lasă sedus, cumpărat - cu prețul expansiunii infinite a **eului** – de orgoliul care îl eliberează din "sclavia superstițiilor" așezîndu-i "luminile rațiunii" pe făgașul speculațiilor întemeietoare. Adică făcînd din el – Jouffroy, în cazul nostru – un idealist, unul din acei mărunți demiurgi care cred că *"acest univers pe care îl credeți etern, ca să rămînă ceea ce vi se pare, ca să-și păstreze ordinea, legile sale și ca să îmbrace culorile ce vă uimesc, are nevoie de o inteligență care să-l contemple. Închideți toți ochii, e ca și cum ați nimici ordinea. Oricît de frumos ar fi spectacolul, frumusețea pe care o veți descoperi și ordinea ce domnește nu există decît cu condiția de a fi privite și simțite ?...? lucrurile ar deveni o mare de tenebre, un haos de posibilități fără culoare și forme, dacă inteligența nu și-ar răspîndi lumina asupra lor. Ea limpezește și ordonează prin intermediul principiilor caracteristice, cu ajutorul spațiului de care depinde ordinea amplasărilor, prin mijlocirea timpului de care depinde ordinea succesiunilor, cauzalității care, respectînd niște reguli constante, înlănțuie fenomenele între ele, în spațiu și timp."*(C. Challemel-Lacour rezumînd doctrina lui Schopenhauer.)

Transsubstanțierea lui Jouffroy din catolic în "spiritualist" îmi confirmă că nu materialiștii, ci idealiștii sînt cei mai periculoși adversari ai creștinismului. Nu cei care combat, cei care pastișează (materialistul e, prin chiar natura teoriei pe care o profesează, mai accesibil smereniei, convins fiind de nimicnicia lucrurilor, pe cînd idealistul e trufaș, fru-

mos cabrat în nimbul Spiritului Universal.) Materialiștii, dacă ar accepta nemurirea sufletului, ar putea fi împăcați cu Revelația, idealiștii, deși o acceptă, nu pot fi conciliați pentru că sînt dizolvanți prin solipsism. Observarea amănunțită a realității, pozitivismul, realismul cel mai net, banalitatea chiar, nu exclud Crezul și mistica (răvășitoarea concluzie că "Dumnezeu s-a făcut om pentru ca omul să se îndumnezeiască"). Chiar și în fagurii infraumanului, ai biologicului pur, se poate trînti o fereastră sau poate fîlfîi o perdea care să ateste prezența Sfîntului Duh. Numai falsul realism – cel contaminat ideologic – e ateu (realismul socialist, de exemplu, are injectată în el doza de abstract care îl mineralizează, îl interzice oricărei respirații.) Orice realist consecvent și subtil se desăvîrșește în creștinism – cale a mîntuirii ratată doar de idealiști (sau, cum spunea Nae Ionescu, *"metafizica, se înțelege, a fost o preocupare pur omenească a acelora care și-au ratat mîntuirea și care încearcă să se echilibreze în existență, în condiția aceasta umană, printr-o înțelegere totală și armonică a existenței. Metafizica nu ne duce la mîntuire, cum ar duce de pildă experiența religioasă, ea duce numai la împăcare"*) și aceasta pentru că însuși creștinismul e un realism.

Realismul creștin decurge din **adevărata transformare a pîinii și vinului în Trupul și Sîngele Mîntuitorului**, din empirismul revelațiilor. Creștinismul acceptă datele imediate ale existenței, inducția, și, de vreme ce există mărturii ale experierii lui Dumnezeu Unu în Treime, nu poate să nu le ia în considerare. Pozitivist vorbind, nu există vreo dovadă cum că Dumnezeu nu ar exista, o experiere a lipsei lui Dumnezeu. Dar există nenumărate "acte" care dovedesc contrariul. Ateismul, deci, nu pe materialism se bazează, ci pe o epurare idealistă a realității, pe o mecanică raționalistă care ignoră **experiențele concrete ale umanității**. Materialismul consecvent nu poate duce la ateism. Materialismul consecvent nu poate duce nicăieri – idealismul e factorul mutagen, ispita care îmbolnăvește materialismul de ateism.

Idealiștii sînt filistini în sensul definiției date de Schopenhauer acestui cuvînt: "Dintr-un punct de vedere mai înalt, eu aș defini filistinul drept un om care, în modul cel mai serios, se ocupă de o realitate ce nu este realitate." De realitatea **lui**. Nu a **Lui**.

De aceea am crezut întotdeauna că Revoluția Franceză și **Sistemul idealismului transcendental** sînt cele doua orbite seci ale hîrcii filistine. Fiindcă oricine vrea să rămînă pe propriile picioare reușește. Dar în beneficiul "celui viclean".

*

Cînd am terminat de scris aceste reflecții, după vreo trei zile, m-am trezit din nou hoinărind fără vreun scop aparent pe străduțele întortocheate ale orașului.

Nu știu, n-am deslușit încă de ce natură sînt legăturile mele cu această urbe. Îi caut, cel mai ades, ungherele vechi, maidanele pline cu romaniță, gardurile dărăpănate sprijinite de salcîmi strîmbi – goticul mahalalei. Îmi plac toate bălăriile, brusturii de carnație verde, scaieții cu flori mov și grîul sălbatic galben, ars de soare. Simt că această vegetație anonimă tînjește după o mitologie, după o poveste a ei, că aceste locuri vor să renască. Nu trăiesc într-un oraș ingenuu, ci într-unul uitat. Care nu trebuie întemeiat, ci redescoperit. De aceea, poate, mă ține captiv și pe mine.

Trăiesc într-o urbe scufundată, înecată pentru totdeauna în mirosul salcîmilor, teilor și castanilor. Locuitorii par că se privesc unii pe alții prin hublourile unor primitive costume de scafandru. Mișcările le sînt încetinite de aerul dens, de miresme florale lichefiate. Un acvariu, un uriaș bol verde între dealuri.

S-ar părea că tinerețea mea a rămas îngropată undeva, departe, sub strălucirea de flaut și norii de praf ai zilelor de vară. E ca o leoaică stînd tolănită și clipind leneș luminii toride care-o macină.

Afară, lumina e de culoarea tutunului fin, a părului Gabrielei. Memoria îmi anihilează capacitatea de reacție...

DESPRE inteligența dreptmăritorului creștin

Ciprian Mihai CÂȘLARIU

„Mii de draci mă furnică văzând cum este confundat creștinismul cu prostia, cu un fel de cucernicie tâmpă și lașă, o *bondieuserie* [...], ca și cum menirea creștinismului n-ar fi decât să lase lumea batjocurită de forțele răului, iar el să înlesnească fărădelegile dat fiind că e prin definiție osândit la cecitate și paraplegie".

Astfel își exprima N. Steinhardt indignarea relativă la „răutățile" pe care creștinismul, ca doctrină, dar mai ales ca mod de viață, le suferă din partea ateilor, a liber - cugetătorilor, a filosofilor searbăzi și prețioși, a hedoniștilor și a viveurilor nonșalanți. Indignarea monahului de la Rohia este pe deplin îndreptățită. Creștinismul nu este o „poveste" frumoasă, în care cred doar cei naivi și slabi. El este o filosofie profundă, un sistem de acțiune și gândire care atinge absolut toate dimensiunile existenței. Și, paradoxal, el este cu atât mai profund și mai serios cu cât „povestea" este mai frumoasă; adică, cu cât mistica și tradiționalismul sunt mai autoritare. Totuși, este o altă discuție cea legată de valoarea intrinsecă a doctrinei creștine, în speță a celei creștin-ortodoxe, de veridicitatea ei. Este interesant de văzut în cele ce urmează doar dacă un creștin *dreptmăritor*, ortodox sau care își însușește concepția creștin-ortodoxă despre viață, lume și desăvârșire, este sau nu inteligent dacă și-a ales să ducă la bun sfârșit „lupta ce bună", având ca stindard adevărurile de credință.

Creștinul dreptmăritor își întemeiază întreaga viață pe discernământ. Totul pornește de la distincția dintre Bine și Rău ca principii active, ca forțe care impregnează efectiv realitatea palpabilă. Pentru el, aceste două principii nu sunt abstracțiuni preparate în laboratorul sociologilor, având ca reactivi haosul și dorința instinctuală de supraviețuire. Liberul arbitru al creștinului autentic presupune permanenta cumpănire a diverselor situații concrete și alegerea celei mai adecvate conduite în vederea scopului ultim al întregii sale existențe, mântuirea. Fiecare act este pentru trăitorul creștin o responsabilitate conștientizată. Pentru creștinul dreptămăritor nu există fraza „ Ce-ar fi dacă...?", el nu își permite, ca Sartre, să se gândească la „opțiunea inoptativă". În centrul atenției sale se află existența și nu existențialismul. Pentru el viețuirea nu este un joc, o delăsare. Ci mai degrabă un examen exigent, la capătul căruia îl așteaptă bucuria veșnică sau chinul veșnic.

Este inteligent acela care caută dincolo de aparențe. Dumnezeu nu caută la fața, ci la sufletul omului. Același lucru îl face și adevăratul creștin. Este un act de finețe intelectuală și afectivă să te regăsești în persoana de lângă tine, în aproapele tău, și să îl iubești pe acesta ca pe tine însuți. Trebuie să descoperi calitățile aproapelui, să i le pui în valoare; să îi știi slăbiciunile, dar nu ca să i le exploatezi, ci ca să îl ajuți să le depășească. Empatia creștină este un exercițiu de nobilitate și rafinament.

Absolut totul la creștinul autentic

se bazează pe rațiune. O mare virtute este pentru creștinul dreptmăritor ceea ce în tradiția ascetică s-a numit *dreapta socoteală*. Niciodată rațiunea nu îl părăsește pe adevăratul creștin. Exercițiul ascetic este sortit eșecului fără rațiune. Niciodată sfântul nu se bucură prematur, de pe astă lume, de foloasele strădaniilor sale. Chiar când a depășit starea purificării, nevoitorul creștin nu îndrăznește să se apropie de Dumnezeu decât printr-o cunoaștere apofatică, care nu este altceva decât o foarte înțeleaptă așteptare a momentului în care harul dumnezeiesc îl va trage în sus, pe treapta desăvârșirii.

O altă virtute importantă pentru creștinul autentic, alături de dreapta socoteală, este și *trezvia*. Trezvia nu este decât starea permanentă de încordare a rațiunii, și mai poate fi redată printr-o expresie de o concludență covârșitoare: *paza minții*. Mai poate cineva să fie numit prost sau naiv, atunci când cultivă o asemenea virtute? Această pază a minții este acea vigilență creștină, care nu este una senzorială (decât poate numai în sens negativ, de închidere a simțurilor trupești), ci una rațională, bazată pe cunoașterea propriilor pârghii sufletești.

Cel care se ține el însuși sub control, care se biruie pe sine, nu poate fi prost. Și în nici un caz smerenia nu poate fi confundată cu prostia, ci mai degrabă îngâmfarea, pe care o au mulți cei din tabăra contestatorilor creștinismului autentic. *Sărăcia cu duhul*, adică smerenia, nu este neapărat o calitate înnăscută pe care Dumnezeu o premiază. Așa cum arăta și părintele Stăniloae, sărăcia cu duhul, ca și celelalte *fericiri* predicate pe munte de către Mântuitorul, desemnează, practic, *virtuțile* dobândite la capătul unor eforturi, al unui suiș duhovnicesc.

Luciditatea este crucea pe care trăitorul creștin o poartă și care este suportul durerilor, necazurilor, al suferinței purificatoare. „ Câtă luciditate, atâta dramă”. Când trăitorului creștin i se descoperă bunătatea nemărginită a lui Dumnezeu în contradicție cu păcătoșenia oamenilor, precum și teribilele și inevitabilele evenimente eshatologice, el se va înfricoșa și își va deplânge soarta. Iar această dramă provine din luciditatea pe care el a dobândit-o, ca dar al lui Dumnezeu, după ce a învins lumea și înșelăciunile ei.

Nu poate fi prost cel ce își vrea binele. Creștinul dreptmăritor își dorește binele, vrea să dobândească și să îi ajute pe alții să dobândească Împărăția Cerurilor. Asceza creștină, care durează cât o viață de om, ar fi într-adevăr un masochism idiot dacă ar fi lipsită de nădejdea răsplății și a Învierii. Creștinul nu se chinuiește o viață, precum hindusul, de pildă, având ca scop suprem, al desăvârșirii, dezintegrarea sa în marele neant. Ci el își așteaptă răsplata de la Dreptul Judecător, pe care o va primi însuși, ca entitate ontologică, ca persoană.

Dreptmăritorul creștin este inteligent și privește cu impasibilitate năbădăile veacului acesta, ciudățeniile de genul parapsihologiei și ocultismului, care consumă în van atenția și imaginația omenirii. El știe care este sursa acestora: lucrarea diavolului. Se spune, în tradiția creștin-ortodoxă și nu numai, că cea mai mare înșelăciune a diavolului este aceea de a se ascunde de om, de a-l face pe acesta să creadă că el nu există. Și într-adevăr! Diavolul îl face pe om să se revolte împotriva semenilor și a lui Dumnezeu, și să nu îl blesteme tocmai pe el, tatăl întunericului. Creștinul autentic, atunci când i se face un rău, nu răspunde tot cu rău, pentru că știe că semenul său a fost împins la acea faptă de diavol. Această conduită, privită din exterior, nu poate fi decât inteligentă și roditoare de pace și liniște. Marile rele, războaiele nu vin decât din orgoliu și din răzbunare. Însă adversarii creștinismului veritabil, declarați sau nedeclarați, printre care se numără și materialiștii și oportuniștii momentului, binecunoscuții șmecheri care împânzesc mapamondul, îi consideră slabi și proști pe aceia care adoptă sfatul dat de Însuși Fiul lui Dumnezeu de a întoarce și celălalt obraz. De aceea neînțelegerea, ura și războaiele între oameni vor continua până la sfârșitul veacurilor. Astfel omenirea își plătește păcatul de a nu fi înțeleaptă și inteligentă, adică de a nu asculta porunca evanghelică a iertării.

N. Steinhardt avea mare pică pe șmecheri, considerându-i „ slujitorii diavolului”. Tragedia este că în lumea contemporană a fi șmecher a devenit cea mai răspândită modă, ba mai mult, modul de viață care îți poate asigura succesul.

„ Nu, slujitorilor diavolului, adică șmecherilor, prea le-ar veni la îndemână să fim proști. Dumnezeu, printre altele, ne poruncește să fim inteligenți”.

O sectă PERICULOASĂ: Martorii lui Iehova

Radu FIUME

Decembrie 1989 a adus cu sine libertatea de conștiință, ceea ce a însemnat și o proliferare a sectelor neoprotestante. Desigur, vă este familiară imaginea unor femei cu capul acoperit, care merg din ușă în ușă pentru a “predica cuvântul lui Dumnezeu”, având în mână o Biblie înroșită de sublinierea cuvântului “martor”. Sunt Martorii lui Iehova, care predică “vestea bună a Regatului lui Iehova”, și care, recent, au intrat în deplină legalitate în România, drept cult creștin. La prima vedere nu se deosebesc foarte mult de alte secte sau “biserici” neoprotestante. Scopul nostru nu este acela de a ne pronunța împotriva libertății religioase în România, sau împotriva toleranței, de care românii au dat întotdeauna dovadă, până într-atât că unii au considerat-o slăbiciune. Martorii au totuși câteva trăsături specifice și primejdioase, care ar fi trebuit să pună în gardă autoritățile române.

Scurt istoric

Începuturile sectei sunt legate de sfârșitul secolului al XIX-lea, când adepții se defineau ca “studenți în Biblie”. Numele actual a fost adoptat în 1931. Cu timpul, numărul adepților s-a mărit, lucrarea de predicare (sau misionară) ducîndu-i pe Martori în toate colțurile lumii.

În 1997 Martorii se lăudau cu peste 14 milioane de adepți, în 230 de țări, din care cca. 2,5 milioane în Europa. Watch Tower Society are filiale în întreaga lume.

În România Martorii sunt prezenți din 1911, fiind înregistrați legal la Cluj în 1919. Activitatea lor a fost interzisă în 1949 de regimul comunist. La 9 aprilie 1990, s-au înregistrat la noi ca organizație neguvernamentală definită însă drept cult creștin. Acum are peste 90.000 membri și simpatizanți.

Organizare și mod de acțiune

Activitatea se desfășoară în Temple numite Săli ale Regatului, lăcașuri de cult care, pentru a da impresia de transparență, sunt deschise publicului. Acestea sunt simple și ar fi construite voluntar. Se desfășoară trei întruniri pe săptămână, cu rugăciuni și “cântări spirituale”, dar nu se fac colecte. Congregațiile sunt conduse de bătrâni (supraveghetori), care supraveghează lucrarea de instruire, ajutați de slujitori ministeriali, cu toții voluntari. Se pune accent pe egalitate și unitate. Săptămânal, toți Martorii din lume studiază aceleași subiecte biblice, fapt favorizat de răspândirea revistelor lor. Anual au loc congrese, unde mai multe congregații se adună pentru programe speciale de instruire biblică. Tot atunci au loc botezuri în masă ai noilor discipoli. Sediul mondial al Martorilor se află la New York, fiind condus de Corpul de Guvernare, format din “bătrâni cu experiență”, care supraveghează Congregația mondială. Există peste 100 de birouri de filială în întreaga lume.

Martorii sunt bine organizați, receptivi, răbdători, și mai ales informați și insistenți. Fiecare are arondat un teritoriu, pe care trebuie să-l acopere. Chiar dacă sunt respinși în mod nepoliticos, ei bat în continuare la aceeași ușă după un timp. Fac aceasta periodic, pisând pe același subiect și nu renunță, decât dacă sunt dur admonestați. Sunt ca picătura care sparge piatra. Insistența lor este combinată cu obținerea de informații despre cetățeni. I-a murit lui Popescu soția? Este Ionescu grav bolnav sau și-a pierdut serviciul? Copiii lui Georgescu consumă droguri? O înșeală Ion pe Maria? - iată informații care trebuie folosite în beneficiul sectei. Martorii sunt totdeauna prezenți, cu înțelegerea și compasiunea lor. Asta, pentru că fiecare Martor are o țintă: el trebuie să convertească un număr de persoane. În afară de Biblie, Martorii folosesc două reviste proprii: *Turnul de veghere* - anunță Regatul lui Iehova, care tratează probleme de doctrină, fiind cea mai răspândită revistă religioasă și *Treziți-vă!*, care are subiecte diverse, de interes general, ambele cu apariție bilunară, intercalată, tipărite în condiții grafice excelente (color, hârtie bună). Fiecare număr are o temă, și răspunde scrisorilor cititorilor, fiind pline cu îndemnuri de a te prezenta la cea mai apropiată Sală a Regatului. Ilustrațiile au o tentă naiv-idilică, prezentând oameni fericiți (doar tineri, căci nimeni nu va îmbătrâni) alături de fiare sălbatice care se gudură pe lângă fostul vânat. Tirajul mediu al unei ediții în 2003 este de 22.755.000 exemplare, tipărite în 86 de limbi, ceea ce dă măsura forței umane și financiare a acestui cult, care susține că se întreține doar pe bază de volunt~~

şi de donaţii benevole. Pe lângă reviste, la tipografiile din Statele Unite, Canada, Marea Britanie, Australia, Brazilia, Japonia, Italia şi Germania se tipăresc, în aceleaşi condiţii grafice de excepţie, un număr important de broşuri şi cărţi tematice.

Prozelitismul lor direct şi indirect (prin materiale de propagandă) ei îl denumesc "lucrare de predicare", pe care o justifică prin îndemnul dat de Iisus apostolilor de a răspândi creştinismul. Acţiunile lor au efect:

am văzut intelectuali, iniţial normali, care par acum să aibă creierele spălate când vine vorba de religie - şi când eşti lângă un Martor, întotdeauna vine vorba de religie, indiferent dacă vorbeai la început despre vreme, despre politică sau despre fotbal.

De fapt, activitatea Martorilor are un singur nume: prozelitism religios, fiind interzisă de legile statului român. Activitatea Martorilor poate afecta interesele de stat, deoarece doctrina lor interzice efectuarea serviciului militar (acceptă doar serviciul civil nemilitar). De asemenea, este o doctrină dizolvant-unificatoare, pentru că se pronunţă împotriva existenţei naţiunilor, a statelor naţionale şi a guvernelor, militând în ultimă instanţă pentru un guvern mondial. În concepţia Martorilor, toate guvernele şi toate naţiunile creştine sunt vinovate de răul din lume, perfide şi mincinoase, motiv pentru care vor răspunde în faţa lui Iehova.

Doctrină

Martorii se consideră creştini, singura religie adevărată, închinători la adevăratul Dumnezeu, "căruia îi place să i se spună pe nume: Iehova". Dar, ca toţi neoprotestanţii, ei nu acceptă tainele creştine şi neagă tradiţia creştină. Ei anunţă "vestea cea bună a Regatului ceresc al lui Iehova".

Ideea este să te facă urcat în "arca simbolică", adică membru botezat în rândurile Martorilor, altfel nu te slăbesc de loc. Adică, aşa cum Noe, ascultându-l pe Dumnezeu, s-a urcat în arcă şi astfel s-a salvat de la distrugere, în vremea Potopului, tot aşa, poporul lui Iehova trebuie să se salveze de la pieire, intrând în congregaţia iehovistă (arca simbolică). Lucrurile sunt simple: sistemul actual de lucruri este nedrept şi oamenii nu-l pot îndrepta; doar Dumnezeu o va face, la momentul potrivit, când cei morţi (nu adormiţi - *nota bene*) vor fi recreaţi şi vor popula noul paradis terestru. Cei astfel înviaţi sunt doar cei care au fost botezaţi ca Martori - doar ei se vor salva. Astfel, 144.000 de Martori şi aleşi, vor conduce Regatul lui Iehova alături de acesta şi de Fiu, în timp ce alţi guvernatori vor fi numiţi pentru a executa poruncile lor, pe pământ, devenit noul Paradis.

Martorii neagă nemurirea sufletului şi Trinitatea creştină, considerându-le influenţe păgâne. Nu ţin zilele de naştere şi onomasticile, nu ţin Crăciunul (consideră că Mântuitorul s-a născut pe la 1 octombrie) şi nici Paştele, afară de comemorarea morţii lui Iisus. Martorii neagă că Iisus ar fi murit pe cruce; ei spun că a murit pe un... stâlp! Ei spun că semnul crucii provine de la "religiile false, antice", şi că primii creştini nu foloseau şi nu venerau crucea. Din aceste motive, ei acuză religiile creştine de ipocrizie.

Martorii refuză transfuziile de sânge, ceea ce face ca doctrina lor să fie cu adevărat periculoasă şi anticreştină.

Martorii folosesc termeni masonici: Iehova este numit şi Suveran Suprem, Înaltă Autoritate, Arhitect şi Fiinţa Supremă, ceea ce ne aduce aminte de 1789 şi de teribila Revoluţie Franceză. "Fiul lucrează în *atelier* pentru a produce ceea ce Tatăl Său a proiectat" (de remarcat că textele Martorilor nu folosesc întotdeauna majuscule, în referirile la Dumnezeu), "cum ar fi cererile materiale şi Pământul, ca şi multe creaturi spirituale. Fiul este *Meşterul*, iar Tatăl este *Maestrul*!"

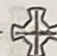
Punctul forte al Martorilor (pe lângă orgoliul de a aparţine unui grup privilegiat, de "aleşi") este promisiunea că "Regatul", nu doar este foarte aproape, dar a fost deja instaurat în 1914, de Iisus, care l-a aruncat pe Satan jos, în prejma Pamântului. Acesta mai are puţin timp să conducă lumea, căci se apropie "Bătălia Armaghedonului", după care Paradisul va fi restabilit pe pamânt, iar acest lucru va fi văzut, conform profeţiei, de câţiva oameni, care erau în viaţă în 1914. Spuneam că este un punct forte pentru Martori, căci promisiunea pare palpabilă, apropiată. De aceea, "efectivele" lor au crescut de la 3 milioane în 1986, la peste 14 milioane în prezent. Pe de altă parte, această "tărie" include şi slăbiciunea lor: Orgolioşii şi imaginativii Martori vor trebui curând să facă dovada spuselor lor.

Martorii sunt cei care nu mai au mult timp, căci bănuiesc că cel mai târziu pe la 2030, nimeni nu va mai da pe ei o para chioară. Dar până atunci vor continua să prostească milioane de oameni, pe care-i vor lăsa apoi într-o stare mai proastă decât la început.

Acum însă se poartă ca anumiţi "aleşi": dur cu cei slabi, dar defensiv faţă de puternicii timpului (autorităţi), pe care se străduie să nu îi provoace.

Interesant este faptul că Martorii nu au reuşit să-şi adapteze suficient mesajul la lumea ortodoxă, principalele lor critici fiind îndreptate împotriva Bisericii catolice, puţin către protestanţi şi aproape deloc asupra altor neoprotestanţi.

Dar, în curând, "după roadele lor" îi vom cunoaşte.

Doi domnitori români uitaţi, DESCOPERIŢI DUPĂ PATRU SECOLE într-o mânăstire din Ucraina

Dumitru MANOLACHE

Carpaţii Nordici, din Bucovina până în îndepărtata Moravie, păstrează încă urme de civilizaţie lăsate de daci, apoi de păstorii valahi veniţi în această zonă. Aceste rude mai îndepărtate ale noastre sunt foarte puţin cunoscute, deşi, huţulii, boikii, lemkii, goralii, rusinii sau valahii de aici păstrează încă dovezi ale unui trecut comun cu al nostru.

După câteva sute de kilometri parcurşi prin satele huţule de pe râul Ceremuş, din Ucraina, ne-am îndreptat spre Ţara boikilor. Călătorind spre apus, la vreo 20 km de graniţa ucraineano-poloneză, în apropierea oraşului Borislav, în plin ţinut al boikilor, se află străvechea mânăstire grecocatolică Lawriv, ortodoxă, cu siguranţă, la început (în traducere românească, numele înseamnă "lavră", adică mânăstire mare, ortodoxă), cu hramul Sfântul Onufrie. În criptele subterane ale mânăstirii, au fost descoperite osemintele a doi domnitori valahi din secolul al XVII-lea: Ştefan Petriceicu al Moldovei şi Constantin Basarab al Ţării Româneşti, ale căror nume au rămas şi astăzi vii în memoria locuitorilor.

Lawriv, loc de odihnă pentru pribegi

Într-o dimineaţă strălucitoare de mai, ajungem în curtea acestei mânăştiri, trecând prin cătunul Lawriv, unde sătenii păstrează tradiţii despre Sfântul Andrei, similare cu cele de la noi, şi se salută după un vechi obicei creştin, întâlnit şi în satele din nordul ţării noastre: când un om se întâlneşte cu altul, spune:"Lăudat fie numele Domnului nostru, Iisus Hristos !", iar celălalt răspunde:"În veci fie lăudat!". Astăzi este greu să-ţi imaginezi că prin pădurile din împrejurimi a sihăstrit sfântul Onufrie cel Mare, că pietrele drumurilor de pe aici au fost călcate de mitropoliţi ai Kievului şi episcopi ai Ierusalimului, că regi ai Poloniei au venit la Lawriv să-şi mărturisească păcatele şi că doi domnitori pribegi din ţările române s-au retras aici să-şi afle liniştea cea dinaintea marii plecări.

Poate colhozul în descompunere din apropiere, buruienile din curtea mânăstirii, tristeţea zidurilor, martore ale unor drame şi istorii sângeroase, frisoanele părintelui Timotei, ce ne turuie tulburat o încâlcită poveste despre sateliţii şi bombele atomice ale ruşilor, trezesc în noi un sentiment straniu: un amestec de frig şi teamă, drămuit de o forţă ce încă rezistă parcă rugăciunii şi crucii.

Ziduri cu moaşte

Istoria acestui loc pare agăţată într-un cârlig, deoarece aici timpul se contorsionează dramatic. Biserica datează din secolul al XIII-lea şi a fost ctitorită de un anume Lev, fiul cneazului Daniel Galitzki, iar altarul, cu două rânduri de brâuri, ca ale mânăstirilor bucovinene, stă lipit de o clădire lungă, cu etaj, un fel de sanatoriu austriac, ridicat pe la 1786. Timp de 100 de ani, între 1814-1914, această clădire austeră a fost unul dintre cele mai renumite gimnazii germane din Galiţia. Pe timpul habsburgilor, călugării mânăstirii erau angajaţi aici ca profesori.

Când au venit comuniştii, biserica a fost transformată în grajd, apoi în depozit, iar călugării au fost nevoiţi să fugă în Polonia. Glacialul edificiu austriac a devenit şcoală pentru handicapaţi, până în 1998, când, prin venirea părintelui Inochentie, mânăstirea şi-a recăpatat identitatea furată. Din Proloage se ştie că Sfântul Onufrie şi-a petrecut ultimii ani de viaţă în acest loc. Încă se mai crede că în zidurile bisericii se află ascunse moaştele sale.

Din întâmplare, în 1986, a fost descoperită o subterană în dreapta altarului. După o lună de cercetări, arheologii din L'vov au găsit sub mânăstire înmormântaţi toţi episcopii din Przemysl, mitropoliţi ai Kievului, vestitul episcop Macarie al Ierusalimului, la 1681, şi chiar racla goală a Sfântului Onufrie. Tot atunci, au fost găsite şi osemintele celor doi domnitori români.

Domnitori valahi, pomeniţi la slujbe

Ştefan Petriceicu al Moldovei şi Constantin Basarab al Ţării Româ-

nești și-au pierdut tronurile, pribegind împreună la sfârșitul veacului al XVII-lea pe pământuri leșești. Aici, în ținutul Samborului, care aparținea pe atunci Poloniei, au primit locuri de sate, unde s-au așezat cu boierii lor credincioși, cu oștenii și vătafii care i-au urmat, întemeind un adevărat "ținut românesc" în inima Galiției. Sate precum Waniowice, Torzynowice sau Mrzowice, au aparținut lui Constantin Basarab, celălalt domn întinzându-și stăpânirea peste Makuniow, Kupnowice, Mistkowice, Szeptyce, Rozdialowice, Zarauko și Blozowi. Constantin Basarab a murit în 1685, iar Ștefan Petriceicu în 1690. În cazul lui Basarab, s-au găsit osemintele întregii familii, chiar și ale unei fiice de 22 de ani, cei doi domnitori fiind pomeniți la slujbe cu aceeași cinste ca și ctitorii așezământului.

Sfinți înțepați cu cuțitul

Intrăm în biserică urmăriți de același sentiment straniu. Un călugăr tocmai rostește ultimile rugăciuni ale slujbei de dimineață. Zidurile sunt mâncate de carii, mănăstirea afundându-se pe zi ce trece în pământ. De sub tencuiala bolnavă, cu ani în urmă, localnicii, zgârâind cu cuțitele pereții coșcoviți, au scos la lumină bucăți strălucitoare de frescă, pe care bolșevicii le-au acoperit cu asbest. După căderea comunismului, tulburătoarele fragmente de frescă au fost decopertate din nou.

Pe pereții pronaosului descoperim câteva pete roșiatice de vopsea, scene biblice cu sfinți sfârtecați, un Mântuitor răstignignit pe o cruce pravoslavnică, înțepat în zeci de locuri, și chipul Maicii Domnului, jupuit, mutilat de păgâni. Prin secolul al XV-lea, aceste fresce rivalizau ca frumusețe cu cele din catedrala Sfânta Sofia din Kiev.

Suntem tulburați, căci, dincolo de destinul tragic al acestei nestemate distruse, câteva elemente din compoziția frescei amintesc de mănăstirile noastre din Bucovina, iar undeva mai sus, într-un medalion de culoare roșie, cei doi călugări ai mănăstirii spun că s-ar afla pictat chiar chipul domnitorului Constantin Basarab.

Unde se află osemintele domnitorilor noștri ?

După încheierea lucrărilor arheologilor, ușa care dădea spre mormintele voievodale a fost zidită cu beton. Astăzi, ea a fost dărâmată. O pânză ce acoperă golul ascunde privirilor interiorul criptei. Nimeni nu are voie să intre înăuntru. Din câte am aflat, se intenționează curățirea încăperilor subterane și deschiderea lor publicului. Localnicii povestesc cu reținere despre descoperirile de aici. Nimeni nu știe exact ce anume era sub ziduri. Unii spun că, după ce au luat obiectele găsite în morminte, arheologii de la Kiev ar fi îngropat osemnitele la loc, de-a valma, după care au zidit intrarea. Alții știu însă că rămășițele pământești ale domnitorilor români ar fi fost aruncate într-un cimitir vechi, din apropierea mănăstirii.

Iaroslav Micak și Stepan Ianușevici, doi locuitori ai zonei, chiar ne conduc la locul acela, unde, printre buruieni cât omul, descoperim, între zidurile dărâmate ale unei biserici, un șanț acoperit cu pământ, în care cei doi știu că ar fi fost aruncate osemintele domnitorilor valahi.

Părăsim Ținutul boikilor, în care se află și această mănăstire sub zidurile căreia stă îngropată o filă de istorie românească, îndreptându-ne spre ținuturile vlahilor din Polonia, cu sentimentul că ne lipsește ceva. Poate un semn, un gest al autorităților române care să salveze, întru dreptatea Domnului, o filă din trecutul nostru, alinând astfel durerea mărturisită că, încet-încet, riscăm să ne pierdem istoria.

Altă diversiune cu iz de KGB
ULTIMUL ROLLER ÎN CUIB DE VORONIN

Viorel PATRICHI

Ceea ce nici Stalin nu a îndrăznit să facă a înfăptuit Vasile Stati, român getbeget din Basarabia: după ce a publicat *Istoria Moldovei în date*, i-a pocnit pe bieții conaționali de dincolo de Prut cu altă făcătură - *Dicționar moldovenesc-românesc*. "Așa cum ne mușcăm noi între noi nu ne mușcă nici lupii", mi-a spus un politician de la Chișinău.

Cuvintelnicul lui Stati are 340 de pagini și 19000 de termeni, fiind editat în 5000 de exemplare. Pe 23 iunie 2003, fostul activist bolșevic s-a prezentat la directorul Camerei Naționale a Cărții din Chișinău cu o carte pe care a înregistrat-o drept *Dicționarul moldovenesc explicativ*. Ca să treacă! Fiindcă nimeni nu i-ar fi publicat o asemenea aberație. Deputat al Partidului Comuniștilor, Stati speră să convingă Ministerul Învățământului să preia cele două "opere" mărețe și să le bage în bibliotecile școlare pentru intoxicarea copiilor.

"O suptură" de apă chioară

Dincoace de Prut, Stati a provocat iritare, mai ales că traduce cuvântul "românesc" = "țigănesc", fiindcă - nu-i așa? – "rom" (țigan) nu are adjectiv. (Dacă Mihail Kogălniceanu ar fi impus denumirea Dacia pentru România, nu mai aveam acum confuzii infantile). Bolșevicul este însă o coadă de topor în cuib de Voronin (care înseamnă "cioroi" în rusă - altă ironie a destinului nostru comun). Dincolo de Prut, aberația lui Stati a provocat numai ironii acide printre oamenii de cultură. Ceilalți intelectuali adevărați afirmă că făcătura nici nu trebuie luată în seamă, fiindcă Stati este un neicanimeni. În loc de "prosop", folosim la Chișinău "mâneștergură", în loc de "cravată" – "gâtlegău", cuvinte inexistente. Vom spune că Voronin "și-a hodinit mădularele" în vila lui Tito. Ce este "suptura"? Nu vă gândiți la prostii! Este "cantitatea de lichid care poate fi supt dintr-o dată". Se zice corect "o suptură de vin", chiar dacă unii români din tot spațiul ancestral spun "o gură de vin" sau "o dușcă de vin". Tot "suptură" se cheamă și ce face Stati în ultimul avanpost al Kremlinului de pe Nistru.

Cele mai multe cuvinte sunt regionalisme construite după limba rusă, majoritatea existente doar în mintea autorului: "ieși afară!" – poșolvon; "sandale" – patanojki; michiduță, drac – michimaos; "tren personal" – pasajîrcă; "cușcă pentru câine" – vutcă; "bluziță" – costuță; "târgă" – năsâlcă; "caisă" – abricoasă; "baterie pentru lanternă" – dură; "herghelie" – tabun; "tabacheră" – corobușcă; "pernă" – arîc, podușcă; "moară cu motor" – mașincă; "covor" – polovic; "neîndemânatic" – greunatic; "tăvălug" – cacealcă etc.

Generalul Voronin

Limba română are anticorpi

Stati nu este atât de "idiot" (alt cuvânt moldovenesc, venit din rusă) încât să nu priceapă că merge contra curentului. Tinerii din Basarabia nu mai pot fi duși în Siberia dacă nu acceptă experimente de genul celor din Transnistria din perioada interbelică, de pe vremea Republicii Socialiste Sovietice Moldovenești, cu capitala la Balta. În *Istoria Moldovei în date*, el apelează la *Cazania* mitropolitului Varlaam de la Iași, care mai este intitulată și "Carte românească de învățătură la dumenecile de preste an și la praznice împărătești". Mai târziu, Eminescu, cel care credea că "trebuie dacizat totul", spunea despre moldoveni: "Suntem români și punctum!". Le-a văzut și Stati pe toate, așa cum le înțelegem și noi. Altfel, ce soartă pot avea niște inepții debitate astăzi despre un stat a cărui denumire vine de la numele unei ape care curge prin altă țară? Numai că el execută o comandă politică de la Moscova.

Limba română a avut și are anticorpi foarte puternici. Dacă la Chișinău se mai spune "deschide ușa holodilnicului (frigider) și ia ceva de chilează", la București poți "să-ți schimbi lucu' (imaginea, chipul) dacă te dai cu smacuri". Uzajul rezolvă totul în evoluția diacronică a unei limbi. Cum bine spunea Gheorghe Ștefan: "Că și cuventele sunt ca banii: aceia sunt buni care merg peste tot". La Chișinău există mulți oameni de cultură care vor ști să protejeze limba română. De aceea, dicționarul bolșevicului Stati este foarte necesar pentru a provoca reacții de apărare.

Dan Chiachir
Când moare o epocă

Deopotrivă cronicar și trăitor al ortodoxiei, Dan Ciachir își găsește răgaz spre a rememora cîteva episoade care l-au marcat în *Când moare o epocă* (Ed. Anastasia, București, 2003). Volumul cuprinde evocări ale unor personalități și crochiuri dintr-o

altă vreme. Autorul trasează dintr-un condei bine strunit portretele unor intelectuali și clerici prețuiți de el. Reușește să surprindă în cuvinte puține, lucru rar, umbrele și zâmbetele ascunse, frământările și micile bucurii ale unor oameni mari. Fotografiază părțile mai puțin sau deloc cunoscute ale biografiilor unor înalți ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române cum sunt Patriarhul Iustin Moisescu și IPS Arhiepiscopul Bartolomeu Anania. Se smerește în fața amintirii unor cărturari ca Petre Țuțea sau Iosif Sava.

Nostalgiile și le exprimă cu vigoare și farmec totdeauna de pe poziția unui scriitor creștin, chiar și atunci când zugrăvește boema literară de la 2 Mai în verile anilor '70.

Dan Ciachir arată încă o dată că în scriitura sa nu e loc de încrâncenare dogmatică și de inerții profesionale.

***
Fiecare în rândul cetei sale. Pentru o teologie a neamului

Antologia *Fiecare în rândul cetei sale. Pentru o teologie a neamului* (Ed. Christiana, București, 2003), îngrijită și cu o introducere de Răzvan Codrescu, este deopotrivă îndrăzneață și folositoare. Volumul, apărut cu binecuvântarea P.S. Dr. Laurențiu Streza, Episcopul Caransebeșului, vrea să ofere câteva repere temeinice cu privire la "interpretarea teologică a națiunii". Pentru "Repere tradiționale" au fost preferați teologi români cu mare autoritate în interbelic: Nichifor Crainic, mentorul grupării de la revista *Gândirea*, și Dumitru Stăniloae, astăzi cunoscut mai ales prin impunătoarele sale sinteze mistico-dogmatice de după al doilea război mondial. Secțiunea a doua, "Repere contemporane", cuprinde texte semnate de Răzvan Codrescu și Radu Preda, care tratează tema raporturilor dintre Ortodoxie și europenitate, Biserică și stat, națio-

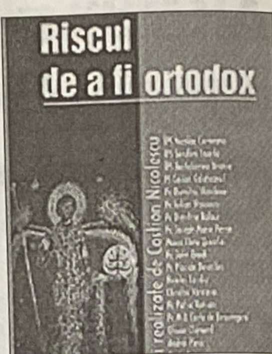

nalism și creștinism. Radu Preda ne oferă și o re-lectură critică a "crăinicismului", surprinzătoare în contex, însă motivată de necesitatea reevaluării lucide a unei moșteniri ce trebuie prețuită, dar nu absolutizată.

Editorii precizează că miza cărții este una de ordin teologic și cultural, chiar dacă în subsidiar apar unele aspecte de natură politică.

Costion Nicolescu
Riscul de a fi ortodox

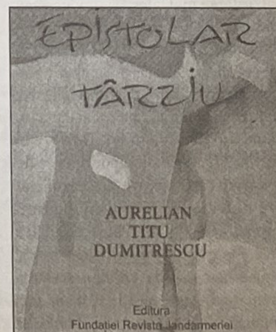
Cartea, apărută la Editura Sophia, adună o parte dintre interviurile realizate de Costion Nicolescu, în perioada 1992 - 1997, cu personalități ale Bisericii și ale vieții culturale ale căror opinii privitoare la credința ortodoxă pot fi repere pentru noi toți: ÎPS Nicolae Corneanu,

ÎPS Serafim Joantă, ÎPS Bartolomeu Anania, PS Casian Gălățeanul, Pr. Dumitru Stăniloae, Pr. Iulian Stoicescu, Pr. Dimitrie Balaur, Pr. Joseph-Marie Perrin, Maica Eleni Quentin, Pr. John Breck, Pr. Placide Déseilles, Nicolas Lossky, Christos Yannaras, Pr. Patric Ranson, Pr. M-A Costa de Beauregard, Olivier Clément, Andrei Pleșu, Horia Bernea, Ion Grigorescu, Horea Paștină, Mihai Sârbulescu, Cristian Mandeal.

Aurelian Titu Dumitrescu
Epistolar târziu

Poet format la "școala de la București" a lui Nichita Stănescu, Aurelian Titu Dumitrescu, își continuă seria de publicații de sertar cu *Epistolar târziu* (Ed. Fundației Revista Jandarmeriei, București, 2003 !). Delicat, subtil, exact, mistic, obsesiv, prietenos, meditativ, îndatorat, el analizează poeți și poezii într-un număr de scrisori către amicii săi care trăiesc în poezie sau în preajma ei.

Aurel NEACȘU, Ploiești
Ne bucurăm că ne-ați găsit. Deja veți fi primit revistele solicitate. I-am transmis domnului Răzvan Codrescu aprecierile dvs. Ținem aproape.

Nicolae ITUL, Călan
Vă mulțumi pentru campania de abonamente pe care o desfășurați. Este o dovadă de dragoste față de *Rost* care ne îndatorează. Le mulțumim și domnilor profesori de care amintiți, pentru interesul manifestat față de publicația noastră. Vă așteptăm cu articole de atitudine, cu sugestii și observații. Doamne-ajută!

Ioan DĂNILĂ, Bacău
Domnule profesor, puținele rînduri pe care ni le-ați scris sînt suficiente pentru a înțelege că vă place revista aceasta, fapt de care ne bucurăm. Cum ne bucurăm și de buna primire pe care am avut-o din partea mai multor profesori din Bacău (și nu numai). Acum cînd citiți acest răspuns veți fi primit de mult numerele solicitate din revistă.

Marcel BOUROȘ, Contanța
Propunerea dumneavoastră este generoasă, dar nu știm ce efect poate avea. Oricum, sîntem înclinați să-i dăm curs, fie și pentru a experimenta, după cum scrieți. Detaliile le vom stabili direct.
În altă ordine de idei, găsim interesant punctul dvs. de vedere privind agricultura românească. Am reținut ce era de reținut și vom vedea cum putem folosi informația.

Mihai CÂȘLARIU, Iași
Iată că a început să strîngă rîndurile generația noastră. Bine ai venit! Subiectele propuse de tine sînt de mare interes pentru direcția publicației. Îți așteptăm, cu drag, textele, nădăjduind că vei deveni unul din bunii noștri colaboratori. Ai toată susținerea noastră, mai ales că, am văzut, mînuiești cu destulă pricepere condeiul.

George DOREANU, Denver - SUA
Asupra "cazului" Mircea Eliade vom mai reveni. Pînă atunci, v-am trimis

numărul din *Rost* dedicat marelui profesor al istoriei religiei și celelalte. Și iată, că și în acest număr avem ceva care îl privește pe Eliade, o pseudo-scrisoare a lui Sandu Tudor către savant.

Pr. drd. Florin ȚUȘCANU, Moldoveni - Neamț
Vă dorim la fel: sănătate și spor în toate. Plicul Sfinției Voastre a ajuns la noi în bune condiții. Articolul despre Mitropolitul Visarion Puiu este foarte interesant, deși puțin cam lung pentru revista noastră. Totuși, își va găsi negreșit locul cuvenit în sumarul *Rost*-ului.

Prof. Ralu ALEXANDRU-VLAICULESCU
Neobișnuită scrisoarea dvs - sub forma prezentării, desigur, nu a conținutului -, dar care arată foarte clar plăcerea pe care ați avut-o când ați conceput-o. Din păcate, "povestea" spusă de dvs acolo nu poate fi publicată în Rost. Însă, vă așteptăm cu alte texte, dacă vă dau ghes inima și condeiul. Vă mulțumim pentru aprecieri.

Mihai ZOTA, Piatra Neamț
Am primit scrisoarea ta. Articolul nu e rău scris, iar problematica pusă în discuție este incitantă. În funcție de necesitățile redacționale, îl vom publica în unul din numerele viitoare ale revistei *Rost*. Dacă dorești să te implici mai mult, așa cum spui, i-a legătura cu reprezentanții noștri în teritoriu. Desigur, așteptăm și alte texte de la tine.

Asociația "Ion Petrovici", Tecuci
Filiala Galați a Romfest XXI ne-a informat despre propunerea voastră. Am fost puși la curent cu activitatea organizației în care sînteți grupați și credem că putem colabora. Detaliile le vom stabili curînd, într-o discuție față către față.

Petru PINTILIE, București
Am primit cererea de înscriere și CV-ul dvs. Ne bucurăm că vă adăugați numărului crescînd de simpatizanți care vor să devină membri ai Romfest XXI. V-am răspuns la mesaj, dar nu am mai primit nici o veste. Vă rugăm să ne contactați pentru a stabili care va fi aportul dvs. la activitatea organizației. Înainte însă trebuie să ne cunoaștem mai bine.

Dan TĂNASĂ, Covasna
Curriculum Vitae pe care ni l-ai expediat este promițător, intențiile tale, nobile. Te invităm să iei legătura cu filiala Brașov a Romfest XXI, unde ești student, pentru a afla mai multe despre noi. În timp, vom face o filială și la Covasna, desigur.

Prof. Ioan NEACȘU, Bacău
După cum s-a văzut, TV Cultural este destul de urmărit, dacă ne-ați descoperit prin intermediul său. Cuvintele bune pe care ni le-ați transmis ne onorează și ne obligă. Așteptăm articolele pe care le-ați promis.

Important

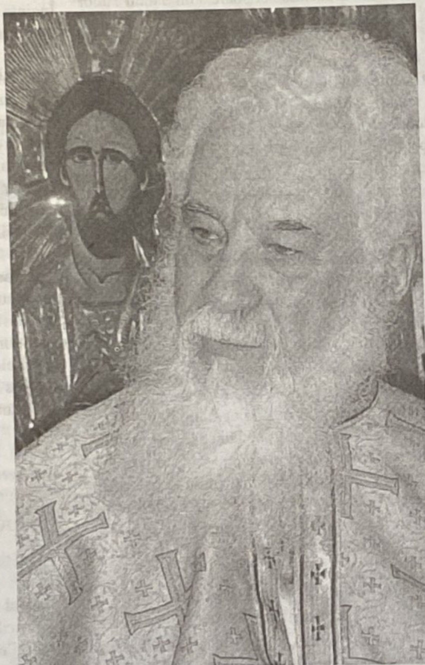
Stimați cititori, vă invităm să ne trimiteți pe adresa redacției (C.P. 62, O.P. 66 - sector 6, București, pt. Claudiu Târziu) opiniile dumneavoastră față de subiectele/ temele puse de noi în discuție în paginile revistei. De asemenea, vă rugăm să ne semnalați aberații din presa scrisă și din cea audio-vizuală, atitudini antinaționale și anticreștine, luări de poziție care lezează bunul simț românesc etc.

Cele mai bune scrisori vor fi publicate, iar autorii lor vor primi un abonament anual la revista Rost. Vă așteptăm cu drag.

Congresul Românilor de Pretutindeni se amână

La începutul acestui an, Asociația Romfest XXI a anunțat începerea pregătirilor pentru organizarea unui ***Congres al Românilor de Pretutindeni - ROMFEST 2003*** la Galați și Cahul, între 2 și 5 octombrie. În acest scop, conducerea Asociației Romfest XXI a avut o serie de întîlniri cu autoritățile locale din Galați, cu responsabili din Departamentul pentru Românii de Pretutindeni din Guvernul României, cu posibili sponsori și parteneri media. Autoritățile locale au promis că vor sprijini acest proiect.

Scopul celei de-a opta ediții a ROMFEST era de a adopta o strategie pentru **consolidarea identității naționale a românilor de pretutindeni** și pentru **propunerea unui posibil model românesc în lume.** Iar obiectivele:

1. Atragerea de fonduri, de suport logistic și de personalități care să se concentreze într-o acțiune permanentă **pentru întărirea și afirmarea identității naționale a românilor din Republica Moldova.**

2. **Constituirea unui Grup de susținere a intereselor românești în lume.**

3. **Acordarea girului Congresului ROMFEST pentru Asociația Romfest XXI de a veghea la respectarea drepturilor românilor de pretutindeni**, alături de alte organizații neguvernamentale cu preocupări similare și de Departamentul pentru Românii de Pretutineni al guvernului.

Părintele Gheorghe Calciu-Dumitreasa, președintele de onoare al ROMFEST XXI, a avut întrevederi cu Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, și cu Prea Sfinția Sa Casian, Episcopul Dunării de Jos, care ne-au dat binecuvântarea pentru organizarea Congresului.

În consecință, am alcătuit programul manifestării, am contactat o parte dintre conferențiari, am lansat temele de dezbatere etc.

Din păcate, după luni de eforturi, condițiile pentru organizarea ireproșabilă a Congresului nu au fost îndeplinite.

Prin urmare, Asociația Romfest XXI se vede obligată să anuleze evenimentul. Congresul Românilor de Pretutindeni va fi organizat la o dată pe care o vom face cunoscută la timpul cuvenit.

Nu ne ascundem mîhnirea că, într-o țară unde sînt plătite din bani publici tot felul de bîlciuri populare pentru cumpărarea voturilor, nu s-au găsit resurse financiare pentru organizarea unei întruniri, deja de tradiție, a românilor din toată lumea.

Claudiu TÂRZIU,
vicepreședinte
al Romfest XXI,
purtător de cuvînt

Romfest XXI
Consiliul Director:

București
Secretar general,
ing. Nicu Butnaru,
e-mail: romfest@romfest.org
tel: 0723.504.807
tel/fax: 021.778.53.61

Șefi ai filialelor

Bacău
Mihai Moisă
e-mail: bacau@romfest.org
tel: 0234. 511.609

Brașov
jr. Dragoș Gladcă
e-mail: brasov@romfest.org
tel: 0744.153.388

Galați
prof. drd. Cătălin Maghiar
e-mail: galati@romfest.org
tel: 0721.412.360

Iași
prof. drd. Mihail Albișteanu
e-mail: iasi@romfest.org
tel: 0740 132 215

Prahova
jr. Dan Nicodim
e-mail: prahova@romfest.org
tel: 0244.514.337

Timiș
dr. Nicolae Colțoiu
e-mail: timis@romfest.org
tel: 0744.526.671

Reprezentanți teritoriali

Bihor
dr. Virgil Colțoiu
e-mail: bihor@romfest.org
tel: 0740.853.702

Cluj
jr. Florin Chiver
e-mail: cluj@romfest.org
tel: 0723.059.992

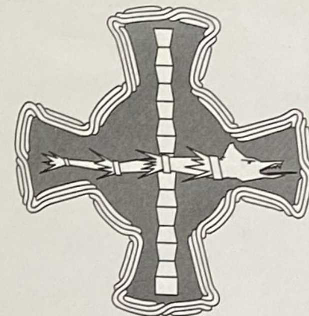
Neamț
Claudiu Ungureanu
e-mail: neamt@romfest.org
tel: 0745.771.897

Sibiu
Marius Săraru
e-mail: sibiu@romfest.org
tel: 0269.237.387

Vaslui
prof. Virgil Lupu
e-mail: vaslui@romfest.org
tel: 035.42.41.52

Semnul organizației

Asociația Romfest XXI are ca semn distinctiv o cruce închipuită dintr-o frînghie bizantină de culoare aurie, avînd în centru, pe un fond verde, o altă cruce trasată de coloana infinitului și steagul dacic. Crucea înseamnă *jertfă* întru Hristos, frînghia - *dreapta credință*, coloana fără sfîrșit - *devenirea pe verticală a neamului românesc*, iar drapelul dacic arată *originea românilor*. Auriul este *culoarea divinității*, iar verdele este simbolul *renașterii*.

Cum vă puteți implica

- Aderînd la asociația Romfest XXI.
- Donînd bani (lunar sau punctual), obiecte sau consumabile pentru revistă.
- Efectuînd expertize în domeniile circumscrise scopului nostru.
- Oferindu-se pentru a face alte servicii organizației.
- Contribuind la o cît mai largă difuzare a revistei ***Rost.***
- Punînd un banner al organizației pe site-ul lor pe Internet.
- Vorbind în cît mai multe cercuri despre scopul și acțiunile Romfest XXI.
- Participînd la dezbaterile din forumurile de pe pagina noastră pe Internet.

Rost:

cuvânt, rațiune, sens, ordine

În româna veche, *rost* a fost moștenit cu înțelesul de gură, păstrat astăzi doar în cîteva expresii de largă răspîndire și stînd la baza verbului *a rosti*. Pe această linie semnatică au mai apărut derivatele *rostire*, *rostitor* etc. Poate și sub influența grecescului logos, care înseamnă deopotrivă "cuvînt", "rațiune", "știință", dar și "vorbire", "gură", "exprimare", *rost* a evoluat și el spre înțelesul "rațiune", "sens", "tîlc", "noimă", "scop", cu care se folosește astăzi în mod curent. În sensul logic al tîlcuirilor de mai sus a apărut verbul *a rostui* ("a da sens", "a pune ordine"), cu derivata *rostuire*, *rostuitor* etc.

Creat prin *Rostirea* (Cuvîntul, Verbul) divină, omul este el însuși, spre deosebire de toate celelalte ființe din lumea văzută, făptură *rostitoare* (înzestrată cu grai, cu vorbire, deci și cu gîndire), dar și *rostuitoare* (care are sens superior și poate da sens lucrurilor).

Omul are un *rost* dat de Dumnezeu, dar uneori caută să-și facă singur alt *rost*, după mintea lui. În orice caz, starea cea mai rea a omului este aceea de a-și pierde *rostul* (orice *rost*), de a fi *fără rost* pe lume. Iar cel mai mare serviciu care poate fi făcut omului (individual sau comunitar) este de a-l ajuta să-și (re)găsească *rostul*. Tocmai acest obiectiv și l-a propus revista *Rost* la nivelul lumii românești.

rost
manifest românesc

Abonamente

Abonamentele se fac trimițînd un mandat poștal (în care specificați citeț numele, adresa completă și perioada de abonament) pe numele Nicu Butnaru, Aleea Potaisa nr. 2, bl. M4, sc. A, ap. 32, sector 6, București.

Prețul unui abonament: ● 3 luni: 45.000 lei ● 6 luni: 90.000 lei ● 12 luni: 180.000 lei.

Pentru abonații din Europa abonamentul este de 22 Euro, iar pentru cei de pe celelalte continente, 52 USD pe an. Taxele poștale sunt incluse în preț.